Vārpulēns

1939
2. NR

Arvien uz priekšu,
uz augšu

Lietojiet tikai vislabākos veļas zilumus maisiņos un tabletēs

„OZOLZĪLE"

kuri uztur veļu līdz vecumam sniegbaltu

Fabrika Rīgā, Dzirnavu ielā Nr. 115, tālrunis 26973

„Jelgavas audums"

K. STRAZDS **Tekstilfabrika un tirgotava**
Jelgavā, Katoļu ielā 30

Piedāvā:

Dāmām un meitenēm: kleitu un mēteļu drānu.

Kungiem: uzvalku, mēteļu, pus kažociņu un skolēnu drānas.

Pie veikala noliktavas plaša drēbniecība

J. Kauliņa

Bērnu apģērbu un galanterijas preču tirgotava

Rigā, Marijas ielā 9, tālrunis 20437
Pasta tek. rēķins 11217

Piedāvā lielā izvele visadus **meiteņu un puisēnu apģērbus, jaunos vidusskolu, mazpulku un tautas tērpus, daž. veļu un sīkas preces u c. Skolām un palidzības sabiedrībām viszemākās cenas.**

Laipna apkalpošana. **Glīts darbs**

Mēbeļu veikals

Kārlis Plāte

Rīgā, Marijas ielā 34
Ģertrūdes ielas stūrī. **Tālr. 98753**

Ēdamistabas iekārtas, guļamistabas iekārtas, kluba, zāles garnituras, dīvāni, tachtas u. t. t.

Garantēts darbs Mērenas cenas

Akc. sab. „Latvijas koks"

Rigā, Kaļķu ielā 3

Pārdod visu šķiru un izmēru zāģmateriālus (tel. 25433, 25434)
Pērk mežus un mežu materiālus (tel. 25433, 24955)

Liepājas mucu fabrikā —
dažādas mucas lauksaimnieku vajadzībām —
gatavas un uz pasūtijumu

Telefoni: Rīgas-Milgrāvja zāģētavā: 53177, 53105 Liepājas zāģētavā: 2302
Ventspils „ 113, 418 Liepājas mucu fabrikā: 383, 640

Mazpulks

2. (97.) Nr. 1939. g. 15. februarī IX g. gāj.

Draudzīgais aicinājums

Atkal pienācis 28. janvaris jau piekto reizi kā Draudzīgā aicinājuma diena.

Par visu šo Draudzīgā aicinājuma garo ceļu zelta ābele mūsu skolām bērusi klēpjiem ziedu un augļu, — grāmatu, gleznu un daudz citu skaistu un derīgu mantu. Prieks un pateicība par to.

Patīkama mums ir patiesība, ka mēs visi alkstam gaismas, skolas, izglītības, gara spēka un kulturas.

Mīļa šī patiesība — bet tad arī palīdzēsim visi, palīdziet arī jūs visi, aizvien stiprākus darināt pamatus šai patiesībai, tik stiprus un nesagraujamus, ka šī patiesība var palikt patiesība mūžu mūžos.

Draudzīgā aicinājuma veltes sagādā lielu prieku jaunatnei

Lai pieaug katrā nākošā audzē izsalkums un slāpes pēc grāmatas, gudrības, cildenuma un daiļuma.

Lai top grāmata, raksti, māksla un gara dzidrība par ticīgāko vienības ieroci, kas dod iespēju mums savā starpā sasaukties un sazināties pāri lejām un kalniem, pāri mežu galiem, pāri gadu desmitiem un simtiem, pāri cilvēku dzīves metiem, no sirmo matu rāmajām atziņām uz jaunības acu mirdzumu.

Lai atskan šis balsis un lai atsaucas atbalss tekās un ceļos no jūsu mājām uz jūsu miļo pirmo skolu.

Jūsu atsaucīgais sirds siltums sasildīs tūkstošiem juunākās sirdis, un jūsu sirds kvēle iedegs neskaitamas jaunas karstas idealisma un sajūsmas liesmas, kas, vīdamās debesīs, apgaismos ceļus un tekas jaunībai un no turienes līdz mūža galam — visiem.

Kas būs tie, kuru rokas atteiksies savu dāvanu, kaut mazu, pasniegt savai pirmajai skolai? Tādu nebūs un tu, draugs, kas lasīsi šos vārdus, jau nebūt nē!

Kad šogad Atjaunotās Latvijas piecu gadu jubilejas gadā, tu pirksi sev kādu grāmatu, kas tevi pievelk un valdzina, kuru tu ceri iemīlēt, domādams, ka tā remdēs tavas daiļuma alkas un pildīs tavu sirdi ar paliekamu prieku, — tad nopērc šo grāmatu arī savai pirmajai skolai!

Ja tev mājās ir kāda laba grāmata, kuras saturs tevi ir sajūsmināījis, mudinājis dižiem, cēliem darbiem, mudinājis būt labam un krietnam, mudinājis izturībai, ticībai, paļāvībai, drosmei, stiprinājis tavu gribu, kaldinājis tavu raksturu, devis tev sirdsskaidrību, sirdsmieru — tad nopērc taisni šo grāmatu arī savai pirmajai skolai.

Atminies savas jaunības dienas un padomā, ka ir tūkstošiem jaunu siržu, kas karsti ilgojas pēc labas grāmatas, bet nespēj to iegādāties. Bet pievienota skolas grāmatu krātuvei, tā būs sasniedzama simtiem un tūkstošiem.

Uzklausi un paklausi! Savu skolu atminējies un apdāvinājis, tu pats augsi savās acīs un vērtējumā, tu būsi pievienojies tiem daudzajiem savas dzimtenes dēliem un meitām, kas pierādījuši, ka viņu ausis dzirdējušas un viņu sirdis uzņēmušas šo aicinājumu, manu draudzīgo aicinājumu.

Pievienojies viņiem!

Kārlis Ulmanis,
Valsts un Ministru Prezidents.

Sniegputenis

VILIS KVĀLIS

Pār purvu skriedams sniegputen's
Steidz krūmus noliekt gulu,
Lai tie, kā sapņu gājums sens,
Redz reizi saules bulu.

Drūms mežs zem sniega segas elš
Un šalcot aprok prieku.
Bet sniegputenis, trakais, melš:
— Es visam sastingt lieku.

Kur viņš pār klaju skrējis ass —
Ne ceļa vairs, ne pēdas.
Tik gaisos pārslas zibīgas
Dej tā kā vieglas vēdas.

Mūsu turpmākie uzdevumi

RUDOLFS DZĒRVE, LLK priekšsēdētājs

Pēc 15. maija pārmaiņām mūsu zemē, mazpulku Virsvadonis Valsts Prezidents **Kārlis Ulmanis,** atskatoties uz mazpulku pirmsākumiem, sacija: „Mazpulku uzdevumi un darba apstākļi ir tapuši daudz plašāki, nekā pirmā sākumā. Jaunatnei, kas apvienota mazpulkos, nāksies uzminēt šī mūsu jaunā laikmeta, uz kura sliekšņa mēs stāvam, prasības un vajadzības. Tas nozīmē: aktīviem būt, nestāvēt uz vietas un negaidīt, bet gan ar darbiem piedalīties jaunā laikmeta ievadīšanā un ceļu nospraušanā."

Un mazpulki visu šo laiku nav uz vietas stāvējuši, bet aktīvi bijuši, jo no 400 mazpulkiem ar 9000 dalībniekiem mēs š. g. 1. janvarī redzam 1068 mazpulkus ar vairāk kā 40.000 dalībniekiem. Un pieauguši ne tikai skaitliski, bet arī ar saviem darbiem un to vērtību un saturu. Ja pirmie mazpulku dalībnieki bija tikai laukos un pirmie mazpulku darbi bija tikai mazā lauciņa apkopšana, tad mēs tagad esam liecinieki tam, ka apm. 100 mazpulki ar 7000 dalībniekiem darbojas pilsētās. Arī darba uzdevumi ir daudz plašāki un daudz vispusīgāki 50 mazpulki darbojas jau ģimnazijās, tanīs mācības iestādēs, kur jau sagatavojas arī zinātnei un mākslai, nevis tikai praktiskiem arodiem. Un tāpēc mūsu rindās savu vietu atrod tiklab lauku, kā pilsētu jaunatne, tiklab pamatskolu, kā ģimnaziju un citu vidējo mācības iestāžu jaunatne.

Taisni pēdējiem — kas atgriezīsies pie savas tautas ar lielākām zināšanām un plašāku izglītību — ir jābūt spējīgiem rādīt labu priekšzīmi saviem brāļiem un māsām, nevien darbā, bet arī valstiskā apziņā.

Mazpulku jaunatnes nodarbībās bez praktiskām lauksaimniecības un mājsaimniecības darba nozarēm arvien redzamu vietu ieņem kopējais kulturālisabiedriskais darbs: mazpulki aktīvi piedalas visos sabiedriskos pasākumos kā laukos, tā pilsētā. Lai pieminam spodrības nedēļu, ģimenes dienu, pretalkohola dienas, taupības nedēļu, tautas deju un rotaļu propagandu u. t. t. Arī šaušanas sports ir kļuvis mazpulku jaunatnes nepieciešams nodarbību veids. Līdz šim jau 625 mazpulki ir paši iegādājušies savā īpašumā mazkalibra šautenes un sistematiski izdara šaušanas apmācības.

Dzīvu līdzdalību mazpulki izrāda arī pasīvās gaisa aizsardzības un pirmās sanitarās palīdzības sniegšanas komandu noorganizēšanā.

Viss tas liecina, ka mazpulku darbs no 100 kv. m liela lauciņa apkopšanas vien ir daudz veidojies un paplašinājies.

Bet visām daudz un dažādām mazpulku nodarbību nozarēm vijas cauri pamatdoma: patstāvīga, atbildības pilna darba cieņa, dzimtenes zemes mīlestība un uzticīga sekošana savam vadītājam.

Šīs mazpulku pamata idejas jau tagad ir kļuvušas par visas sabiedrības un tautas goda lietu, un tāpēc arī mazpulku rindas tik strauji pēdējos gados pieaug.

Apstiprinājumu mazpulku pareizi izprastiem uzdevumiem un mērķiem ir devis arī mūsu augsti godājamais Virsvadonis 1938. gadā Rīgas mazpulku eglītes vakarā, sacīdams:

„Mazpulki ir uzminējuši dzīves patiesās vajadzības un no tām liekas vadīties. Mazpulkos māca, ka dzīves prasība un dzīves sūtība ir katram sava pienākuma pildīšana. Darbu cienīt un mīlēt, asināt saimnieciskās un garīgās spējas — tas jaunatnes pienākums un uzdevums, kotā ar sekmēm veic mazpulkos."

Mēs esam jau apbalvojuši daudzus simtus uzņēmīgu un centīgu jauniešu, kuri no pilsētām ir gājuši patstāvīgā darbā uz laukiem par lauksaimniecības mācekļiem. Mēs varam būt priecīgi, ka mūsu Virsvadoņa pag. gada 6. martā agronomu kongresā izteiktam aicinājumam ir tik liela mazpulku jaunatnes atsaucība. Mazpulkos jaunatne ir mācijusies sekot sava Vadoņa aicinājumam un būt aktīva jaunā laikmeta līdzdarbiniece. Bet

mazpulku organizacijas vadība nedomā, ka visi tie, kas šogad, nākošgad vai citos gados ies lauksaimniecības mācekļu gaitās, arī visi patiešām paliks par lauku darba darītājiem. Tas tā nav domāts, un tā tas nav jāsaprot, bet gan šīs mācekļu gaitas ir kā jauniešu rakstura, stingrības un darba mīlestības ieaudzināšanas līdzeklis.

Tas jauneklis un tā jaunava, kuri savos jaunības gados būs mācijušies patstāvīgā darbā iet, grūtības panest un paši tās pārvarēt, neizaugs par gļēvuļiem un mīkstčauļiem, kādi vēl šur tur jaunatnes vidū pie mums ir, kuri no pirmās vēja pūsmas, no pirmām grūtībām jau zaudē galvu.

Mēs ar prieku varam konstatēt, ka jaunatne ar sajūsmu nākusi mazpulkos un vecāki tos vēl paskubinājuši.

Mazpulku dalībnieku skaitam pieaugot, pieaug to jauniešu skaits, kas domā par nopietnu darbu un paši saviem spēkiem mēģina dzīvē kļūt uz priekšu un gūt panākumus. Gadiem aizejot, pieaug jau dzīvē un darbā iegājušo skaits. Mēs esam saņēmuši daudz atzinīgu vārdu par bijušo mazpulku dalībnieku centību un kārtību savu pienākumu izpratnē un pildīšanā.

Bet — neaizmirsīsim to, ka jaunais gads mums neko nedos, — ne personīgā, ne organizacijas dzīvē — ja mēs turēsim rokas klēpī un gaidīsim, lai viss notiek pats no sevis, vai citi to izdara.

Jaunais gads mums neko nedos, ja mēs paši nebūsim aktīvi, darbīgi un čakli savu pienākumu pildīšanā un to uzdevumu veikšanā, kādi mums uzticēti.

Tas laiks, kad laime pārsteidza cilvēkus nejauši, ir pagājis un pieder teikām un pasakām.

Tagad laime atnāk tikai pie tā, kuru viņa atrod darbā, kas — sakamvārdiem runājot — pats ir savas laimes kalējs, Bet arī tad viņa atkal zūd, ja kalums ar katru dienu netop vairāk spodrināts un labāki apstrādāts.

Mūsu galvenos uzdevumus jaunā gadā mēs varam izteikt ar Valsts Prezidenta kunga Latvijas divdesmit gadu neatkarības svētkos teiktiem vārdiem:

„Mūsu programma ir darbs!.. Darbs ir bijis mūsu programma deviņos gados, kas pagājuši kopš tā laika, kad tika pacelts pirmais balt-zaļais karogs mūsu valstī. Un darbs būs mūsu programma arī šai — mūsu organizacijas desmitā pastāvēšanas gadā, un no tās mēs nevairīsimies tāpat, kā neesam līdz šim vairijušies.

Šo darbu mēs darīsim nesatricinamā uzticībā savam **Virsvadonim,** lielajam jaunatnes draugam, kas mūs vienmēr tik ļoti ir atbalstijis un kura norādijumiem sekot ir vienmēr bijusi mūsu lielākā laime un mūsu gaišākais prieks.

Ar Viņu mūsu organizacija ir augusi un kļuvusi par lielāko jaunatnes vienību mūsu valstī.

Šo savu darbu — mēs, mazpulku organizacijas dalībnieki, centīsimies darīt karstā tēvuzemes mīlestībā, nacionālā pašapziņā un vienībā, kas liek mums visiem — organizacijas vadītājiem un dalībniekiem dziļi izjust to, cik liels ir šis laiks, un cik liela laime ir būt šī laika lieciniekiem un līdzstrādniekiem 15. maija ideju un ideālu garā.

Šim laikam un nākotnei vajaga stiprus raksturus — garīgi stiprus cilvēkus, kas nešaubas grūtā brīdī un ir spējīgi pretoties acumirkļa vājībām. Un tāpēc mūsu pirmais un galvenais uzdevums, ko mēs sev nākotnē uzstādīsim — būs — savu dalībnieku garīgā un valstiskā audzināšana.

Bet mēs zinam arī to, ka tikai tas cilvēks, kas darbu mīl un spēj darbu labi padarīt, var kļūt dzīvē laimīgs un savai valstij un savai tautai derīgs pilsonis kļūt.

Mūsu organizacijas galvenais mērķis ir un paliek — izaudzināt Latvijai tādus dēlus un meitas, kādus prasa tagadējais laiks un kādus prasīs mūsu valsts stipra, gaiša un droša nākotne.

Igauņu tautas tērpi

Lietuvju tautas tērpi

Mūsu kaimiņus valsts svētkos pieminot

16. februarī mūsu tuvākā un radniecīgā kaimiņvalsts *Lietuva* svin savus 21. valsts pastāvēšanās svētkus.

Bez kopīgās pirmdzimtenes, bez valodas un gara radniecības latvju un lietuvju tautas vieno vēl kopējais liktenis pagātnē un vienādi miermīlīgie mērķi nākotnē.

Pirmā sākumā Lietuva mēģināja politiski dzīvot pēc skaistajiem brīvās demokratijas ideāliem, kas draudēja pārvērsties savstarpējās, naida pilnās brāļu cīņās. Valsts un tautas labklājība un patstāvība bija stipri apdraudētas. Lietuvas valsts atjaunošana un vienotās, stiprās tautas radīšana notika 1926. gadā 17. decembrī, kad Lietuvas valsts prezidents Antons Smetona ņēma valsts vadību pilnīgi savās rokās. Līdzīgi mums, arī lietuvju tautai ir savs Vadonis, kas, saprazdams draudošās briesmas ne tikai pašai lietuvju tautai, bet arī visai valsts patstāvībai, uzņēmās valsts un tautas apvienošanas darbu. Tagad tautas attīstība gājusi milzu soļiem uz priekšu — nostiprināta tautiskā un valstiskā apziņa, darīts ļoti dandz izglītības un kulturas laukā.

Arī otrai mūsu tuvākai kaimiņvalstij, mūsu likteņmāsai *Igaunijai,* ir februara mēnesī šūpļa svētki. Pirms 21 gada 24. februarī Igaunijas valsts galvas pilsētā Tallinā tika pasludināta brīva un neatkarīga Igaunijas valsts. Arī ar igauņu tautu mūs saista ne tikai radnieciskas un kaimiņu saites, bet arī ieroču brālība. Jau Latvijas atbrīvošanas cīņās, kaujās pret kopējo ienaidnieku latviešu un igauņu karavīri cīnijās plecu pie pleca zem plkv. Zemitāna vadības. Arī Igaunija pirmajos valsts patstāvības gados daudz cieta no iekšējām politisko partiju cīņām. Mūsu kaimiņvalsts drošais vadītājs tagad ir Konstantīns Pets.

Arī Igaunijā valsts ir darijusi daudz kulturālās un saimnieciskās dzīves pacelšanai. Liela vērība piegriezta lauksaimniecības racionalizācijai, jo Igaunijā tāpat kā pie mums ir liels darba roku trūkums laukos.

Sveicam kaimiņzemju mazpulkus un viņu valstis neatkarības svētkos un novēlam — augt labklājībā un spēkā.

Kas jauns mūsu zemē un valstī

Kornelijs Veitmanis — jaunais Iekšlietu ministrs

Kornelijs Veitmanis — jaunais Iekšlietu ministrs.

17. janvarī Valsts Prezidents **K. Ulmanis** ziņoja ministru kabinetam, ka Iekšlietu ministrs V. Gulbis lūdzis viņu atbrīvot no ministra amata. Prezidents šo lūgumu ievērojis un atbrīvojis V. Gulbi no ministra pienākumiem. Aizejošam ministram Prezidents izteica savu atzinību un pateicību par ilggadīgo darbu valdībā un iekšlietu resorā.

Par jauno Iekšlietu minstru Prezidents uzaicinājis līdzšinējo ministrijas kriminalpolitiskā departamenta direktoru K o r n e l i j u V e i t m a n i. Jaunais ministrs jau 18. janvarī uzņēmās Iekšlietu ministrijas vadību.

Līdzšinējo Iekšlietu ministru agr. V. G u l b i ministru kabinets iecēlis par vispārējās Lauksaimniecības bankas direktoru.

Nodibināts „Rītdienas zemtura" fonds.

Tuvojoties Draudzīgā aicinājuma dienai 28. janvārim, Valsts Prezidents **K. Ulmanis** ierosinājis nodibināt savā pirmajā skolā Bērzmuižā „Rītdienas zemtura" fondu Bērzes skolu beigušo jauniešu atbalstīšanai. Fonda kapitāls paredzēts 10.000 latu. Šie līdzekļi glabāsies Bērzes krājaizdevu kasē. No fonda kapitāla augļiem izsniedzami aizdevumi un pabalsti tiem jauniešiem, kas, beiguši Bērzes lauksaimniecības skolu, apmeklēs lauksaimniecības mācības iestādes. Valsts Prezidents un daži citi skolas labvēļi jau dibināšanas dienā fondā iemaksāja 6000 latu. Tagad ar katru dienu nāk jauni ziedojumi klāt.

Valsts kulturas padomes pirmā sesija.

Valsts kulturas padomes pirmā sesija sanāca 1. februarī Kongresu namā. Šī padome sastādijās no Rakstu un mākslas kameras un Profesiju kameras galveno komisiju locekļiem kā arī augstskolu rektoriem. Kulturas padomes pirmajā sesijā ieradās arī Valsts Prezidents **K. Ulmanis,** valdības locekļi un lūgti viesi.

Sesijas pirmā sēde lielāko tiesu bija veltīta organizacijas darbam. Bez tam pārrunāja jautājumus par zinātni, tautas izglītību un audzināšanu, mūsu vēsturi un celtniecību. Padome nolēma, ka turpmāk izdos latviešu kulturas vēsturi un grāmatu — „Latviešu dzīvesziņa tautas garamantās". Tāpat izdos jaunu vispusīgu žurnālu skolotājiem un nozīmēs kulturas lietu referentus visos valsts novados. Pie šiem referentiem izveidosies vietējās kulturas komitejas, kas izstrādās sava novada kulturas pasākumu plānus.

Valsts Prezidents — Latvijas vēstures instituta goda biedrs.

Latvijas vēstures instituta svinīgā sēdē 3. februarī universitates aulā, instituta direktors prof. Dr. A. Tentelis pasniedza Valsts Prezidentam **K. Ulmanim** instituta goda biedra diplomu ar ierakstu, kas cildina Prezidenta nopelnus latviešu nacionālās kulturas stiprināšanā un pacelšanā un vēstures pētīšanas atbalstīšanā.

Kulturas padomes pirmā darba sēde

Vārdi

Draudzība vieno mazpulka saimi un viesus pie kopēja galda. (898. Rīgas-Ausekļa mazpulkā)

Pastāvīgi, sīki adatas dūrieni sāp daudz vairāk nekā nopietns ievainojums. Pastāvīgi teikti asi, dzēlīgi vārdi ievaino, sarūgtina un nogurdina daudz vairāk nekā asa, bet lietišķa izskaidrošanās, kas sekō kāda pārpratuma vai nesaskaņu izbeigšanai.

Vai tāpēc nebūtu daudz labāk, ja mēs klusētu tajā brīdī, kad pāri lūpām grib lauzties dzēlīgs vārds, vai mēs tajā brīdī nevarētu atcerēties un domāt -- kā būtu tad, ja mums kāds dienu dienā pārmestu, durstītu ar sīkām, asām vārdu adatām. Kā mēs tad justos? Ko mēs domātu? Vai reizi arī mūsu spēks, prieks un griba strādāt tādos apstākļos nesalūztu un nepagurtu? Vai mēs nejustos atstumti, mazvērtīgi un vieni?

Ja mēs šos pēdējos jautājumus kaut tikai mirkli pārdomātu, mēs visai viegli saprastu, cik maz vajaga, lai mēs būtu pret cilvēkiem iecietīgi un saudzīgi, cik maz vajadzīgs, lai mēs savus vecākus, draugus un tuviniekus sāpīgi neievainotu. bet, pasargādamies no asumiem, dotu iespēju mūsu dzīvē plaukt draudzībai un saderībai.

— Slavē, kas ir slavējams, bet pirms tu ko pel, to trīskārt apdomā — tā skan kāds teiciens, kas savā saturā mums katram var noderēt, jo ne tikai sava mazpulka sabiedrībā, bet arī visā sadzīvē taču ik solī mēs sastopamies ar ļaudīm, kam pasaulē gandrīz nekā nav slavējama. Lielākais prieks viņam visu nonicināt, jo sevišķi to, ko citi dara, ko citi saka.

Bet vai ir tiesības kādam pelt citu darbu, ja paša darbs nestāv pāri tam; vai ir tiesības nesaudzīgi pelt citu vainas, ja arī mēs neviens no kļūdīšanās neesam pasargāti. Un ja nu tad mums ir jāsaka par citiem ciets un nesaudzīgs vārds, vai tad tas tomēr nav jādara trīskārt un vairākkārt pārdomāts un pārlikts.

Un šī pārdomāšana, tā jau ir tā, kas tuvina mūs pašus lietišķībai, taisnībai un savaldībai — šīm trīm īpašībām, kas vienīgās ir cilvēka cienīgas. Tām vajadzētu mājot katra cilvēka apziņā un prātā, sevišķi katra jauna cilvēka, mazpulku dalībnieka, sirdī un prātā, lai viņš izaugtu pilns savaldības, taisnības un lai viņā mājotu patiesa cilvēcība.

Saticība dara stipru ģimeni

Krusttēvs

ILZE KALNĀRE

Jā, Egļu Jānis bija puisis kā griķu zieds un ne Dievam, ne tēvam nebija daļas par to, kā viņš nosita deviņus gadus savas jaunības. Tēvs tak pats bija gribējis, lai Janka studē lauksaimniecību, nesā raibu studentu cepuri un zina tikdaudz nebēdību, cik vien tik jauna puiša galvā var saiet.

Pat pa Ziemassvētkiem viņš vairs neaizbrauca uz tēva mājām Bitēm, un nebūtu aizbraucis arī Zvaigznes dienā, ja nesaņemtu no māsas, kurai rudenī bija atskrējis puika, vēstuli, lai taisas uz kristībām.

„Janka", māsa rakstija, „auša jau nu tu esi un paliksi, bet mēs tomēr ar Pēteri norunājām, ka labāka krusttēva puikam neatradīsim. Agronoms tak tomēr no tevis kādreiz iznāks . . ."

Tāda bija Ildzes vēstule, un Jānis pat drusku nosarka, to lasīdams. Bet Zvaigznes dienas sestdienā viņš nopirka māsas puikam sudraba karoti un sēdās vilcienā, kas cauri Vidzemes piesnigušajiem mežiem to priecīgi veda uz dzimteni. Un Jānim jau vagonā pavisam jocīgi palika ap dūšu, kad tas pa logu ieraudzija Gaujas vērus.

Kāda gan tagad ir Ildze, kāds tēvs, viņš domāja.

Māsas vīrs stacijā viņu sagaidija. Tam bija mugurā kažoks un smaids acīs kā allaž. Bet dūkanais grauza slitu. „Sēsties nu, jaunais saimniek", māsas vīrs sauca, pagriezis zirgu uz ceļa. Jānis saslēja apkakli, nez', kāpēc saimnieka vārds viņam iedzēla kā bite. Kas gan tāds Rīgas delveris, kā viņš, bija par saimnieku!

Bet Peteris izlikās to nemanam un vērpa valodu kā pavedienu. Viņi laida silam cauri pa mīkstu kamanu ceļu, pakavi klusi skanēja un aiz kokiem iedegās vakarzvaigzne kā mīļa acs. Un Jānim kļuva tik viegla un karsta sirds kā jaunam briedim, kad tas skrien pa mežu, jo viss, ko Pēteris stāstija, tinās ap Bitēm, mīļām, vecām Bitēm.

Māsa bija sārta un apaļa kā ābols. Jānis nobrīnīties vien nevarēja, kur viņa, smagos darbos iedama un dēlu dodama,

„Sēsties nu, jaunais saimniek!" māsas vīrs sauca

palikusi vēl tik lunkana kā meija. Lauku sievietes tak bija un palika pārākas par pilsētniecēm.

Kad dūkanais krākdams apstājās pagalmā, durvīs stāvēja arī tēvs, sirms un sakucis kā celms. Bet viņš netica neviena sūra vārda par dēla bezbēdību, par cepuri uz vienas auss un tiem latiem, kas tēva, Ildzes un Pētera darbu izsūkti no Bišu tīrumiem aizripoja uz Rīgu. Nē, tēvs bija labs un prātīgs vīrs. „Jo liedz, jo ņem", viņš mēdza teikt. Un tēvs ticēja, ka pat straume var kādreiz sisties atpakaļ, ne vēl cilvēks. Vecais Bišu saimnieks savā mūžā bija arī atradis, ka katrā cilvēkā ir vairāk laba kā ļauna, tikai labais reizēm jārok kā zelts no dziļas zemes.

Un tad Bišu vecās istabas ar mātes austo segu maigumu apņēma Jāni kā mīļas rokas. Viņš aizsvieda grezno kakla saiti, novilka jaunās kurpes un sameklēja vecos, lauksaimniecības skolā valkātos svārkus, kas savās kabatās vēl glabāja skolas laiku nedarbu noslēpumus. Un viņam bija labāk kā jebkad.

Ildzei bija smuks puika. Kad māsa jauno krusttēvu pievilka pie ratiņiem, viņš tīri apstulbis skatijās mazajā gulētājā. Kas to būtu domājis, ka sīks bērns var būt tik mīlīgs un balts kā piena kunkulis, nemaz nebrēkt, bet zilas, gudras acis izplest pretīm lielajiem! Nē, nudien! Un Jānis gluži kautri paņēma mazo puikas dūrīti savā lielajā saujā, kas bija atradusi no darba kā čigāns no mājas. Laimīgā Ildze!

Zvaigznes dienā atbrauca jauns, tikko studijas beidzis mācītājs. Viņiem ar Jāni radās daudz runu, jo Rīgā abiem bija paziņu bars. Tikmēr salasijās arī citi kristību viesi, un Ildze lielajā istabā uzposa galdu altāra vietā, apsedza to ar skaidri baltu galdautu, salika košus svečturus un skuju zarus . . . Istaba, kurā ienesa mazo Jāni, bija svinīga un smaržīga.

Jānis turēja puiku uz rokām un stāvēja mācītāja priekšā. Drusku tā kā kauns viņam bija, ka māsas dēlu nosauca Jāņa vārdā. Bet Ildze ar Pēteri to tā gribēja. Puika neraudāja. Platām acīm viņš skatijās svecēs un mācītājā, un nesavilka pieri arī tad, kad tam uzslacija Bišu akas ūdeni.

„Bērns ir laime," teica jaunais mācītājs

Jānis turēja puiku uz rokām un stāvēja mācītāja priekšā. „Bērns ir laime", teica jaunais mācītājs vecākiem, ‚audziniet viņu tā, lai tas būtu laime arī vecuma dienās."

vecākiem, „audziniet viņu tā, lai tas būtu laime arī vecuma dienās," un šai brīdī Zvaigznes dienas saule, kas pēc veca ticējuma vēstija labu vasaru, zeltaina uzspīdēja uz mācītāja rokām, kas pārmeta platu krustu puikas galvai.

Un Jānim tas viss tā patika, kā nekad.

Pie kristību mielasta, kad puika jau grauza Jāņa dāvāto karoti, no visām pusēm skanēja slavējumi — gan krustdēlam, gan krusttēvam. Dieviņ, kaimiņš pat bija jau paspējis saskatīt, ka abiem Jāņiem esot vienādas acis!

Un kad visi jau bija izrunājušies, Jānis pēkšņi pagriezās pret tēvu. „Bišu saimniek, kā domā, vai tu skolotu agronomu varētu laist savos tīrumos?" Protams, ka tēvs teica jā, un noslēpa asaru acu kaktiņā. Tad dēls, visiem redzot, sita vecā Egles sarepējušā saujā un sauca: „Līkap. Nākošā rudenī es beigšu augstskolu!"

Un viss tas notika tik vienkārši un brīvi, mazajam puikam un viņa kristībām par godu.

Ezersalās

ARNOLDA JANSONA stāsts

1.

Trīs zeltainas zēnu galviņas piespiedās tuvāk viena otrai. Mātes acīs iemirgojās asaras. — Bija pateikts kaut kas baigs, bezgala drūms, pirmā brīdī pat lāga neaptverams.

— Jāpārdod Ezersalas!

„Nē, tēti!" pēkšņi novakara piekrēslotajā istabā, kā maza zvārguļa skandējums, iedrebējās sīka balss. Māte atbīdija galvas lakatiņa malu tālāk no rūpju rievām izgrumbotās pieres. Trīs zeltainās zēnu galviņas it kā izbrīnā gandrīz reizē pagriezās uz runātāja pusi. — Ā, Māris! Mazais klibiķītis Mārītis! Sīkākais, jaunākais un turklāt vēl savas sadragātās kājiņas dēļ — parasti visklusākais no Ezersalu jaunsaimnieka Aizsila dēliem. Bet nu, klau, runāja:

„To gan nē, tēti! No mūsu zemes nepārdosim ne velēnas! Mēs . . ." naskā runātāja skats pavērās uz triju, augumā gandrīz vienādu, brāļu pusi. „Mēs, lūk, strādāsim tīrumos tavā vietā, kamēr tu veselosies! Mēs — Jurkiņš, Jēpuks, Didžulis un es!" Sīkā balss ar katru brīdi skanēja pārliecinošāk: „Tu vēl, tēti, nezini, tādēļ pateikšu: Jurkiņš prot jau izdzīt tik taisnu vagu, it kā tā būtu atmatā novilkta ar lielu lineālu; Jēpuks drīz griezīs tikpat platu vālu kā aizezera Klāņu Ādams; Didželis — arī viņš prot daudz laba! Piemēram, kartupeļus izvagot, siena vezumu sakraut, zāģim zobus uzvīlēt. Un es . . ." raitā valoda mazliet pagausinājās, „arī es varu padarīt katrā ziņā krietni vien vairāk, nekā tu, tēti, domā."

Tēva pelēkajai sejai pārslīdēja pāri saulains gaišums. Likās, šajā brīdī, dzirdēdams sava vismazākā dēla krietno solījumu un apņemšanos — turpināt tēva sākto darbu Ezersalu tīrumos un sētā — gultā atzvilušais slimnieks nejuta pat skaudrās sāpes, kas kā svelmainas straumes izplūda no sadragātā, ģipsā un skaliņos ietvertā pleca un izzarojās tālāk pa visu ķermeni. — Tak tomēr . . . Sirds gan brīžam iedrebējās it kā gaišākā nojautā, bet prāts joprojām turpināja risināt un raisīt drūmo, jau daudzkārt pārdomāto un pārlikto lēmumu:

„Nē . . . Jūsu jaunos spēkus, mani dēli, Ezersalu zeme iesūks tikpat ātri, kā tā sevī iesūc spirgta pavasara lietus šalti. Viens aiz otra jūs pagursat un savā darba trauksmē salūzīsat Ezersalu akmeņainajos tīrumos, sakņainajās purvmalās un mitrajās pļavās. Viens aiz otra . . . Kāds es biju, kad priekš gadiem ienācu šajā ezerainajā ielejā, un kāds es esmu tagad?" tēva balss it kā aizlūza.

„Tēti, tu katru darbu tikai ar savām rokām un savu spēku vien gribēji pārvarēt! Celmam purvmalā tu pagrūdi apakšā sviru un tad, zobus sakodis, uzkriti ar krūtīm uz sviras gala un lauzi to tik ilgi uz leju, kamēr celms beidzot krakšķēdams kā dūņains purva ērms izlēca no savas dobes. Tāpat arī ar akmeņiem. Citu novadu celmainēs strādājot tādas īpašas ierīces — ar važām un skrituļiem. Celmu rāvēji un akmeņu cilātāji. Es jau skaidri gan nezinu, tomēr par tādām mašīnām lasijis esmu . . ." paklusu nobeidza Jurkiņš — vecākais no jaunsaimnieka Aizsila dēliem.

„Tāpat ar grāvju rakšanu . . ." nedroši ieskanējās un tūliņ atkal aprāvās Jēpuka balss.

„Dēliem taisnība, Jēkab . . ." nu pēc ilgas klusēšanas ierunājās arī māte. „Tu pārāk dižojies ar savu roku spēku! Celmainē, tīrumā cīkstojies ap laukakmeņiem. Pie gatera pat! Vai nu nelaime būtu notikusi, un baļķis tev izsistu plecu, ja tu pats . . . Man jau stāstija."

Tēva seja tumši pietvīka.

„Nerunā nu, māt, par nelaimi pie gatera!" viņš mazliet iekaisa. „Ja tie četri, no poļiem uz mūsu zemi vasaras darbos atklīdušie vīreļi, būtu spējuši noturēt nieka balsta koku, tad nekas ar mani arī nebūtu noticis. Bet visādi ļaudis jau ir šajā saulē! Ir tādi vīri, kas nebaidas egli celt uz saviem kamiešiem, bet ir arī tādi vīreļi, kurus nieka salmu kūlis spiež pie zemes.

Un tā tie paši pieminētie četri . . Tikko iedrebējās baļķu kaudzes balsta koks, šie tūliņ atleca no tā kā četras dzirksteles no sprakstošas pagales. Nu baļķi sāka šļūdēt, un tā viens sveķains egles rezgalis — taisni pret manu plecu. Tā, lūk, bija pie gatera . . . — Bet es pašlaik pārdomāju Jurkiņa un Jēpuka vārdus un, man liekas, par tiem celmiem, laukakmeņiem un grāvjiem — taisnība viņu pusē!" Runātājs ieelpoja dziļāk un tad tikpat rāmā balsī, kā bija jau sācis, atkal turpināja: „Esmu domājis ne dienu vien! Miegs aizbēg, prātoju arī naktīs. Kā labāk? Un vienmēr izraisas viena un tā pati atbilde: Ezersalas jāpārdod . . ."

„Un tad?" šie divi vārdi, kurus sausi izdvesa mātes lūpas, izklausijās pēc klusa, skumja vaida.

„Un tad . . .Jānolīdzina visi parādi, kas iekrājušies. Bet pēc tam ar pāris zirgiem vajadzēs posties uz Rīgu. Zemes arājs un jaunu līdumu plēsējs nekad es vairs nevarēšu būt, kaut arī šis izsistais plecs sadzītu tik labi, cik vien labi vispār tam būtu iespējams sadzīt. Bet, lūk, par ormani Rīgā gan es vēl deru . . ."

„Par ormani . . . Un mēs — no Ezersalu dēliem — par Rīgas ormaņa zeņķiem. Lūk, kāda pārvēršanās padomā mūsu tētim!" aiz brāļu mugurām aizrāvies, paklusu nodudināja Māris.

„Un beigu beigās, nav jau šīs Ezersalas mūsu sensenās dzimtmājas. Kā Nāvessalas kauju cīnītājam priekš gadiem man šos akmeņainos ezeriņu krastus un grīšļainās purvmalas piešķīra un tā toreiz gandrīz tikpat kā svešnieks es šurp atnācu un sāku dzīt pirmo vagu . . ."

„Jā, bet Ezersalas nu taču ir m a n a s, tāpat arī Jurkiņa, Jēpuka un Didžeļa tēva mājas!" Šis Māra iebildums izklausijās jau pēc savu tiesību pamatotas un spārīgas aizstāvēšanas. Un vai tā tas arī nebija? Ja nu pats Aizsils šajā ielejā bija ienācis kā svešnieks, tad taču viņa dēli, kas šeit piedzimuši un auguši, nekad no šejienes nevarēs aiziet bez sāpēm sirdī.

Spilvenos atzvilušā slimnieka sejas vaibsti viegli notrīcēja:

„Mārīti, kaut arī mazākā, tad toties jūtīgākā sirsniņa tev ir no mums visiem. Ak, tu, Mārīti, manu klibiķīti! Nu, pienāc taču tuvāk." Likās, tēvs nezināja un nespēja vien atrast sirsnīgākos un reizē arī mīļākos vārdus, ko šajā brīdī pateikt savam pastarītim, mazajam, klibajam Mārītim. Nevienu no saviem dēliem viņš tik ļoti nemīlēja, kā šo — mazāko no visiem. Un arī māte un Māra brāļi, Jurkiņš, Jēpuks un Didželis — arī viņiem Mārītis allaž bija vismīļākais. Vai gan tādēļ, ka viņš bija mazākais? Varbūt. Bet var jau būt arī tādēļ, ka viņš bija klibiķītis. Nu jau trīs gadus. Kopš sava mūžiņa septītās vasaras. Jā, to dienu, kad notika nelaime ar mazo Māri, nekad vairs nespēja aizmirst ne māte, ne tēvs, ne arī kāds no viņa brāļiem.

Toreiz viņi visi strādāja pļavā.

Svelme. Pats dienas vidus. Māte, Jēpuks, Didželis un Māris viegliem grābekļiem rokās pašlaik uzcērt rīta pļāvumu. Tēvs ar Jurkiņu krauj vezumu. Jau divi siena vežmeļi ielīgojuši šķūnī. Nu drīz būs jau sakrauts un nosiets arī trešais. Darbs raiti sokas. Tēvs padod vēl Jurkiņam uz vezuma augšas ar trīszaru sekumiem dažus klēpjus saulē izsilušā, smaržīgā siena un tad lūko virves. Bet vežmeļa vilcējs — baltpierainais Dūnis pēkšņi nemierīgi sakustas un izbož savas ausis. Liekas, viņš kaut ko vērīgi klausas. Lai . . . Dūnis ir vēl gluži jauns, tikko kā pagājušā ziemā iebraukts zirgs. Lai bož ausis! Varbūt klausas vālodžu vivināšanā, varbūt kameņu saldajā zuzēšanā. Bet nu arī Māris atliec muguru un klausas. — Jā, dūc . . Dobjāk kā zemes kamene, dobjāk arī kā sirsoņu pūznis. Dūc . . . Bet kas? — Lidmašīna! Zemu, tik zemu, ka liekas, tā iebrāzīsies aizezeres eglājā. Bet nekā . . . Pēkšņi Māris atrauj savu skatu no zibošā tērauda putna un palūkojas uz to pusi, kur tēvs un Jurkiņš krauj vezumu. Bet kas tagad tur notiek? Dūnis, lidmašinas dobjās dūkoņas sabiedēts, sācis trakot! Lūk, kā auļo ar visu siena vežmeli pāri pļavai uz ezera kraujas pusi! Tēvs, sekumus un cepuri nometis, mēģina panākt sabiedēto Dūni, tomēr velti. Skrien arī Māris. Zobus lūpās iecirtis, dūres savilcis, ak, ar kādu sparu viņš brāžas pāri grāvjiem un ciņiem. Nekad vēl Māris nav tā skrējis. Nekad, nekad savā mūžā viņš vairs arī tā nevarēs paskriet . . . Satrakotais Dūnis

nav vairs dižo gabalu no akmeņainā ezera krasta! Vai, kas notiks ar Jurkiņu, kad vezums brāzīsies pa asajām radzēm lejā! „Jurkiņ, lec zemē! Lec zemē no vezuma!" Māris kliedz kā prātu izskrējis. Nekā . . . Jurkiņš mēģina gan lekt, bet kājas ieķērušās vezuma pārsienamās virvēs un tā — nekā . . . Tagad šo brāļa klizmu pamana arī Māris. — „Jāaptur!" Šī spējā doma iešķiļas viņa smadzenēs kā asa zibens šautra tumšas nakts vidū. Jāaptur! „Dūni . . . Vai neprātā ieauļojis!" Mazā zēna roka ieķeras auļotāja iemauktos. „Dūni! . . ." Zirgs pazīst šo balsi. Būdams kumeļš, viņš to jau pazinis un tai klausijis. „Dūni, apstājies!" — Jāklausa. Māris nomana, skrējiens paliek lēnāks. Vēlreiz spējš rokas rāviens aiz iemauktiem. „Dūni . . ." — Kaut kas it kā sīksti iečirkstas un noņaukš. Māris atskārš — trūkusi iemaukta siksna. Viņa sejā iemutuļo zirga karstā dvaša. Un tad kritiens . . . Svelmainas sāpes un tumsa . . . Kad piesteidzās tēvs, māte un brāļi, Dūņa neprātīgais skrējiens ir jau apstājies. Zirgs kreš un trīc. Paslēpenes un mugura baltās putās. Jurkiņš arī jau laimīgi notunturojis no vežmeļa. Bet Māris . . . Sarāvies čokurā, kluss — guļ viņš aiz vezuma starp ciņiem. Kā mazs purva cīrulītis . . . Piesteidzas tēvs, paceļ uz savām rokām un nobāl . . .

Elpu neatvilcis, skriedams taisni pāri pļavām un cauri mežiem, Aizsils bija tūliņ steidzies ar savu mīļo delu uz rokām pie pagasta ārsta. No Ezersalas līdz doktorātam ir gandrīz četri kilometri. Kā viņš bez paguruma bija varējis šo ceļa gabalu noskriet, to nezināja arī pats Aizsils. No paša pirmā skrējiena mirkļa līdz pat tam brīdim, kad Māri savā ziņā paņēma ārsts, viņa smadzenēs gailēja tikai viena vienīga doma: „Kaut tikai nebūtu par vēlu!" — Par vēlu tomēr nebija vis. „Labi, ka atskārtāt tūliņ, kas darams! Ja jūs būtu sācis meklēt ratus, iejūgu un zirgu un tad nu — kamēr no mežu kakta pa zarainajiem ceļiem atklibinātu šurp, jā, tad būtu citādāk . . ." ārsts paklusu piezīmēja. Tūliņ pēc pirmās mediciniskās palīdzības Māris atguva samaņu. Nomanijis, kur pašlaik atrodas un atskārtis, kas pļavā bija noticis, viņš ar skubu iejautājās: „Un kas ar Jurkiņu?" — „Ar Jurkiņu jau labi, dēls! Dūnis tūliņ apstājās . . ." tēvs steidzās ar atbildi. „Labi, tēti, būs arī ar mani!" Māris laimīgi pasmaidija, kaut sāpes šajā brīdī uz viņa pieres izspieda aukstas sviedru piles . . . Kad brūce bija pārsieta un arī sadragātā kāja, kuru bija skāris vezuma rats, ielikta skaliņos un ģipsā, ārsts ieminējās, ka labāk jau nu gan būtu, ja Māris varētu veseļoties slimnīcā. Bet šim nodomam viskrasāk pretojās pats Māris. — Slimnīcā! Tagad, kad mājās nav ne santima liekas naudas! Nē, nē . . . Un vai tēvam tagad, pašā vasaras vidū vaļas braukt ar viņu, gaudeni, uz tālo apriņķa pilsētu? „Nē!" Māri šī iedoma par slimnīcu tik ļoti uztrauca, ka beidzot arī ārsts un tēvs piekāpās: „Labi, lai veseļojas mājās, ja nu tik ļoti vēlas . . ." — „Kauli jauni, gan sadzīs!" šķiroties vēl pasmaidija ārsts. — Sadzija jau arī. Un turklāt vēl drīz. Bet tomēr ne tik pareizi un labi, kā tas būtu noticis, ārstējoties slimnīcā. Un tā par klibiķīti Māris palika uz visu mūžu. Uz visu mūžu . . .

Ir daudz tādu ļaužu, kas grūtākos dzīves brīžos tūliņ iedomājas, ka nu jau viņu laimei un visam mūžam gals klāt. Bet šādas iedomas parasti gan rodas tikai tādu cilvēku apziņās, kas ne par ko citu savā dzīvē nav domājuši un arī, nedomā kā tikai par sevi vien. Māris tāds nebija. Ar lielās nelaimes kļūmajām sekām viņš aprada un samierinājās drīz. — Kas par to, ka viņš bija nu kļuvis klibiķītis! Kas nu par to . . . Bet kāda nelaime gan būtu notikusi, ja viņš nemēģinātu savaldīt Dūņa neprātīgo skrējienu, un siena vezums ar Jurkiņu no ezera krasta stāvās kraujas iegāstos radžainajā pakrastē. Bet nu taču viss bija labi un laimīgi beidzies. Vienīgi viņam pašam tāds sīkumiņš . . . Ar šādām rāmām pārdomām un apsvērtām atziņām Māris pa daļai atgādināja jau nopietnu darba vīru, kas pats no saviem piedzīvojumiem bija ieguvis vienkāršas, pieticīgas dzīves gudrības.

Bet nu . . . Notikums ar tēvu pie gatera, kas savukārt bija pamats nodomam šķirties no Ezersalām, Māri satrauca vairāk, kā to bija iespējusi lielā nelaime ar viņu pašu priekš gadiem Āganu pļavās.

„Nē, nē . . ." Māris ledaini noskurinājās. Bet tēvs . . . Smagi nopūties, viņš

atsāka atkal savā parastajā, mazliet dobjajā balsī, pateikdams šoreiz to, ko visu novakaru nebija varējis pateikt:

„Ir jau gandrīz viss tikpat kā izšķirts No rīta, lūk, bija atnācis Purvaiņu saimnieks. Teicās, vakarā atbraukšot pircēji . . .“ tēva balss it kā nolūza.

„Tad jau dari vien, Jēkab, ko pats par labāku esi atzinis. Kaut tikai . . . Jā, kaut nu tikai Dievs šajās grūtajās dienās paliktu pie mums!“ lakatiņu vairāk uz grumbotās pieres uzvilkusi, nopūtās māte un gausiem soļiem izgāja no istabas. Viņai nopakaļus, kukstēdami kā mazi ezēni, viens aiz otra drīz aizsteidzās arī Jurkiņš, Jēpuks un Didželis. Vienīgi Māris vēl kavējās pie slimnieka gultas. Viņš vēl gribēja kaut ko teikt. Tomēr tēvs pasteidzās valodas ievirzīt pirmais:

„Nebēdājies, dēls, pārlieku. Vai nu Rīga — posta bedre? Arī tur čaklām rokām darba bijis allaž gana! Tu ar brāļiem iesi skolā. Bet ja vajadzēs, būsi krietns palīgs arī man. Un dzīvosim . . .“

„Tomēr ne tā, kā šeit — Ezersalās!“ Rūgtumu, kas visu laiku neganti kremta zēna sirdi, tēva pēdējie vārdi nespēja remdināt. Gluži otrādi: kā melna, sīva sakne — smeldze arvien dziļāk un dziļāk urbās mazajā sirdī. Reizē ar šo rūgtumu viņš arvien asāk sāka just arī žēlumu pret savu slimo tēvu.

„Tev ļoti sāp, tēti?“

„Nē, dēls . . .“ Tēva acīs savilga asaras. Saņēmis zēna delnu ar veselo roku, viņš piespieda to tik cieši pie sava sadragātā pleca, ka Mārim cauri visiem locekļiem izskrēja asa sāpe, lai gan bija lauzts taču tēva, nevis viņa pleca kauls.

„Ai!“ zēns skaļi iekliedzās, atraudams savu delnu no tēva pleca. Viņš jau no mazotnes bija jūtīgs, varbūt pat pārāk jūtīgs, aizrautīgs, mazliet kautrs. Daudzējādā ziņā viņš bija tiešs pretstats saviem trim brāļiem, kuru atziņu dzirkstijums vienu otru reiz gan uzliesmoja asāk, bet kam toties izjūtas bija trulākas.

Mazā zēna roka iekeras auļotāja iemauktos. „Dūni! . . .“ Zirgs pazist šo balsi. Būdams kumeļš, viņš to jau pazinis un tai klausijis. „Dūni, apstājies!“

„Tēti, vai patiešām rītu jau nebūs vairs mums pašiem savu māju?“

„Mārīti, mums būs citas mājas. Tur klāsies labāk . . .“ tēvs mēģināja atrast mierinājumu.

„Nē, nekur citur mums tik labi neklāsies kā Ezersalās. Tēti . . . Būtu taču labāk gan, ja mēs tepat vien paliktu. Kamēr tu veseļosies, es aršu, ecēšu, pļaušu un tīrīšu purvus tavā vietā. No tumsas līdz tumsai. Muguru neatliecis. Sīksti un neatlaidīgi. Tev, tēti, vajadzēs tikai pateikt, kas un kā darams. Un tiks padarīts. Es, brāļi un arī māte . . . Mēs izpļausim visus ezerlīčus, nokopsim vēlāk arī druvas un rudenī dārzus. Vasarājs sazēlis jau tik kupls, ka zaķim būs grūti tam cauri izlekāt. Arī ziemājs — aizpērn plēstajā ielejā. Un dārzāji . . . Būs raža, tēti . . . Laba raža.“

Šie sirsnīgie vārdi Aizsila sirdī kaut ko it kā iekustināja. Viņa acu priekšā pēkšņi visā savā sidrabainajā spodrumā iemirgojās vizuļainie ezera līči, kuros ik pavasari un vasaru bez stājas un rimas pērās un gadzināja ezerputni. Neviens viņus šeit netraucēja un arī nedrīkstēja traucēt. Kas zina, kas būs tad, kad Ezersalās ienāks jaunie saimnieki? Zemes plēsēji jau nu tie nebūšot! Tā bija no rīta piebildis Purvainis. Esot no pilsētas. Pašiem tur piederot lepni nami. Ezersalās gribot ienākt ne jau ar arāja ticību sirdīs, bet gan gluži ar citiem nodomiem. Lūk, Dumbra elkšņos esot daudz rubeņu — pavasaros, ezermalu niedrājos — vasarās milzums pīļu . . . Bet ezeru dzelmēs jau kopš vairāk gadiem neesot gremdēts ne murds, ne tīkla linums. Tās — zivju pilnas. Ar tādām domām lepnie pircēji nākšot uz Ezersalām.

„Un mani tīrumi . . .“ Aizsila sirdī iesmeldzās asa sāpe. Cik pūļu nevajadzēja, kamēr tos celmainēs ieplēsu, kamēr iztīriju no akmeņiem un saknēm, kamēr nogrāvoju! Un nu . . . Atkal tie aizaugs un aizstiegros. Vai kāds vairs pieminēs un atcerēsies Aizsila veiktos darbus? Ezersalās būs ienākuši citi ļaudis, ar citām domām un mērķiem.

Aizsils pietvīka: „Ja nu arī, aiziedams no Ezersalām, es apzinātos, ka nenodaru ļaunumu pats sev vai savai ģimenei, tad tomēr . . . Pāri kaut kam būtu nodarīts. Un tie būtu mani tīrumi . . .“ Aizsilam pēkšņi šķita, ka viņa domas it kā noskaidrojās un atplauka gaišākā, loģiskākā vispusībā.

„Jā, Mārīti . . . Kad es tā sīki vēlreiz visu pārdomāju un apsveru, tad arī man it kā gribas, kaut vecais Purvainis ar tiem Ezersalu pircējiem šovakar vēl nemaz neatbrauktu . . .“ — Mazā zēna vaigs strauji piekļāvās tēva nodrudzējušajai pierei. Bet tikai uz īsu brīdi. Nedaudzus mirkļus vēlāk Māris jau bija aizsteidzies pāri slieksnim pagalmā.

2.

„Ko gan citu! Labi vien būs. Tagad nu tikai jāizdara viss tā, kā to izlēmām!“ Jurkiņš, kā jau vecākais, sāka sadalīt uzdevumus: „Jēpukam jāatrok tiltiņa pamata stabi, Didželim ar lauzni no tiem jāatlauž šķērssijas. Es pats rūpēšos par visu citu. Bet tev, Māri, jāsteidzas uz dižceļa un tik ilgi jāmēģina kaut kā aizkavēt tur Ezersalu tīkotāji, kamēr mēs šeit pie Smilšupes būsim visu nokārtojuši ar tiltiņu.“

„Labi!“ gandrīz reizē atsaucās trīs balsis.

Didželis tūliņ aizjoza uz piedarbu pēc lāpstas un laužņa.

„Vecos grožus arī nepiemirsti paņemt!“ viņam nopakaļ noskanēja Jēpuka sauciens.

Palu laiks vēl nebija beidzies. Smilšupe, kas vasaras tveicē parasti izsusēja tik sekla, ka Ezersalu zēni brida tai pāri ikkurā vietā, paloja vēl no mežainās augstienes duļķainus pavasara ūdeņus. Lēznākās vietās tā bija pat izspraukusies no saviem krastiem. Pelēkā straume, brizgas sizdama, brāzās pāri krūmājiem un pļavu ciņiem, ap kuriem jau ziedēja pirmie pureņi. Šādā palu un pureņu ziedu laikā Ezersalās ratos braucēji vai kājām gājēji varēja nokļūt tikai pa vienu ceļu. Pats Aizsils ar saviem dēliem to bija izstigojis un iekārtojis, pats viņš ar saviem zēniem gandrīz arī bija vienīgais, kas pa to brauca, jo sveši ļaudis Ezersalās jau iegriezās reti. Dižegļu kalnā šis ceļš atzarojās no šosejas, izvijās cauri elksnājam un tad, šķērsodams Smilšupi un pļavas, ielocījās Ezersalu sētā.

(Turpinājums sekos.)

Akmeņu urbis

Akmeņu urbis darbā

Mūsu laukos daudzās vietās atrodas lieli akmeņi, kas pirms daudziem gadusimteņiem ar šļūdoņiem atnesti šurp no ziemeļiem. Akmeņi stipri kavē lauku darbus, sevišķi ja grib strādāt ar mašinām.

Lai varētu labāk apstrādāt laukus, rūpīgais saimnieks arvien novāc akmeņus. Senāk aukstā laikā uz akmeņiem kurināja uguni, un no nevienmērīgās temperaturas akmeņi saplaisāja. Tad ar āmuriem saplaisājušos akmeņus saskaldija gabalos. Vēlāk ļaudis iemācijās akmeņus sašķelt arī savādāk: akmenī iekala caurumu, piebēra tajā pulveri un to aizdedzināja; akmens sasprāga vairākos gabalos. Pēc tam saspridzinātos akmensgabalus novāca no lauka.

Akmeņu spridzināšanai lietoja arī sprāgstošas vielas, bet no viņu sprādziena akmens gabali tā tiek satricināti, ka pavisam izjūk un tos vairs nevar lietot kā būvmateriālu ēkām un ceļiem.

Jaunākais līdzeklis akmeņu saskaldīšanā ir „saspiesta gaisa akmeņu urbis". Ar gaisa kompresoru, kuru darbina dizeļa motors, saspiež gaisu apm. līdz 7 atmosfērām un pa cauruli novada to uz urbi. Gaisa spiediens iedarbina urbi, kurš strādā kā kalts ar ātriem, spēcīgiem sitieniem. Ar šo urbi var iekalt akmeņos caurumus vajadzīgā dziļumā, akmens saplīst gabalos. Šos gabalus saspridzina, iekaļot caurumus un piepildot tos ar pulveri, bet arī pulvera iziet daudz mazāk nekā spridzinot akmeņus zemē. Tā var sadrupināt vislielākos akmeņus, pat veselas klintis. Šādi sadrupinātu akmeņu gabali un šķembas der kā būvmateriali.

Ar rokām kaļot vienā stundā iekaļ 25—35 cm, ar saspiestu gaisu kaļot 250 cm un pat vairāk stundā.

Arī Latvijā jau ievesti šādi akmens urbji, kas palīdzēs mūsu laukus atbrīvot no lielajiem akmeņiem.

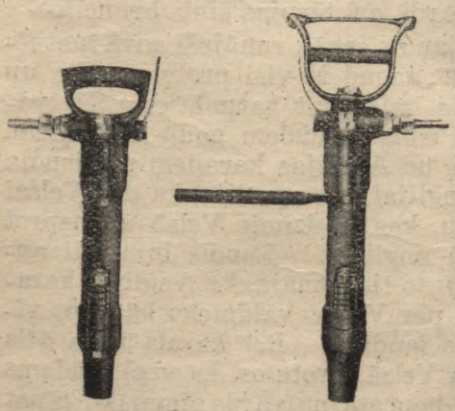

Akmeņu urbis drupina klintis

Akmeņu urbju galvas

Vēstule no Anglijas

A. ĶIŠĶIS Bristolē

Angļu mazpulka dalībniece ar savām telītēm

Rīgā vairāku veikalu skatu logos ir neliels uzraksts — „English spoken", kas nozīmē, ka ārzemnieks, kas neprot latviski, var šajā veikalā iepirkties, sarunājoties angliski. Liekas gan, ka drīz šādi uzraksti vairs nebūs vajadzīgi, jo kopš visās mūsu skolās māca angļu valodu, angļu valodas pratēju skaits arvien pieaug. Pēc kādiem gadiem lielākā latviešu daļa varēs saprasties, runājot angliski, ar visiem tiem ļaudīm, kas nāk no Anglijas, tās kolonijām dažādās pasaules malās, Ziemeļamerikas savienotām valstīm un citām zemēm, kur bez savas valodas prot arī angļu.

Angļi saka, ka viņu zemē saule nekad nenoriet, un tā arī ir taisnība, jo Britu imperijā ietilpst zemes visās piecās pasaules daļās — Eiropā, Āfrikā, Āzijā, Australijā un Amerikā. Tā kā uz zemes lodes arvien kautkur ir diena, tad arī vienmēr kādā Britu imperijas daļā spīd saule. Pati Anglija, sala pie Eiropas krastiem, ir mazāka par lielāko daļu no viņas kolonijām. Patiesībā arī visu šo saiu, ko mēs parasti uzskatam par Angliju, angļi nesauc par Angliju. Par Angliju sauc tikai vienu apgabalu, jo salas ziemeļdaļā ir Skotija, bet rietumos Velsa.

Skotijā zeme ir kalnaina un mazauglīga, tāpēc arī ļaudīm te nav daudz naudas, un tie dzīvo taupīgi. Par skotu lielo taupību stāsta daudzas anekdotes. Arī jūs, droši vien, kādu no tām esat dzirdējuši, piemēram, par to skotu, kas groziņu vakarā, kur katram kautkas jāņem līdzi, paņēmis līdzi savu brāli, vai arī par smēķētāju māņticību, ka 3, ar vienu sērkociņu aizdedzināti papirosi nes nelaimi. Skotijā tic, ka 13, ar vienu sērkociņu aizdezināti, papirosi nes nelaimi.

Skotiem ir daudz skaistu tautas dziesmu, un tie mīl muziku un dejas. Tautisks muzikas rīks skotiem ir dūdas. Īpatnējs ir skotu vīriešu tautas tērps ar īsiem, rūtainiem svārciņiem bikšu vietā, zem ceļgaliem atrotītām garām zeķēm un sudraba saktu piespraustu lakatu pie kreisā pleca. Šis tautas tērps Skotijā lielā cieņā un to valkā arī kā viesību tērpu svinīgos sarīkojumos. Viens no karaļa gvardes pulkiem — skotu gvardi, arī tērpjas šinīs bruncīšos.

Velsā ļaudis senāk runājuši savā īpatnējā valodā; tagad te visi prot angliski, un tikai daļa vairs var sarunāties velšu valodā. Pirms daudziem gadu simteņiem, kad kāds no Anglijas karaļiem pievienoja Velsu Anglijai, tas apsolija, ka dos Velsai valdnieku, kas ir dzimis Velsā un neprot ne vārda angliski. Ļaudis bija ļoti apmierināti, jo tie domāja, ka Anglijas karalis iecels par Velsas valdnieku kādu no viņu zemes ļaudīm. Bet karaļa paša dēls piedzima Velsā, protams, ka viņš, būdams zīdainis, neprata ne vārda angliski, tāpat

kā nevienu citu valodu. Tā karalis iecēla viņu par Velsas valdnieku, nosaucot pai Velsas princi. No tā laika Anglijas karaļa vecāko dēlu sauc par Velsas princi, un pēc sava tēva nāves tas kļūst par karali.

Īrija, otra no Britanijas salām, kopš vairākiem gadiem ir brīvvalsts un ieiet Britu imperijā kā neatkarīga sastāvdaļa. Tikai pati Īrijas salas ziemeļdaļa skaitas pie Lielbritanijas. Īriju bieži sauc par Emeralda salu, jo emeralds ir ļoti skaists, zaļš dārgakmenis; bet Īrijā arvien līst tik daudz lietus, ka tās pļavas un ganības arvien ir koši zaļas. Zaļš ir īru nacionālā krāsa. Īrijas karogs ir zaļš, balts un dzeltens. Īrijā ļaudis nodarbojas ar lauksaimniecību. Sevišķi daudz tur audzē kartupeļus, un mūsu audzētajiem eksporta kartupeļiem dažreiz nākas ārzemju tirgos sacensties ar īru audzētajiem sēklas kartupeļiem. Belfastes apkārtnē audzē slavenos linus.

Tā tad pavisam Lielbritanijā, vai, kā mēs parasti sakam, Anglijā skaitas 4 apgabali (viegli atminēties — jo arī mums ir 4) — Anglija, Velsa, Skotija un Ziemeļīrija. Ja jūs krājat pastmarkas, tad būsiet ievērojuši, ka uz Anglijas pastmarkām katrā stūrī ir sava puķīte; tās nav vienkāršas puķītes, bet apzīmē četras Lielbritanijas daļas, no pastmarkas kreisā stūra sākot un uz augšu — puravs Velsu, roze Angliju, dadzis — Skotiju un āboliņš — Īriju.

Mazpulka valde apspriežas

Braucot no Latvijas uz Angliju ar kuģi, parasti krastā nākas izkāpt Anglijas galvas pilsētā Londonā.

Ja esat dzirdējuši veco dziesmu par „brašo kuģi Norvillā, kas Temzes grīvā stāvēja", tad atcerēsaties arī, ka turpat klāt ir arī Londona un ka Temza tek cauri Londonai. Temza pie Londonas ir šaurāka nekā mūsu Daugava pie Rīgas, toties dziļāka, tā kā tajā var iebraukt lieli jūras tvaikoņi. Pāri Temzai ved daudzi tilti; pazīstamākais ir Tower-bridge — Touera tilts. Tāpat kā Parīzi pazīst pēc Eifeļa torņa, Londonai raksturīgs ir minētais Touera tilts un parlamenta ēka ar augsto zvanu torni „Big Ben". Londona pēc

Londonas mazpulki Londonas Lordmera rīkotā demonstracijas gājienā

Uz ražojumu apskati

iedzīvotāju skaita ir otra lielākā pilsēta pasaulē. Londonā dzīvo četras reizes vairāk cilvēku kā visā Latvijā. Lai nu tie visi varētu no rītiem tikt laikā savās darba vietās un vakaros mājās, ir jābūt labi nokārtotai satiksmei. Londonas ielas nav necik daudz platākas kā Rīgā, tāpēc pa tām vien visi braucēji nevar izbraukt, liela daļa brauc ar elektriskajiem apakšzemes dzelzceļiem, kas iet krustām šķērsām pa Londonas apakšu. Ielās satiksme ir ļoti dzīva, daudzos ielu krustojumos to kārto elektriskie gaismas signali. Sarkana gaisma nozīmē „stāt!", dzeltena — „uzmanību!", zaļā — „iet!" Lai gan angļi nav kreiļi, tomēr uz ielām un ceļiem tie griež ceļu pa kreiso pusi, visos ielu krustojumos ir uzraksti — „keep left" — turies pa kreisi. Pie „keep left" tomēr ātri pierod, un braukšana pa Anglijas ceļiem ļoti laba, pat mazākie lauku ceļi ir asfaltēti. Gar ceļa malām parasti ir dzīvžogi vai akmeņu krāvumu sētas. Tā kā Anglija ļoti bieži apdzīvota, tad tur īstu lauku, kā piemēram pie mums, nemaz neredz. Pilsēta seko pilsētai, ciems ciemam, bet zemes gabali — lauki un ganības starp tiem iežogoti mūra sētām vai dzīvžogiem. Mežs tikpat kā nemaz nav, kāpēc koki ļoti dārgi. Ugunsdroša mūra ēka te ir lētāka kā koka ēka, tāpēc Anglijā neredz nevienas koka ēkas. Arī mēs lielāko daļu no saviem kokiem pārdodam angļiem.

Jaunie truškopji

Lielākā daļa Anglijas iedzīvotāju nodarbojas rūpniecībā un tirdzniecībā. Lauksaimniecībā strādā tikai apmēram $^1/_{20}$ no visiem iedzīvotājiem, vai pēc skaita tas ir apmēram tikpat daudz kā Latvijā. Protams, ka šī divdesmitā daļa no tautas nespēj sagādāt visu pilsētniekiem vajadzīgo uzturu, kāpēc iztrūkstošā daļa jāieved no kolonijām un ārzemēm, dodot pretim rūpniecības ražojumus. Arī mēs lielāko daļu no eksportējamā sviesta, bekona un olām pārdodam angļiem.

Tā kā angļiem sviestu, olas, gaļu, labību un augļus piedāvā no visām pasaules malām, tad tie, protams, var izvēlēties lētāko un labāko. Lai mēs savus ražojumus varētu Anglijā pārdot, tiem jābūt spējīgiem labuma ziņā sacensties ar labākajiem citzemju ražojumiem. Līdz šim mēs to esam spējuši, bet jāņem vērā, ka ne tikai pie mums, bet gandrīz arī visās citās zemēs, kas piegādā angļiem lauksaimniecības ražojumus, ražošana katru gadu palielinas. Tāpēc visas zemes pūlas pacelt savu preču labumu, lai tās vieglāk varētu pārdot un pārspēt citus piedāvātājus.

Angļi pazīstami kā labi lauksaimnieki jau no ļoti seniem laikiem, un citu zemju lauksaimnieki no viņiem daudz mācijušies un pat aizņēmušies. Tādas visā pasaulē plaši pazīstamas gaļas lopu šķirnes kā Šorthorņi, un Aberdīn-angusi, Džersejas

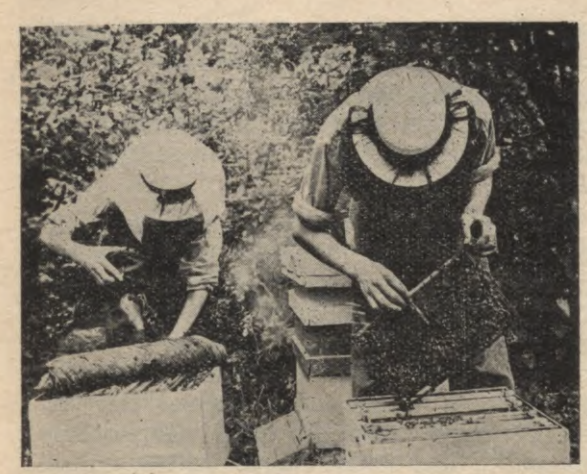

Jaunieši biškopji pie Londonas darbā

Anglijas ziemeļos, kur daudz akmeņu, mazpulku dalībnieki tīruma malā ceļ sētu

un Gernsejas piena govis, — šropšairas un Oksfordšairas aitas, Jorkšairas un Berkšairas cūkas ir izaudzētas Anglijā.

Kad Anglijā stipri pieauga rūpniecība un angļu laukstrādnieki paši vairs nespēja pietiekoši saražot uzturu, citzemju lauksaimnieki, kas gribēja angļiem piegādāt sviestu, olas un gaļu, nāca uz Angliju mācīties, pie kādām mantām angļi pieraduši, un ko viņi īsti labprāt pirktu. Argentīnieši, kas tagad angļiem piegādā lielopu gaļu, aizveda uz savu zemi labāko angļu šķirņu gaļas lopus un izaudzēja tur taisni tādus pašus pārdošanai angļiem gaļā. Jaunzelandieši to pašu darija ar piena govīm un aitām. Dāņi, kas tagad angļiem pārdod ļoti daudz bekona, tāpat pārveda uz Dāniju angļu cūkas un izlietoja tās savu cūku uzlabošanai. Būdami labi skolnieki, tie drīz savus skolotājus pārspēja, tā kā tagad angļu lauksaimnieki bieži bekona audzēšanu mācas no dāņiem. Dāņi novēroja, ka angļu namamātes labprāt pērk liesu, cauraugušu cūkgaļu, tāpēc piedāvāja tām taisni tādu gaļu. Paši angļu lauksaimnieki agrāk audzēja daudz treknākas bekona cūkas, tagad, lai varētu savas cūkas pārdot, arī tie spiesti audzēt tādas pašas kā dāņi. Arī mēs savu bekonu cenšamies ražot cik iespējams līdzīgu tam bekonam, kādu Anglijā sāka pārdot dāņi.

Šo pašu centīgo skolnieku, citzemju lauksaimnieku dēļ, angļu lauksaimniekam tagad bieži vien sīksti jāturas, lai varētu savus ražojumus pārdot, jo ārzemnieki bieži savas mantas var pārdot daudz lētāk, kā to varētu angļu lauksaimnieks. Lai varētu lētāk ražot, angļu lauksaimnieki lieto daudz mašinu, un viņu saimniecības bieži vien līdzinas fabrikām. Līdzīgi fabrikām, kas ražo tikai vienu priekšmetu, arī angļu lauksaimniecības stipri specializē-

Siltumnīca Kentā

Jau laikus jāmācas lietot modernie darba paņēmieni

jušās. Ir te lopkopības saimniecības, kas ražo tikai gaļas lopus, citas tikai pienu, citas olas, un citās nodarbojas tikai ar aitkopību.

Vai jūs ziniet, kāda ir angļu brokasta ēdienu karte? No sākuma man bija grūti pierast tai. Parasti vispirms ir poridž, ko raksta „poridge" un kas nozīmē auzu biezputru ar cukuru un pienu, pēc tam nāk bacon and eggs, kas latviski nozīmē cepta cūkgaļa (bekons) ar olu un pēdīgi — kafija ar grauzdētu baltmaizi, sviestu un marmelādi.

Lielāko daļu, vai patiesībā gandrīz visu viņu zemē ievesto un pašu izaudzēto bekonu angļi noēd brokastīs. Paldies Dievam, angļi skaitas konservatīva tauta, tāpēc nav jābaidas, ka kādu dienu tiem varētu ienākt prātā brokastīs vairs neēst „bekon end egz", un tie vairs negribētu pirkt mūsu bekonu.

Angļu lauksaimnieki neaudzē daudz labības, jo te viņi lētuma un labuma ziņā nav spējīgi sacensties ar milzīgo labības lauku īpašniekiem bijušajās Amerikas prērijās, kas ieved labību Anglijā. Tur ir simtiem un tūkstošiem hektaru lieli labības lauki no vienas vietas.

Pēc lopkopības viena no ievērojamākām angļu lauksaimniecības nozarēm ir dārzkopība, kas ražo augļus un sakņaugus lielo pilsētu iedzīvotājiem. Bet arī te angļu ābolu audzētājiem bieži nākas sīvi cīnīties pret Kanadas āboliem vai Dienvidafrikas apelsīniem, bet Anglijas sakņaudzētājiem ar Holandes vai Kanariju salu sakņaudzētājiem.

Anglijas lauku dzīvē arvien ievērojamāku vietu sāk ieņemt angļu mazpulku organizacija — jauno lauksaimnieku klubi — Young farmers' clubs. Pēc sava gara un uzbūves tie stipri līdzīgi mūsu mazpulkiem. Tā kā angļu lauksaimniecībā vispār galvenā nozare ir lopkopība, tad arī lielākā angļu mazpulku daļa ir lopkopības mazpulki, kas audzē sugas telītes, cūkas, putnus un trušus. Londonas apkārtnē ir arī daudzi dārzkopības mazpulki. Pirmie angļu mazpulki dibināti starp 1922. un 1924. gadu, 1932. gadā tie apvienojās mazpulku savienībā — National Federation of Young Farmers' Clubs. Anglijā un Velsā pašlaik 353 mazpulki ar apm. 10.000 dalībniekiem.

Rudeņos, līdzīgi mūsu ražojumu apskatēm, arī te rīko mazpulku audzēto jaunlopu apskates — tirgus, kuros piešķir godalgas par labākajiem izstādījumiem. Ļoti populāras ir arī sacensības slaukšanā, eksterjera noteikšanā, aršanā. Vecākā paaudze sirsnīgi atbalsta mazpulku darbu, jo redz te augam sava darba turpinātājus, kas spēs to labāk veikt nekā vecie to varējuši. Kādi ir angļu mazpulku dalībnieki, apskatat labāk paši šajos uzņēmumos. Priecīgi, vai ne? Angļiem ir izteiciens „keep smiling", kas nozīmē — smaidi! Man tas ļoti patīk. Vēl man sevišķi pie šiem angļu mazpulku dalībniekiem un vispār angļiem patīk viņu lielā vienkāršība valodā. Angļi prot par nopietnām un cēlām lietām runāt vienkāršiem vārdiem un bez patosa. Piemēram, kad bijušais Anglijas karalis Eduards VIII 1932. g., būdams vēl Velsas princis, apmeklēja mazpulkus Nottingham'ā, viņš teicis: „Ja domājiet, ka mazpulks varētu būt jūsu ciemam noderīgs, nerunājiet par to daudz, bet dibinat to."

Tagad angļu mazpulki darbojas ne tikai Lielbritanijā, bet arī daudzās tās dominijās — Austrālijā, Jaunzelandē, Kanadā u. c.

Kādas lipīgas slimības mūs pašlaik apdraud un kā no tām izsargāties

J. A. VĪTOLS

Šo mācības gadu bija izplatijies lielāks skaits lipīgo slimību: epidemiskais pieausu dziedzeru iekaisums, saukts „cūciņa", vēja bakas, bērnu trieka, kas laimīgi izbeigusies, bet no kuras atgriešanās mēs neesam pasargāti, skarlatina un difterija, kas pēdējos gadus mūs neatlaidīgi apdraud, un beidzot mūsu pastāvīgā sekotāja — gripa.

Apcerējuma nolūks nav sniegt pilnīgas ziņas par ikvienu no šīm slimībām, bet gan dot vispārēju skatu, ar kura palīdzību varētu izprast, kā lipīgās slimības izplatas un kā no tām izsargāties. Ārsta uzdevums lai paliek slimības rakstura un ārstēšanas veida noteikšana. Protams, ārsts dos arī norādijumus, kā veseliem izsargāties no saslimšanas, bet šie norādijumi nesasniegs savu mērķi, ja visa sabiedrība nepieies ar vajadzīgo uzmanību lietas kārtošanai. Tāpēc šoreiz centīsimies izprast, kas mums tieši darams, lai cīņa ar lipīgām slimībām būtu sekmīga.

Lai lipīga slimība varētu izplatīties, nepieciešami šādi priekšnoteikumi: vispirms, jābūt slimības avotam vai dīgļu perēklim, tad jābūt brīviem ceļiem, pa kuriem slimību dīgļi varētu viegli piekļūt veselajam cilvēkam un beidzot pēdējam jābūt pret lipīgo slimību dīgļu uzbrukumiem bezspēcīgam, jeb, kā to mēdz teikt, uzņēmīgam.

Pirmais un galvenais priekšnoteikums ir slimības dīgļu perēklis. Tas meklējams lielāko tiesu slimā cilvēkā, kas tad arī izraida savā apkārtnē neskaitamu vairumu dīgļu.

Tālāk, izraidītiem dīgļiem jāatrod ceļš, pa kuru tiem pārvietoties no slimā cilvēka pie veselā. Visiem dīgļiem šī iespēja nav vienāda: vieni pārceļo, kad tos izraida ar klepu vai šķavām, dažreiz tie paspēj nosēsties uz grīdas vai citur, lai atkal ar putekļiem paceltos gaisā; otri atkal pielīp, pieskaroties tieši slimniekam vai tiem priekšmetiem, kas bijuši slimnieka lietošanā. Te jāaizrāda, ka dažu slimību dīgļi ļoti izturīgi pret ārējiem iespaidiem, un tie tik ātri nezaudē savu spēju dzīvot. Daži atkal nobeidzas tūlīt, tiklīdz tie izraidīti no sava mitekļa — slimā cilvēka.

Bet ar to vēl slimība nav izplatijusies. Izraidītam dīglim, kas iekļuvis jaunā saimniekā, jāatrod tur labvēlīgi apstākļi attīstībai. Daži dīgļi ieperinas caur elpojamiem, daži caur gremošanas organiem. Sevišķi iemīļota vieta vairāku slimību dīgļiem ir kakla mandeles.

Un, beidzot, mēs zinam, ka ir tādi cilvēki, kas, uzturoties kopā ar slimiem, tomēr nesaslimst. Šādos gadijumos mēs sakam, ka šis cilvēks ir neuzņēmīgs pret attiecīgo lipīgo slimību. Tāpēc, lai cilvēkā varētu attīstīties kāda lipīgā slimība, viņam arī jābūt uzņēmīgam pret šo slimību.

Tagad apskatīsim, kādi paņēmieni lietojami lipīgo slimību apkarošanā. Pilnīgi pietiktu, ja mēs varētu iznīcināt vienu no minētajiem priekšnoteikumiem un, protams, galveno — slimības dīgļu perēkli. Bet tas nav iespējams jau tāpēc vien, ka slimības pazīmes neparādas tūlīt tai brīdī, kad cilvēks uzņēmis slimības dīgļus. No šī brīža viņš jau var apdraudēt citus, bet nevienam vēl nav ne mazākās jausmas no tā. Ikvienai slimībai ir savs noteikts laiks, kamēr dīgļi savairojas tādā mērā, ka tie sāk nomākt organismu ar raksturīgām slimības pazīmēm. Šo laiku no dīgļa uzņemšanas līdz slimības uzliesmojumam sauc par slimības ieperināšanās vai, svešā vārdā nosaucot, inkubacijas laiku. Šinī apslēptā slimības laikā cilvēks nēsā sevī un izraida apkārtnē daudz dīgļu. Līdzīgs stāvoklis ir tad, ja cilvēks uzņem slimības dīgļus, kas viņam pašam ir nekaitīgi un pats nesaslimst, bet kurus viņš it viegli var pārnest citām personām.

Lipīgo slimību apkarošanā pirmā un galvenā prasība ir slimā cilvēka — lipīgo slimību perēkļa — nekavējošā un pilnīga nošķiršana, ko svešvārdā sauc izolacija.

Nošķiršana panākama, slimnieku nogādājot slimnīcā vai arī ierādot viņam atsevišķu telpu, kurā atļauts uzturēties bez slimnieka tikai viņa kopējai. Apslēptie perēkļi tomēr paliks nenošķirti, kā to iepriekš pārliecinājāmies. Te man gribētos norādīt uz apstākli, ko mēs maz ievērojam lipīgo slimību apkarošanā skolās. Lipīgo slimību gadijumos bieži nākas slēgt klases. Šāda rīcība ir uzskatama par vienu no izolacijas veidiem. Ar to pārtraukta skolēnu sastapšanās, lai veselos skolēnus pasargātu no aplipušiem, bet vēl šķietami veseliem. Ja skolēni pēc klases slēgšanas tomēr nepārtrauc satikšanos uz ielas vai mājās, tad šādai klases slēgšanai nav nekādas nozīmes. Skolēns pareizi darīs, ja šais gadijumos atturēsies no neattaisnojamas satikšanās ar citiem skolēniem un vispāri bērniem. Protams, ka arī sanāksmes jāatliek uz vēlāku laiku.

Tālākā lipīgo slimību apkarošanas gaitā mēs cenšamies uzturēt cik iespējams tīras slimnieka telpas un visu to, kas nācis ar slimnieku sakarā. Šinī darbā ietilpst arī lietojamie dezinfekcijas veidi. Tādā kārtā mēs ceram panākt visu ārpus cilvēka esošo slimības dīgļu iznīcināšanu. Un beidzot, arvien jāievēro un jāizpilda visas higienas prasības, lai stiprinātu veselību un norūdītu organismu. Tas mūs lielā mērā pasargās no šo slimību dīgļu uzbrukumiem. Šinī vietā lai minam arī dažādās potes pret lipīgajām slimībām.

Kā redzams, neviens no lipīgo slimību apkarošanas paņēmieniem nav pilnīgi drošs, un tāpēc arī lipīgo slimību apkarošanā mēs neapmierinamies ar vienu no

1. Slimības nosaukums	Masalas	Vēja bakas	Epid. pie ausu dziedz. iekais.	Gripa	Skarlatina	Difterija
2. Slimības dīglis	nav zinams	nav zinams	nav zinams	ir norādijumi	ir norādijumi	zinams
3. Ieperināšanās laiks (dienas)	8—14	13—18	18—21	2—5	3—8	2—7
4. Dīgļu izturība ārpus slimnieka	ļoti vāja	ļoti vāja	ļoti vāja	ļoti vāja	ilgstoša	ilgstoša
5. Dīgļu nesēji	nav	nav	nav	nav	ir	ir
6. Pielipšanas veids	tiešais (no slima veselam)	tiešais	tiešais	tiešais	tiešais un netiešais (no slima veselam ar trešās personas vidutājību, vai arī priekšmetiem, kas bijuši slimnieka lietošanā)	tiešais un netiešais
7. Slimnieka nošķiršanas ilgums	vismaz 3 ned. no izsitumu parādīšanās brīža	līdzāda notīras no krevelēm un slimnieks 2 × vannots	līdz pietūkuma pazīmju izzušanai	3 dienas pēc normalas temperaturas iestāšanās	vismaz 48 dienas ar 3× vannošanu pēc ādas nolobīš.	vismaz 5 ned. vai, ja 2× bakt. izmeklēš. dev. neg. rezultatus
8. Dzīvokļa dezinfekcija	nav vajadzīga	nav vajadzīga	nav vajadzīga	nav vajadzīga	nepieciešama	nepieciešama

tiem, bet ejam cīņā ar visiem iespējamiem līdzekļiem.

Tie būtu vispārējie norādijumi par lipīgām slimībām. Tagad apskatīsim atsevišķo slimību īpašības, sakopojot tās šādā pārskatā (skat. tabulu).

Ja mājās slimnieks ir nošķirts, tad veseliem noliegts atstāt mājas slimības ieperināšanās laikā tikai tādā gadijumā, ja viņi ar šo slimību vēl nebūtu slimojuši; tomēr difterijas un skarlatinas saslimšanas gadijumos attiecīgie ierobežojumi ievērojami neatkarīgi no tā, vai slimojuši vai ne.

Šinī pārskatā norādīts uz slimību raksturīgākām īpašībām, ar ko arī domāts pakalpot labākai šī jautājuma izpratnei. Sīkākus norādijumus un pamācības nebija iespējams dot. Šoreiz gribētos vēl aizrādīt, ka mazpulki labi darītu, ja katrā gadijumā, kad tuvākā apkārtnē parādas kāda no lipīgām slimībām, sasauktu sanāksmi, kur tad tuvāk pārrunātu, ko darīt parādijušās slimības apkarošanā. Ar sanāksmes sasaukšanu nedrīkst kavēties, jo lipīgo slimību izplatīšanos var salīdzināt ar ugunsgrēku: jo ātrāk pie tā apslāpēšanas ķeramies, jo drošāki panākumi un niecīgāki zaudējumi. Un neaizmirsīsim, ka mazpulku ārsts šais gadijumos neliegs savu padomu.

Govslopu atkāpurošana

P. TURLAJS

Iepriekšējā „Mazpulka" numurā iepazināmies ar dunduriem un to kāpuriem un ar to, kādus ļaunumus tie nodara lopiem un cilvēkiem. Apskatijām arī, kā var iznīcināt dundurus, lopus kopjot. Tagad apskatīsim, kā kāpurus iznīcināt mechaniskiem līdzekļiem.

Apm. februara beigās un marta sākumā dunduru kāpuri sasniegs savu gatavību un atstās govs ķermeni. Šo gadijumu nedrīkstam palaist garām, citādi lopu mocīšana un cīņa ar dunduru apkarošanu sāksies atkal no gala.

Kāpuru iznīcināšana mechaniskiem līdzekļiem panākama, kāpurus izņemot pa ādā izurbto caurumiņu. To var izdarīt, ja kāpurs ir pieaudzis, t. i. kāpura ķermenis ir stingrs un izņemot nesatrūkst. Kāpura galva šinī vecumā ir tumši pelēka un to pa caurumiņu var redzēt. Tāpēc govslopu atkāpurošana jāizdara taisni minētā laikā. Agrāk atkāpurojot, dunduru kāpuri ir trausli un tos parasti saspaida. Saspiestie kāpuri var radīt iekaisumus un tā cerētā labuma vietā varam izdarīt tikai sliktu. Nokavējot atkāpurošanu, kāpuri būs izlīduši paši un, nonākot zemē vai mēslos, iekūņosies.

Lai kāpuru izņemtu, vispirms ap puna caurumiņu jāatcērp ar šķērītēm spalva. Dažreiz caurumiņš ir aizkrevējis vai aizķepējis — tas jānotīra. Pēc tam pa caurumiņu redzama kāpura tumšā galva. Tagad var sākties kāpura izņemšana.

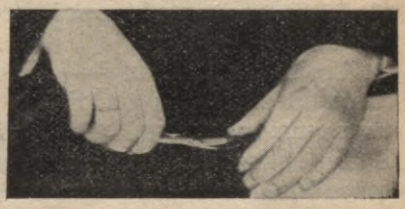

Ap puna caurumu jāapcērp spalva

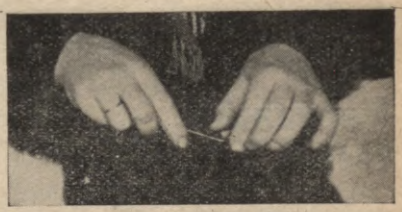

Paspiežot punu, ar āķi pavelk kāpuru

Kāpura vilkšanu pabeidz ar pinceti

Labajā rokā paņemiet āķi un ar kreiso roku, no vienas puses ar īkšķi un no otras — ar pārējiem pirkstiem, spiežot punu uz leju un arī no sāniem, kāpurs spiedīsies pa caurumiņu ārā. Šai laikā ar āķi aizķert kāpuram aiz galvas un lēnām vilkt. Ar āķi vien kāpuru izvilkt parasti nevar, jo tas satrūkst. Tāpēc pavilktu kāpuru atstāj, āķi apmaina pret pinceti, un ar to vilkšanu pabeidz. Tas jādara ātri un veikli, lai govslopu atkāpurojot nemocītu. Ar atkāpurošanas piederumiem jārīkojas ļoti uzmanīgi, lai neievainotu govs miesu. Tādās reizēs piederumi ir netīri un var rasties nopietni sarežģījumi.

Kāpuru iznīcināšanai mechaniskiem līdzekļiem vajadzīga zināma lietpratība un uzmanība. Šī rakstiņa nolūks ir mazpulku dalībniekus iepazīstināt ar dunduru iznīcināšanu. Lai iegūtu vajadzīgo darba prasmi, mazpulku dalībniekiem savas zināšanas jāpapildina praksē. To vislabāk varēs izdarīt pie lopkopības pārraugiem, jo tie ir labi šā darba pratēji. Tiem mazpulku dalībniekiem, kuru vecāku saimniecības apmeklē lopkopības pārraugs, iemācīšanās grūtības neradīs. Pārējiem mazpulku dalībniekiem ieteicams, sazinoties ar lopkopības pārraugiem, sapulcēties vairākiem kādā saimniecībā, lai tur varētu iegūt atkāpurošanas praksi.

Ar atkāpurošanu — dunduru kāpuru iznīcināšanu mēs ne tikai pasargājam lopus no mocībām, bet līdztekus gūstam lielus saimnieciskus labumus. Lai iedomājamies tikai to, ko zaudējam, ja dunduru laikā lopi noliesē, samazina ražību, ziemā kāpuri sūc dzīvnieku asinis un sulu un samaitā ādu, to sagraužot caurumos. Katrs no šiem atsevišķi, un visi kopā tie ļoti mazina lopkopības ienesību un valsts mērogā rada milzīgus zaudējumus.

Dzīvniekus moka arī mušas. Tās šo mocīšanu izdara sūcot asinis. Mušas vairojas neapkoptās mēslu un atkritumu kaudzēs un visur tur, kur ir netīrība un pietiekoši daudz kāpuriem ēsmas. Mušu vairošanās spējas ir milzīgi lielas, un ja tām ir labi vairošanās apstākļi, tās savairojas lielos daudzumos. Mušas uzbrūk ne tikai dzīvniekiem, bet arī cilvēkiem nav miera no tām. Mušas dzīvo pa netīrām vietām un līdz ar to ir arī slimību izplatītājas. Tāpēc tās ir jo sevišķi bīstamas.

Mušas vislabāk iznīcināt, iznīcinot mušu perēkļus: visādas netīrumu un mēslu kaudzes. Tā tad vispirms jāapkopj sēta, lai nekur nebūtu netīrības. Sētai jābūt tīrai un sausai. Arī netīrās kūtis ir labs mušu perēklis. Tāpēc tās katru pavasari un rudeni jāizbalsina un vienmēr jātur tīras.

Mušas vēl var iznīcināt vasarā, izkarot līmes papīrus, vai ar indīgām vielām. Ar pēdējām iznīcinātās — sabirušās mušas jāsaslauka un jāsadedzina vai citādi jāiznīcina, jo daudzreiz no nepietiekoši indīgām vielām sabirušās mušas atdzīvojas.

Redzot dunduru un mušu lielo ļaunumu, ko tie var nodarīt, neviens neizvairīsamies no šo kaitekļu apkarošanas.

Februaris

EDVARTS TŪTERS

Retāk vairs putenis baiss
Gājēju pēdas ciet rok,
Spožas zilgmes pilns klajs,
Kupenas sadilst un plok.

Steidzas visi nu braukt
Pārvest sienu un malku.
Upēs ledus sāks traukt, —
Gaiss pilns atmodas šalku . . .

Viss tik vizmaini balts.
Veroties klajos acs mulst.
Vai tas dzēriens kāds salds,
Krūtīs nu atkal kas gulst?

Brīnišķais debesu smaids
Pāri laukiem nu zied!
Klāt tad jau Vastlāvu laiks, —
Sirds kā cīrulis dzied . . .

Norādījumi krāsošanas sacensībām

L. LIEPIŅA

Pagājušā „Mazpulka" numurā mācijamies, kā jākrāso ar ķīmiskajām krāsām. Šoreiz mācīsimies, kā iegūt un izlietot krāsas no dažādiem augiem.

Pati krāsošanas gaita, kaut arī nedaudz sarežģītāka, ir tomēr daudz interesantāka par krāsošanu ar ķīmiskajām krāsām, jo katrs augs, atkarībā no dzijas apstrādāšanas pirms un pēc krāsošanas, var dot ļoti lielu krāsu dažādību. Šīs krāsas ir glītas, ļoti izturīgas un — galvenais — rokdarbos viegli kopā kombinējamas: tāpat kā pļavā lasītā ziedu pušķī visi ziedi labi saskan, tāpat arī kuru katru augu krāsām krāsotu dziju rakstā droši varam likt blakus vienu otrai.

Ar augu krāsām vislabāki krāsojas vilnas dzijas, sliktāki kokvilna un lini.

Lai augos atrodošās krāsvielas spētu darboties, nepieciešama dziju iepriekšēja apstrādāšana, t. s. „kodināšana". Agrāk to izdarija dziju ilgāku laiku turot purva rāvā, pelnu ūdenī, piena suliņās vai skābu kāpostu sulā. Mūsu laikos, kad tik viegli un lēti dabūjamas visdažādākās ķimikalijas, mums vairs nav jāmokas un laiks jātērē, lietojot minētos mājas līdzekļus. Kā kodinātājus tagad lieto alaunu (balti kristali vai pulveris), vara vitriolu (zili kristali) un dzelzs vitriolu (zaļi kristali). Atkarībā no kodinātāja izvēles, mainas arī krāsas tonis: alauns dod gaišās krāsas, vara vitriols — vidējās un dzelzs vitriols — tumšās. (Cenas par 100 gramiem: alauns — Ls 0,32, vara vitriols — Ls 0,24, dzelzs vitriols Ls 0,05.)

Dziju var kodināt divējādi: 1) kodinātāju pielejot krāsojamam šķidrumam, vai 2) dziju nokodinot jau pirms likšanas krāsā. Sacensībās izdevīgāks (laika ietaupīšanas labā) būs pirmais kodināšanas paņēmiens, kamēr otrais piemērotāks, kad jākrāso lielākā vairumā, ar vairākiem augiem. Dzijas kodina, kad tās jau izmazgātas, rīkojoties pēc vispārējiem krāšošanas noteikumiem.

Kodinātāju ņem 10—20 g uz 100 g dzijas. Pārāk stiprus kodinātājus (vairāk kā 20 g) lietot nav ieteicams, jo tas bojā dzijas, padarot tās cietas un trauslas.

Sacensībās būs jākrāso pēc pirmā paņēmiena, dzijas kodinot ar v i e n u no minētiem trim kodinātājiem.

Krāsošanas gaita ir šāda:

Augus, pārlietus ar 1½—3 litriem auksta ūdens, liek vārīties. Pa to laiku dzijas, kas jau pirms sacensībām sadalītas 4 daļās, rūpīgi pārsien, izmazgā. (Mazgāšanas pamācību skat. pag. gada „Mazpulka" 12. nr.). Kad krāsas šķidrums pietiekoši tumšs (pēc apm. 20 minūšu vārīšanas), šķidrumu nokāš un tam pievieno karstā ūdenī šķīdinātu kodinātāju. 50 gramiem dzijas vajadzēs ņemt 1½—2 litri krāsu šķidruma un 5—10 gramu kodinātāja. Krāsas šķidrumā, ko iepriekš labi izjauc un mazliet padzesē, liek mitrās dzijas un karsē 45 minutes. Mājās, lielākus dziju vairumus krāsojot, karsēšanas laiks jāņem ilgāks: 1—1½ stundas.

Pa to laiku, kamēr dzijas karsējas, dalībniece pieteicas pie sacensību komisijas mutiskajai pārbaudei. Šī pārbaude notiks turpat pie dalībnieces saimniecības, lai atbildot tā varētu arī uzmanīt krāsojamo dziju. Mutiskā pārbaude ilgs 3—10 minūtes.

Kad dzijas pietiekoši ilgi vārītas, katliņu no uguns noceļ un ļauj brīdi padzist.

Pēc nokrāsošanas, lai dabūtu vairāk krāsu toņu, dzijas var skalot dažādos skalojamos: 1) ūdenī, 2) sārmā, 3) skābē, 4) kalija bichromatā. Skalojot tīrā ūdenī, krāsas tonis nemainas, skalojot sārmainā ūdenī, krāsa kļūst mazliet tumšāka un spilgtāka; skābes ūdenī krāsa kļūst bālāka, gaišāka, bet kalija bichromatā — pieņem iesarkanu nokrāsu. Tā no katra auga, kodinot pa 4 dziju paraugiem alaunā, 4 vara un 4 dzelzs vitriolā, un pēc tam skalojot katru paraugu savā skalojamā, dabūjam 12 dažādas krāsas.

Pa to laiku, kamēr nokrāsotās dzijas dzesējas, var sagatavot šķidrumu dziju pēcapstrādāšanai. Viens no paraugiem būs jāskalo tīrā ūdenī, pārējie — pēc vērtēšanas komisijas izvēles: sārmā, skābē vai kalija bichromatā.

Sārmu sagatavo, pārlejot pelnus ar aukstu ūdeni, izmaisot un atstājot, kamēr pelni nosēdušies. Skalošanai lieto nostājušos, nokāsto šķidrumu.

Skābi sagatavo, ņemot uz 1 litru ūdens 4—6 ēdamkarotes galda etiķa. Tā kā sacensībās paraudziņi nebūs lieli, tad skalošanai pietiks ½ litra ūdens ar 2—3 ēdamkarotēm galda etiķa.

Kalija bichromatu, kas dabūjams aptiekās oranža kristalu veidā (100 gramu maksā Ls 0,48), ņem 10 gramu uz 1 litru ūdens. To izšķīdina nelielā daudzumā karta ūdens, kam pielej remdenu ūdeni vajadzīgā daudzumā.

Dzijas sārmā, skābē vai kalija bichromatā liek bez skalošanas, iepriekš nospiežot lieko krāsu šķidrumu, un tur 5—15 minutes, kamēr dzijas iegūst vēlamo toni. Arī pēc šīs apstrādāšanas dzijas nav jāskalo. Tās labi jānospiež un jāizžauj. Sacensībās tās būs tīrā lupatiņā jānosusina, un, piespraužot sacensību numuru, jānodod sacensību vērtēšanas komisijai.

Virsvalks no visām pusēm

Virsvalks — jauns darba tērps

Mūsu darba darītājam apģērbs, sevišķi uz laukiem, daudz neatšķiras no tā, kas tika valkāts 100 un vairāk gadus atpakaļ. Biezas vadmalas bikses, vadmalas veste un „praka", arī vadmalas brunči — pat viskarstākā vasaras laikā — ir joprojām ļoti izplatīta parādība. Arī pilsētās pirktie gatavie apģērbi mēdz būt no tik neizturīgas drānas un pavirši pašūti, ka, neskatoties uz savu lēto cenu, saviem valkātājiem sagādā vienīgi vilšanos un zaudējumus. Darbam kūtī, stallī, pie kulšanas, ravēšanas u. t. t. reti kur tiek lietots atsevišķs apģērbs. Parasti tas pats paliek arī pie ēšanas un atpūtā, līdz ar visiem darba traipiem, putekļiem un aromatiem, bieži arī lietus samērcēts. Vai brīnums, ka cilvēku tad pavada zinama netīrības sajūta, vairāk vai mazāk apzinīgi izjusta. No tam rodas aplamais ieskats, ka lauku darbs ir netīrs, ka lauku cilvēkam pastāvīgi jāstaigā netīri apģērbtam un jāož pēc kūts. Aplam būtu domāt, ka pilsētniekiem nav netīru darbu; pilsētā tādu ir vēl vairāk, kā uz laukiem. Tikai parasti katram pilsētas strādniekam ir darba drānas, kuras viņš pēc darba noģērbj un bieži mazgā. Starpība tikai tā, ka pilsētas strādnieks pie darba valkā darba drēbes, bet atpūtā uzģērbj citas. Laucinieks, turpretim, savas darba drēbes mēdz valkāt nepārtraukti visu nedēļu, bieži vien arī svētdienās, goda drēbes uzvelkot vienīgi ārpus mājas dodoties. Bet kā lai ik nedēļas vai biežāki mazgā biezās vadmalas drānas, kuras ir grūti mazgājamas, vēl grūtāki izžāvējamas? Kā lai ik nedēļas mazgā pirktos lētos audumus, kuri pēc katras

Virsvalks malkas skaldītājiem

mazgāšanas saraujas un zaudē turpat pusi no savas izturības? Kā panākt, lai arī laucinieks varētu vienmēr būt tīri, glīti un ērti ģērbies? Kā panākt ar vismazākiem līdzekļiem, lai arī lauku cilvēks pēc darba varētu justies tīrs un ērti baudīt atpūtu?

Ārzemēs šis jautājums ir sen atrisināts un dzīvē izvests. Ir pēdējais laiks arī mums iet pa to pašu ceļu. Šis ceļš ir — darba virsvalks.

Darba virsvalks ir speciala auduma un piegriezuma tērps, valkājams pie darba — aukstā laikā virs biezām drānām (to aizsargāšanai pret plīšanu un arī sasmērēšanu), pārējā laikā virs apakšveļas, bet ļoti karstā laikā arī tieši uz miesas. Tam ir jāapmierina sekošas prasības:

1) Audumam jābūt ļoti izturīgam kā pie darba, tā mazgāšanā. Mazgājot tas nedrīkst zaudēt krāsu un ierauties.
2) Izgatavojumam jābūt ērtam — ar vaļēju, nesažņaugtu jostas vietu, ar iestādamām plecu lentām garuma regulēšanai. Tas nedrīkst apgrūtināt kustības. Šuvēm jābūt stiprām. Vajadzīgas daudzas izturīgas kabatas.
3) Pogas nedrīkst rūsēt, notrūkt un pie mazgāšanas deformēties; tāpat arī pārējās metala daļas.
4) Kopējam izskatam jābūt solidam un glītam, rūpīgi un stipri nostrādātam.
5) Cenai jābūt lētai.

Mūsu Prezidents un mazpulku Virsvadonis ir nācis ar ierosinājumu un norādījumiem, ka mūsu apstākļiem piemērotākais ir — virsvalks.

Virsvalki tiek izgatavoti vīriešiem, sievietēm un bērniem. Pavisam ir 10 lielumi, no kuriem 3 mazākie bērniem un pusaudžiem. Pārējiem lielumu sadalijums tāds, ka no tiem var izvēlēties kā īsi, tā gari, kā tievi, tā resni valkātāji. Visas šuves nošūtas stipriem diegiem divas un pat trīs reizes. Kabatu stūri nostiprināti kniedēm pret atplīšanu.

Kabatas ir sekošas:

1) uz krūtīm kreisajā pusē pulkstenim, kuras konstrukcija neļauj pulkstenim izkrist; virs tās ir specials pogcaurums pulksteņa ķēdes iestiprināšanai;
2) uz krūtīm labajā pusē ar pogu noslēdzama kabata kabatas grāmatiņai;

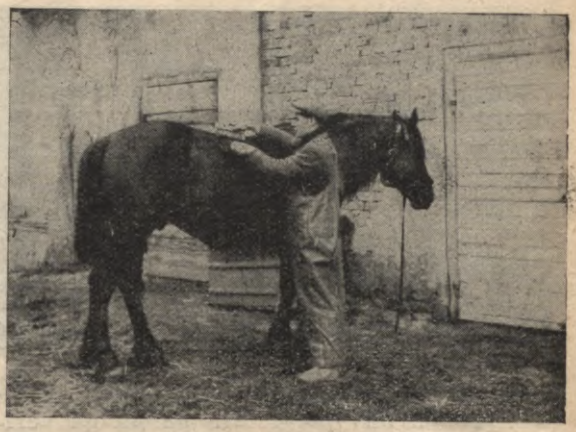

Virsvalks darbam kūtī

3) starp abām minētām kabatām iešūta vieta zīmulim;
4) un 5) abos sānos parastās bikšu kabatas, no izturīga auduma;
6) virs sānkabatas labajā pusē maza kabatiņa sērkociņiem;
7) un 8) mugurpusē divas lielas, apakšdaļā oderētas kabatas, pie kam
9) labajā pusē zem tās šaura gara kabata darba rīku uzglabāšanai (arī pīpei piemērota) un
10) kreisajos sānos cilpa āmura, atslēgas vai cita tml. instrumenta aizkabināšanai.

Varam teikt, ka ar virsvalka laišanu tautā ir atrisināts atkal viens sen sasāpējis un tomēr līdz šim novārtā palicis jautājums. Tas cels lauku dzīves standartu un sagādās arī lauku ļaudīm ērtības.

Ceram, ka virsvalks kļūs katram darba darītājam derīgs draugs un neatsve rams palīgs. Arī mazpulku dalībniekos, kas mūsu valstī veic ļoti lielu darbu lauksaimniecības kulturas pacelšanā, ieteicams modināt interesi par šiem darba tērpiem. Tos var — kā vērtīgas balvas — izsniegt čaklākiem dalībniekiem ražojumu skatēs un sacensībās. Dalībniekiem, kuri iegādājuši jau formas tērpu, ieteicams krāt naudu un paredzēt budžetā iegādāties arī virsvalku. Virsvalku var iegādāties LLK mazpulku piederumu apgādā Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, tālr. Jelgava 1000 — 35 un Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, tālr. 22322.

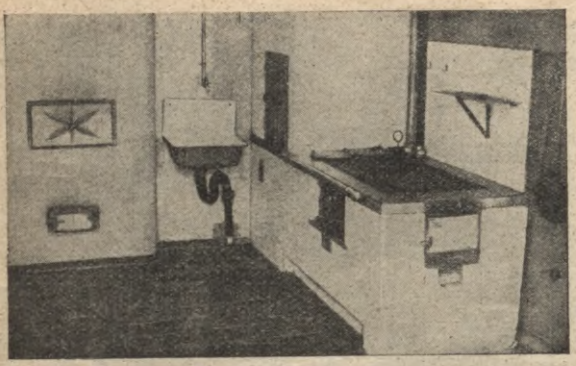

Kā ierīkot saimniecībā netīro ūdeņu novadīšanu

O. KĻAVIŅŠ

1. att. Šāda virtuve vajadzīga kā pilsētā, tā laukos

Daudzās lauku sētās netīro ūdeņu novadīšanai vēl nav piegriezta pienācīga vērība. Ūdeni, pēc vecu vecā paraduma, no virtuves iznes un izlej kur pagadas — turpat durvju priekšā.

Ka tas nav lietderīgi un higieniski, to arī daudzi zina, bet tomēr neatrod par vajadzīgu novērst šo trūkumu. Protams, lai ierīkotu priekšzīmīgu netīro ūdeņu novadīšanas iekārtu, nepieciešami līdzekļi, bet jāsaka, ka vienkārša un laba ierīce nemaz tik dārgi neizmaksā. Bez tam to var izbūvēt katrs pats, — bez amatnieka-specialista palīdzības.

Daudz svētīga darba šinī nozarē veic mazpulku dalībnieki, ilgstošos pieccīņu darbos ierīkojot saimniecībās netīro ūdeņu novadus ar izlietnēm un nosēdu akām.

Lai darbi labāk sekmētos, vispirms rūpīgi jāizdomā un jāapsver, kāda iekārta būtu lietderīgākā un jāsastāda pilnīgs darba plāns un izmaksas aprēķins, kas vajadzīgs darba veikšanai; ko varētu izgatavot saviem spēkiem un kas jāiegādājas vai jāpasūta tirgotavā.

1. zīm.

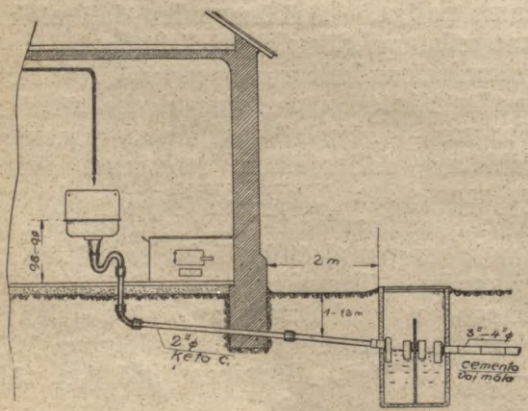

Vienkāršākā iekārta netīro ūdeņu novadīšanai sastāv no virtuvē uzstādītas izlietnes, kanalizacijas vadiem — caurulēm un netīro ūdeņu nosēdu akas. Jāņem vērā, ka netīro ūdeņu nosēdu aka ir iekārtas nepieciešama sastāvdaļa, un nepietiek, ka virtuvē ierīko tikai izlietni un ūdeni pa caurulēm izvada vienkārši ārā — vaļējā grāvī vai citur. Pie šādas iekārtas kanalizacijas caurules neilgā laikā aizsērē, un darbībā rodas traucējumi. Vienkāršākā netīro ūdeņu novadīšanas iekārta attēlota 1. zīmējumā.

Izlietnes.

Netīro ūdeņu izliešanai virtuvē pie sienas novieto izlietni, apm. 0,8 līdz 0,9 m augstu no grīdas. Virs izlietnes iekārtojami arī aukstā un karstā ūdens pagriežņi (ja saimniecībā iekārtota arī tīrā ūdens piegāde). Izlietne jānovieto ja iespējams plīts tuvumā un tā, lai varētu iztikt ar iespējami īsākām novadīšanas caurulēm. Parastās sienas izlietnes gatavo no ķeta — pusapaļas vai četrstūrainas, ar emaljētu iekšpusi. Virtuves vajadzībām labākās ir vidējā lieluma četrstūrainās izlietnes. (skat. 1. att.). Pašreizējās cenas izlietnēm (atkarībā no lieluma) ir šādas: pusapaļās izlietnes — Ls 10,— līdz Ls 15,—, četrstūrainās: Ls 12,50 līdz 22,50.

Telpās, kur notekūdens izlīst uz grīdas, jāierīko grīdas izlietnes (trapi). Grīdai tādā gadijumā jābūt cementa. Grīdas izlietnes nepieciešamas pirtīs, vannas istabās un veļas mazgātavās. Arī virtuvē nav slikti, ja izbūvē cementa grīdu ar grīdas izlietni (sevišķi lopu virtuvēs). Tādā virtuvē vieglāk uzturēt tīrību, jo visi netīrie ūdeņi, kādi rodas grīdas mazgājot, viegli novadami grīdas izlietnē. Grīdas iz-

2. zīm.

2. att

lietnes arī gatavo no ķeta (čuguna) ar emaljētu iekšpusi, un tās, atkarībā no lieluma, maksā Ls 5,50 līdz Ls 14,—. Kā sienas, tā grīdas izlietnes pievieno novadcaurulei ar smakas noslēgu — sifonu. (2. att., 9. Nr.). Šķidrums, kurš vienmēr atrodas sifona līkumā, neļauj telpā ieplūst gāzēm no nosēdu akas un kanalizacijas caurulēm. Grīdas izlietnēm ūdens slēgums (pret smakas ieplūšanu telpā) izveidots pašā izlietnes konstrukcijā. (Skat. 2. zīm.).

Labas un izturīgas sienas vai grīdas izlietnes iespējams izgatavot arī mājas līdzekļiem. Izlietni izgatavo no dēļiem, un pēc tam no iekšpuses pārsedz ar 4—5 cm biezu cementa javas kārtu. Darbs tomēr prasa daudz pūļu un pacietības, tāpēc katram nebūs pa spēkam. Bez tam arī vajadzīgo materialu izmaksa nav daudz mazāka par veikalā pērkamās gatavas izlietnes cenu.

Kas tomēr minētā veida izlietnes gribētu gatavot, tie var iepazīties ar attiecīgiem zīmējumiem, kā arī saņemt paskaidrojumus LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļā.

Kanalizacijas caurules un veidgabali.

Kanalizacijas vadiem lieto ķeta, cinkotas dzelzs, glazētas māla, un cementa caurules. Zinamos gadijumos (pie visvienkāršākām iekārtām) var lietot kā atvietojumu arī koka caurules. Šāda iekārta tomēr nav ieteicama, jo koks veicina dažādu sīkbūtņu attīstību; caurules ātri aizsērē un nekalpo ilgi. Labāk izdot iekārtas būves vajadzībām drusku vairāk līdzekļu un ierīkot paliekošu labu iekārtu, nekā lētu, bet nepilnīgu, kura jau īsā laikā prasa remontus un pārbūves.

Iekšējiem vadiem par labākām atzīstamas ķeta (čuguna) caurules, kuras no iekš- un ārpuses asfaltētas un tādēļ ir pilnīgi skābju drošas. Ja izlietņu skaits nav liels (1—2) un nav jāņem resnas caurules, tad var lietot arī cinkotas dzelzs caurules, jo pēdējās izmaksā lētāk kā ķeta. Cauruļu caurmēru nosaka pievienojamo izlietņu skaits. Ja izlietņu skaits ir 1—3 un nav pievienoti skalojamie klozeti, novadcaurule var būt 2"⦸ . Lietojot cinkotu dzelzs cauruli, šinī gadijumā var iztikt ar 1½"⦸ Ja izlietņu skaits lielāks, vai ir pieslēgti arī klozeti, tad jāņem novadcaurule 4"—6"⦸. Ķeta caurules un veidgabalus pārdod pēc svara. Sekojošā tabulā uzrādīts ķeta cauruļu svars.

Cauruļu caurmērs collās	2"∅	2½"∅	4"∅	6"∅
2 m gara gabala svars	11 kg	16 kg	21 kg	35 kg

Caurules dabūjamas pirkt 2 m un 1 m garos gabalos ar uzmavu vienā vai abos galos. Pašreizējā cena ķeta caurulēm ir Ls 0,52—0,55 par 1 kg. Ārējiem kanalizacijas vadiem (pagalmā) piemērotas ir betona caurules. Pēdējās gan nav tik izturīgas pret skābju un sārmu iedarbību, kā ķeta caurules, bet izmaksā lētāki. Betona caurules lieto 4"—9" caurmērā, un tās dabūjamas pirkt gatavā veidā, apm. 61 cm garos gabalos. Cenas betona caurulēm ir apm. šādas: 4"⦸ — Ls 0,60 gab., 6"⦸ — Ls 0,80 gab. Lai betona caurules padarītu izturīgākas pret skābēm, no iekšpuses tās vēlams izziest ar kaļķu pienu.

Ķeta kanalizacijas cauruļu savienošanu izdara ielaižot vienas caurules galu otras uzmavā. Savienojuma ⅓ stingri aizdrīvē

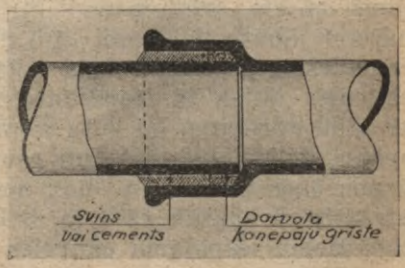

3. zīm

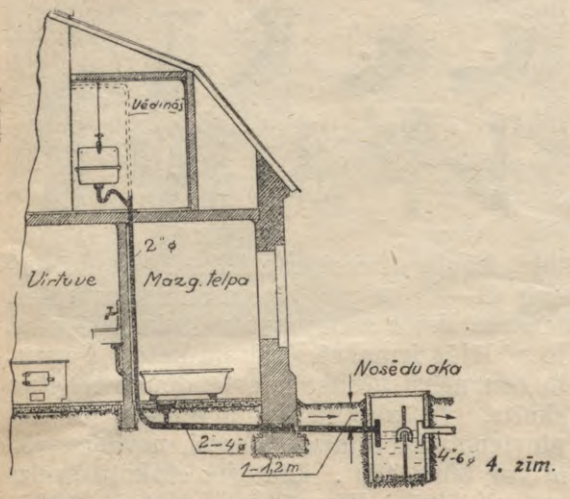

4. zīm.

ar sadarvotu kaņepāju grīsti, pārējās $^2/_3$ aizlej ar izkausētu svinu. Sviņa vietā (vienkāršākos gadijumos) var lietot cementa javu, sastāvā 1:1. Cauruļu savienojums attēlots 3. zīm. Betona caurulēm savienošanu izdara līdzīgā kārtā, tikai ar cementa javu. Izbūvējot kanalizacijas vadus, nākas lietot arī dažādus cauruļu veidgabalus. Biežāki lietojamie ķeta cauruļu veidgabali attēloti 4. zīm.
1—90° loks; 2—112° loks; 3—135° loks; 4 — pakāpju loks; 5 — tīrīšanas (kontroles) aizliktnis; 6 — „T" gab. 90°; 7 — „T" gab. 45°; 8 — dubultiemava; 9 — smakas noslēgs — sifons.

Lietojot dzelzs caurules, savienošanu izdara uzgriežot cauruļu galos vītnes un saskrūvējot tās kopā ar uzmavu palīdzību. Cauruļu galus pirms saskrūvēšanas vēlams ieziest ar pernicas - minija maisijumu. Tamlīdzīgi caurulēm pievieno arī attiecīgus veidgabalus. Lai netīrais ūdens aizplūstu ar pašteci un nerastos aizsprostojumi, kanalizacijas caurules, kā mājas iekšienē, tā arī pagalmā, jāliek ar nepārtrauktu kritumu uz nosēdu akas pusi. Iekšējiem vadiem mazākais kritums pieļaujams 3,5 cm, ārējiem vadiem, kuru caurmēram jābūt lielākam, 1,5 cm uz 1 m caurules garuma. Telpās kanalizacijas caurules jāliek ja iespējams zem grīdas, ar tādu aprēķinu, lai būtu ieturēts pēc iespējas lielāks kritums, un caurule, izejot ārpus ēkas pamatiem līdz nosēdu akai, atrastos ne mazāk kā 1 m dziļi zemē. Citādi ziemu iespējama caurules aizsalšana.

Vairāk stāvu ēkās, pie lielāku izlietņu skaita vai klozetiem, iekārtojamas novadcaurules un līdz ar to arī nosēdu akas vēdināšana. Novadcauruli tad pievieno dūmvada ejai, vai arī caurules turpinājumu izlaiž virs ēkas jumta. Mazās ietaisēs, pie vienas vai divām izlietnēm, tas nav nepieciešami. Netīro ūdeņu novadīšanas iekārta ar vairākām sienas un grīdas izlietnēm attēlota 4. zīmējumā.

Netīro ūdeņu nosēdu aka.

Kā jau raksta sākumā minēts, netīros ūdeņus no izlietnēm nevar aizvadīt tieši prom, bet tas jādara caur nosēdu aku. Nosēdu akas uzdevums atdalīt (nostādināt) no netīrā ūdens organiskās vielas un citus piejaukumus. Ja vien mājas apkārtne atļauj, nosēdu aka izbūvējama iespējami tuvāk ēkai, kurā novietotas izlietnes, bet ne tuvāki kā 2—3 m no ēkas pamatiem. Vienkāršāka veida nosēdu aka attēlota 5. zīm. Nosēdu aka izbūvēta no betona aku cauruļu 2 posmiem, ar 1 m ⌀. Aka izbūvēta ar cementa dibenu un pārdalīta ar koka starpsienu — 2 daļās. Pirmajā nodalijumā ieplūstošais ūdens zaudē plūšanas ātrumu un lielākā daļa piejaukumu nogulsnējas akas dibenā. Abi nodalijumi savienoti ar dubultlīkni — sifonu. Otrā nodalijumā ieplūstošais ūdens jau ir daudz tīrāks kā sākumā. No otrā nodalijuma ūdens aizplūst tālāk pa novadcauruli uz vaļēju grāvi, dīķi vai upi. Ja tuvumā tāda vaļējā grāvja nav, bet grunts virskārta, vismaz 1 m dziļumā ir smilšaina, tad ūdeni var ielaist drenu cauruļu līnijā un iesūcināt zemē.

Lai caurulēs neiekļūtu un tās neaizsprostotu dažādas vieglākas vielas, kas nosēdu akā peld ūdenim pa virsu, pievadcauruļu un novadcauruļu galos jāliek „T" gabali vai līkņi. Labāki „T" gabali ir no betona vai glazēta māla caurulēm, bet tos var izgatavot arī no māla drenu caurulēm, vai arī sanaglot no koka dēlīšiem. 4" ⌀ māla drenu caurules vienam posmam sānos izkaļ caurumu; otram posmam galu izveido pusapaļi, izdobtu, abas caurules saliek „T" veidīgi, un starpas aizsmērē ar cementa javu. Tādā pašā kārtā izgatavo arī dubultlīkni - sifonu. Akas nosegšanai jāizbūvē vāks no 1½" dēļiem, kuru, aku tīrot, varētu viegli nocelt. Uz vā-

ka var uzbērt arī plānu zemes kārtiņu, tādā veidā padarot nosēdu aku pilnīgi neredzamu un neuzkrītošu.

Vēl vienkāršāku un lētāku nosēdu aku var ierīkot, ierokot zemē lielāku koka mucu. Šāda veida nosēdu aka tomēr nav tik izturīga, jo koks samērā ātri satrūd. Ja kanalizacijas ietaisei pieslēgti arī skalojami klozeti un netīro ūdeņu ir daudz, tad minētā veida nosēdu akas nav piemērotas. Tādā gadijumā jau jāizbūvē lielāka tilpuma nosēdu aka ar 3—4 nodalijumiem.

Ūdens novadīšanai no nosēdu akas līdz vaļējam grāvim vai upei vislabāk lietot 4"⌀ betona caurules. Pie lielākiem attālumiem betona caurules stipri sadārdzina iekārtu. Tamdēļ var lietot arī lētākus materialus — kā māla drenu caurules vai koka caurules. Tikai tad jārēķinas, ka pēc dažiem gadiem caurules var aizsērēt. Ja zemes virskārta vismaz 1 m dziļi ir smilts vai grants, tad viegli iespējams ūdeni iesūcināt zemē. Grāvi cauruļu ievietošanai rok 1—1,2 m dziļu, ieturot vajadzīgo kritumu ūdens tecēšanas virzienā. Lai drenu caurules, vēlāk zemes kārtai nosēžoties, neizkustētos no pareizā stāvokļa, grāvja dibenā vēlams ielikt apm. 4"—5" platu un 1" biezu dēļu rindu. Caurules rūpīgi (ar galiem cieši kopā) novieto uz dēļu pamata, no virspuses nosedz ar jumta papes vai skārda gabaliņu un apber ar grants kārtiņu. Vēlāk var bērt virsū māla vai cita sastāva zemi.

Pašreizējās cenas māla drenu caurulēm, neieskaitot transportu, ir šādas:

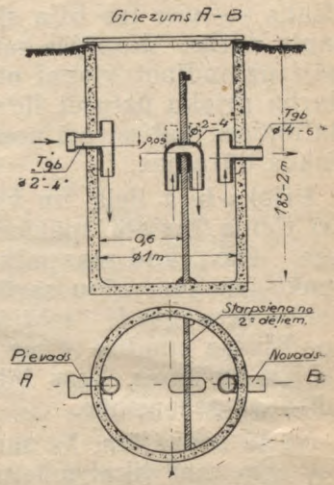

5. zīm.

2"⌀ — Ls 4,— par 100 gab.
3"⌀ — „ 6,— „ 100 „
4"⌀ — „ 10,— „ 100 „

Lai izbūvētu 1. zīmējumā parādīto netīro ūdeņu novadīšanas iekārtu, vajadzīgie materiali ir šādi:

1) Sienas izlietne (četrstūraina) — 1 gb.
2) Smakas noslēgs 2"⌀ — ķeta — 1 gb.
3) Loks 90° — 2"⌀ — 1 gb.
4) Ķeta caurules 2"⌀; 2×2 m — 4 m — 23 kg. (Viena caurule ar uzmavām abos galos)
5) Betona aku caurules ⌀ 1 m — 2 posmi.
6) Māla drenu caurules 3"⌀ — (atkarībā no attālumiem).
7) Cements apm. 1/2 maisa — 20 kg.
8) Dažādi materiali — pēc vajadzības; dēļi, kaņepaju šķiedras, naglas u. c.

Arī sacensties jāmācas

A. ŠIRMANE, 834. mazpulka rokdarbu sekcijas vadītāja

Mazpulku darbībā liela nozīme dalībnieku sacensībām. Kā katram darbam, tā arī sacensībām vajaga pierast; jābūt gatavam ne tikai attiecīgā techniskā veiksmē, bet jābūt arī drosmei, pašpaļāvībai. Pirms sacensības jābūt gatavam arī pazaudēt un zaudējumu virišķīgi uzņemt.

Tas nenāk uz reizi, bet ir jāmācas. Mūsu mazpulka iekšējā darbība izpaužas lielāko tiesu 3 sekcijās: 1) zēnu rokdarbu, 2) meiteņu rokdarbu un 3) literārā. Te aprakstīšu meiteņu rokdarbu sekcijas darbību.

Sekcijā ir 11 dalībnieces, un tā pastāv jau otro gadu. Dalībnieces ir 10—16 gadu vecas, no pamatskolas 3.—5. klasei.

Darbību sākot, vajadzēja izvēlēties darbu, kas patiktu, radītu ilgstošu interesi un rezultātā dotu derīgu un cik iespējams skaistu lietu. Nolēmām adīt tautiskus dūraiņus. Krāšņo latvju rakstu šķirstīšana, parauga cimdu, dziju paraugu un krāsu tabeļu apskate, rakstu un krāsu izvēle, prātošana, zīmēšana, materiālu iegāde, raibo kamolu sa-

tīšana — viss tas bija skaists un interesants darbs. Kopējās sanākmēs savstarpēji uzmudinot vienai otru, izdevās šo darba prieku uzturēt līdz galam. Katra dalībniece patiesi arī noadīja raibus tautiskus dūraiņus.

Prieks bija liels, un varētu domāt — arī ticība saviem spēkiem krietni cēlusies. Taču, kad mazpulka vadītāja sāka runāt par sacensību sarīkošanu, sekcijas dalībnieces gauži izbijās. Visas bija noadījušas cimdus, visas adīt prata, bet nebija nevienas, kas labprāt piedalītos adīšanas sacensībās.

No tā redzējām, ka sacensībai gatavoties nenozīmē tikai mācīties adīt, bet jāmācas arī sacensties. Nolēmām vingrināties, sarīkojot sacensības tikai sekcijas dalībniecēm, kurās bija obligāti jāpiedalas.

Sacensības organizējām pēc iespējas oficiāli un svinīgi — mazpulka vadītājas un skolas pārziņa klātbūtnē. Darbiņu izvēlējāmies tādu, kas ietver vairākas techniskas detaļas un pieņemamā laikā paveicams. Sacensības uzdevums — jāizada četrstūraina lupatiņa šādā veidā:

1. Uzmest 23 valdziņus.
2. Adīt 6 kārtas turp un atpakaļ tikai labiski.
3. Adīt 4 kārtas turp — labiski un atpakaļ — kreiliski.
4. Adīt 3 kārtas pamīšus, 3 valdz. labiski, 3 kreiliski, izveidojot rūtiņas.
5. Nobeigt adījumu, piespraust pie iepriekš sagatavotas tabulas ar mazpulka nosaukumu, sacens. dalībn. vārdu, un nodot komisijai.

Materiāls — 3 kārt. vilnas dzija.

Iesniegtos sacensību darbus novērtējām šādi:

Trijām pirmo vietu ieguvējām devām godalgas — materiālus tautisku mutautu pagatavošanai.

Ko nebija panācis nedēļām ilgais pacietīgais cimdu adīšanas darbs, to veica stundu garā sacensība — meitenes bija ļoti priecīgas, viņām likās, ka nu viņas gan prot adīt.

Neiestājās pagurums, kā tas mēdz būt pēc lielāka pabeigta darba, bet ar skubu sākās nākamais — dīvana spilvena pagatavošana pēc latv. rakstiem un mākslinieku zīmējumiem. Bija jāgatavojas gaidamai darbu apskatei.

Te vēl gribu novērsties no tēmata un atsaukties 958. mazp. dalībnieka aicinājumam p. g. „Mazpulka" 1. numurā — „Rakstīsim mazpulka chronikas". Pilnīgi pievienodamās minētam aicinājumam, zīmējoties uz katra mazpulka darbību visumā, gribēju tikai piezīmēt, ka mēs savu rokdarbu sekcijas darbību gribam attēlot un uzglabāt vēlākam laikam. Noslēdzot kādu darba posmu, resp. sarīkojot darbu apskati, blakus dalībnieku pagatavotiem priekšmetiem, grāmatvedības un teorijas burtnīcās mēdzam izstādīt arī darbā lietotos palīglīdzekļus, mācības līdzekļus un sekciju darbības chroniku. Ņemam lielas krāsainas papīra lapas, uz tām sakārtojam fotografiskus darba momentu uzņēmumus, diagrammas, pārskatus, illustrētus plakātus, resp. dažādus materiālus, kas laika secībā attēlo sekcijas darbību. Materiālus papildina uzraksti. Lielās lapas tad liekam pie sienas apskatei. Pēc tam tās novietojam piemērotos vākos. Nākošā apskatē nāk jaunā darba posma attēli. Tā mums krājas sava veida chronika. Varbūt, ka tas var interesēt arī citus chroniku gatavotājus.

№	Uzvārds, vārds	Nobeigusi a pēc kārtas	Nobeigusi b kādā laikā	Materiāls, darba rīki	Darba detaļas	Darba grūtums	Laiks	Punktu kopsk.	
					1. Uzmešana 2. Mistr. adīj. 3. Ad. ar labo un kr. pusi 4. Rūt. adīj.				
				10—15—20—25	5. Nobeigšana à 5	10—15—20—25	10—15—20—25		Iegu-vums

Norādījumi drogu ražotājiem

R. JĀKOBSONS

Visiem mazpulku dalībniekiem, kas šinī sezonā nodomājuši nodarboties ar ārstniecības augu kultivēšanu un ievākšanu savvaļā, nodomāto augu daudzumi jāpieteic mazpulku vadītājiem.

Uzdotie ievācamie drogu daudzumi būs stingri jāievēro, tāpēc jāuzdod tikai tādi daudzumi, kādi patiesi tiks ievākti.

Atsevišķiem mazpulkiem jāražo tikai nedaudzas drogas, bet lielākos daudzumos, ar to jāpaceļ pašizmaksa un kvalitate.

Šogad nepiešķirs audzēt magones un citus augus, kas cenu sarakstā jau norādīts.

No savvaļā sastopamiem augiem ieteicams lielākos daudzumos ievākt:

Bulļu riekstus — sastopami mežainos apvidos.

Bārbeļu sakņu mizas. Līdz ar mizas ievākšanu tiks izskausti arī paši bārbeļu krūmi, kuri, kā zināms, pieder pie izskaužamiem augiem.

Balto panātru ziedus — sastopam samērā bieži savvaļā, bet ieteicams šo augu kultivēt, jo ziedi ir dārgi un tos uzpērk lielos daudzumos.

Gailenīšu ziedus ar kausiņiem.

Gailenīšu ziedus bez kausiņiem.

Liepu ziedus ar visu pieziedlapiņu — uzpirks neaprobežotos daudzumos.

Puplakšķu lapas — uzpirks ļoti lielos daudzumos.

Mežarožu augļus (pēc ievākšanas no augļiem izņem sēklas). Ieteicams mežarozes audzēt kā krāšņuma krūmus un dzīvžogus. Augļi ievācami no Rosa cinnamomea L., Rosa glauca Vill (Canina).

Meža aveņu ogas — žāvētas.

Pūšļfuki — aug jūrā.

Priežu pumpuri — nepārsniedzot 2 cm — uzpirks ļoti lielos daudzumos un var ievākt arī ziemas mēnešos — vislabāki no nocirstām priedēm.

Kailo trūkumzāļu lakstus.

Atraitnīšu lakstus (vēlams ievākt savvaļas augus ar trīskrāsainiem ziediem; ieteicams kultivēt.)

Ziepenīšu lakstus.

Vecvīrbārdiņas lakstus — uzp. ļoti lielos daudzumos.

Staipekļu sporas — katrā daudzumā.

Noragu saknes — diezgan izplatīts augs, ieteicams piegriezt lielāku vērību!

Cūkpieņu saknes.

Kalmju apakšzemes stumbrus nemizotus.

Kalmju apakšzemes stumbrus mizotus.

Saldo paparžu apakšzemes stumbrus.

Retēju zemes stumbrus.

Dzegužpuķu gumus.

Ieteicams kultivēt:

Calendula officinalis L. — kliņģerītes — Viengadīgs augs. Var audzēt kā krāšņuma augu. Ārstn. nolūkiem jāsēj klajās kliņģerītes (ne pildītās) ar oranži sarkaniem ziediem (ne dzelteniem). Ievāc — **kliņģerīšu ziedus bez kausiņiem** (Flores Calendulae s. calyc.).

Matricaris chamomilla L. — Smaržīgās kumelītes. Ievāc kumelīšu ziedu galviņas. Viengadīgs augs. Kumelīšu ziedu patēriņš ļoti liels, tāpēc šai kulturai piegriežama izcila vērība.

Sambucus nigra L. — Plūšu krūmus. Ilggadīgs krūms. Ieteicams audzēt kā krāšņuma krūmu. Ārstn. lieto **plūšu ziedus, mazāk saknes.**

Verbascum thapsiforme L. un Verbascum phlomoides L. Deviņvīrspēks, saules svece. Divgadīgs augs. Otrā gadā ievācami deviņvīrspēka ziedi. (Flores Verbasci.)

Capsicum aunum L. Turkpipars. (Sīvie). Viengadīgs kulturas augs. Dēsti izaudzējami siltumnīcā. Ievāc sarkanās pākstis (augļus) Fructus capsici.

Carum Carvi L. Ķimenes. Ilggadīgs augs. Ieteicams kultivēt, jo pieprasījums pēc ķimeņu sēklām (Fructus Carvi) ļoti liels.

Erythaea centaurium L. Augstiņš, sirdszāle. Divgadīgs augs, sastopams arī savvaļā, bet ieteicams kultivēt. Daudz patērē Augstiņu lakstus (Herba Centaurii).

Althaea officinalis L. Kokroze, alteja. Parasti otrā gadā ievāc auga saknes (Radix Althaeae) — saknes jāmizo.

Symphytum officinale L. Tauksakne. Ilggadīgs augs. Sastopams arī savvaļā. Ieteicams kultivēt. Ievāc tauksakņu saknes. (Radix Consolidae).

Saponarie officinalis L. Dārza ziepene. Ilggadīgs augs. Ievāc pieneņu saknes (Radix Sapona-riae.) Ieteicams kult. **Acanthophyllum glandulosum** — šī auga sakne ir ļoti resna un to uzskata par līdzvērtīgu dārza ziepeņu saknei.

Valeriana officinalis L. Baldrians. Sakni ieteicams ievākt no divgadīgiem augiem. Šinī gadā tomēr baldrianu saknes uzpirks ierobežotos daudzumos.

Veratrum album L. Veratrs. Ilggadīgs augs. Lieto Veratru saknes (Radix Veratri).

Rheum palmotum L. var. tauguticum.

Aptieku rabarbers. Ilggadīgs augs. Zemes stumbrus — Rhizoma Rhei — ievāc no 5—8 g. veciem augiem.

Sinapis alba L. — Baltās sinepes. Viengadīgs augs. Sinepju sēklas (Sem Sinapis alb.) tiks uzpirktas ļoti lielos daudzumos, tāpat arī melnās sinepju sēklas. (Sem Sinapis nigr.).

Kas jāievēro, pavasarim tuvojoties

Agr. K. ĶIRSIS

834. mazpulka rokdarbu sekcijas sacensības adīšanā

Pavasara tuvošanās rada lielāku rosību visos mazpulku dalībniekos, sparu un veiksmi visos darbos. Beidzamās ziemas sanāksmēs un vakarēšanās ieteicams vingrināties tautisko deju un rotaļu izpildījumā, lai vasaras nometnēs viss ritētu gludi un nepietrūktu prasmes nedzējās, nedz rotaļās.

Mazpulku dalībniekiem ir jābūt tiem, kas pirmie savās sanāksmēs un sarīkojumos un vēlāk visā sabiedrībā atdzīvina mūsu tautas dejas un rotaļas, atmetot amerikāniskos, mūsu garam svešos „šīberus", kuru nēģerisko ritmu muzika ir sveša mūsu latviešu garam.

Šī gada nepastāvīgās ziemas beidzamās dienas dalībniekiem vēl jāizmanto savu iesākto ziemas darbu nobeigšanai. Visiem dalībniekiem, kam vēl nebūtu saimniecībās karoga masta, ir pats beidzamais laiks izraudzīties piemērotu koku, lai pēc zemes atkušanas to varētu pacelt un š. g. 15. maijā vairs nebūtu tādas sētas, kur neplīvotu mastā mūsu sarkanbaltsarkanās krāsas.

Šogad **15.** maijs ir mūsu atjaunotās Latvijas 5 gadu jubilejas diena, un mazpulku dalībniekiem, kā jaunā laika gara nesējiem un paudējiem, godam jāatzīmē šī svarīgā liela pārvērtību diena katrā sētā, pagastā un pilsētā.

Ilgstošo pieccīņu dalībniekiem, kas nodomājuši izdarīt lielākas pārveidības savās tēva sētās — pagalmus pārkārtojot, ierīkojot košumu dārziņus u. t. t., jāpasteidzas ar akmeņu, grants un smilts pievešanu pagalmam, materiālu sagādāšanu zemes drenāžai un labierīcību iekārtošanai saimniecībā u. t. t.

Pašlaik brīvāks laiks sava lauciņa stūra mietiņu pagatavošanai, lai pavasarī, darbus sākot, lauciņu varētu atzīmēt dabā. Stūru mietiņi jāpagatavo visi vienādā garumā, vislabāk četrkantaini noēvelēti un nokrāsoti: apakšējais gals — zaļā, augšējais gals — baltā krāsā. Arī lauciņa uzraksta dēlītis ar mazpulka numuru, nosaukumu, vārdu un uzvārdu jāizgatavo jau laikus. Vispār amatniecības darbi un rokdarbi, tāpat aušana labāk veicas uz pavasara pusi, kad dienas paliek garākas un gaišākas, tādēļ visi LLK speciālistu vadībā sarīkotie amatniecības un mājsaimniecības kursi apmeklējami visiem, kam vien tas iespējams, lai mācītos tādus darbus, ko pašu mājās nav varējuši iemācīties.

Vecākiem dalībniekiem šogad jārūpējas par košuma dārziņa ierīkošanu savās mājās, tāpēc, kur sniegs nav liels vai arī jau nokusis, jāsteidz uzņemt košuma dārziņa un visu saimniecības ēku atrašanās plānus un jāpārrunā dārziņa ierīkošana ar dārzkopības specialistiem. Vecākie ārpusskolas dalībnieki, kuri jau saimnieko tēva mājās vai strādā citā praktiskā darbā, košuma dārziņa vai citas kādas labierīcības ierīkošanu saimniecībās var uzņemt vasaras sacensības darbu programmā, neaudzējot kulturas 100 m² lauciņos, ko tad rudenī ražojumu apskatē novērtēs, izstādot grāmatvedību par darba izpildīšanu un izmaksu.

Izvēloties dārzu vai lauku kulturu, jāievēro, ka katram mazpulka dalībniekam jāaudzē vislabāk viena, bet ne vairāk kā divas kulturas savā sacensības lauciņā. Par katru kulturu jāizdara pilnīgi atsevišķas atzīmes mazpulka dalībnieka laukkopības un dārzkopības grāmatvedībā.

Mazpulku dalībniekiem pie kulturu izvēles jāievēro, ka katram lauksaimniekam un dārzkopim jāprot pašam izaudzēt pietiekošā vairumā cilvēku uzturam lietojamie sakņaugi un dārzāji un rudenī, lietojot dažādus pārstrādāša-

nas paņēmienus un uzglabāšanas veidus, jāprot tie saglabāt visa gada patēriņam. Apvidos, kur to vēl neprastu un nedarītu, mazpulkiem jārāda priekšzīme.

Mazpulkos, kur rudenī nodomāts sarīkot dārzāju pārstrādāšanas kursus un kur darbojas mājsaimniecības sekcijas, katrā ziņā ja ne visiem, tad vismaz dažiem dalībniekiem kā blakus kulturas jāaudzē konservēšanai nepieciešamie augi: dārza zirņi, pupiņas, puķu kāposti, tomati, sakņu selerijas, mazie pērļu sīpoliņi, rabarberi, špināti, skābenes, u. c. Tāpat mazpulkiem jāpiegriež vērība to kulturu propagandai, kuru paplašināšana nepieciešama vai nu vietējo saimniecisko apstākļu dēļ, vai arī valsts interesēs. Novados, kur nesen ierīkotas spirta kopdedzinātavas, dalībniekiem ieteicams audzēt stērķeļu bagātas kartupeļu šķirnes, jo tās izdevīgāk izvērtēt. Vispār mazpulku dalībniekiem jāmācas izaudzēt visas tās parastās kulturas, bez kurām nevar iztikt neviena mūsu lauku saimniecība.

Ārpus sacensības lauciņa (100 m²) var audzēt arī blakus kulturas pēc katra dalībnieka vēlēšanās un patikas. Par blakus kulturām grāmatvedība nav obligatoriska.

Kultūras izvēloties, jāpiegriež vērība tam, lai katrs mazpulka dalībnieks par savu (vismaz vienu) audzējamo kulturu, vai nu tā būtu sacensības vai blakus kultūra, iegūtu arī kādus ienākumus, ko tas var izdot savām vajadzībām: „Mazpulka" abonēšanai grāmatvedībai, nozīmes iegādei u. t. t., gan arī turpmākiem darba pasākumiem mazpulkā. Pagājušā gada piedzīvojumi rāda, ka mazpulku dalībnieki ir pārdevuši un ienākumus guvuši par daudz un dažādām kultūrām: par cigoriņiem, par kartupeļiem (agrīnās šķirnes pārdodot tuvumā esošo pilsētu tirgos, vēlīnās iepriekš pieteicot un pārdodot spirta dedzinātavām), cukurbietēm, kaņepēm, magonēm, sinepēm, pļavu auzenes sēklām, ārstniecības augiem (kumelīšu ziediem, piparmētru lapām, ķimenēm, koriandru, maijpuķītēm, majorānu), kā arī par ābeļu mežeņiem, ogulāju un rožu stādiem.

Šogad tirgus visiem lauksaimniecības ražojumiem ir izdevīgs. Tikai visiem mazpulku dalībniekiem jāievēro tas, ka cigoriņi un ārstniecības augi jau pavasarī jāpieteic LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļā, audzējot cukurbietes — iepriekš jānoslēdz audzēšanas līgumi ar fabrikām, audzējot kartupeļus — jānoslēdz līgums ar spirta brūžiem. Sīpoli, burkāni, kāposti iepriekš jāpieteic tuvākām karaspēka daļām, kur tos gribētu pārdot.

Pilsētu mazpulkos kulturu jautājums jāpieskaņo katra mazpulka īpatnējiem tirgus apstākļiem, mazpulka lauciņu zemes sastāvam un īpašībām, kā arī attālumam no dalībnieku dzīves vietām un pašu dalībnieku patiku uz vienu vai otru augu.

Pirmajā gadā katram mazpulkam ieteicams iesākt sacensību ar kādu vienkāršu kulturu, ko dalībnieki jau mājās redzējuši audzējam. Jaunas nepazīstamas kulturas jāaudzē vismaz vienu gadu kā blakus kultūras, lai vēlāk pārietu uz kādu sacensības kultūru. Vienu un to pašu kulturu katram mazpulkam vajadzētu audzēt kā sacensības kulturu 2 gadus no vietas. Audzējot kādu kulturu tikai vienu gadu, bieži vien tās labai vai sliktai ražai ir gadījuma raksturs, jo vienā gadā nav iespējams pilnīgi iepazīties ar visām augšanas prasībām. Otru gadu audzējot, visas augu prasības un īpatnības var labāk, vispusīgāk noskaidrot un gūt labākus panākumus. Otrā gadā kādu kulturu audzējot — vecākie mazpulka dalībnieki uz vietas savās saimniecībās var pārliecināties un salīdzināt paši savā starpā dažādu darba paņēmienu priekšrocību, dažādu mēslojumu un dažādu šķirņu nozīmi ražas pacelšanā. Tas modina interesi un vairo prieku par savu darbu. Saprotams, pie viena izmēģinājuma temata jāstrādā pēc iespējas vairākiem dalībniekiem, tad šādiem izmēģinājumiem būs vērtīga un paliekoša nozīme ne tikai pašiem dalībniekiem, bet visas apkārtnes lauksaimniekiem.

Šachs

R. ŠVARCA vadībā

Uzdevumi

№ 7.

L. Zalkinds, Maskavā, II. god. „Schachwelt"

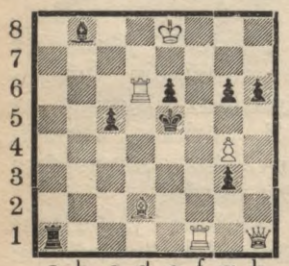

Baltie: Ke8, Dh1, Td6, Tf1, Ld2, band. g4.

Melnie: Ke5, Ta1, Lb8, band. c5, e6, g3, g6, h6.

Mats 2 gājienos

№ 8.

J. Herrmans III god. „Sachwelt"

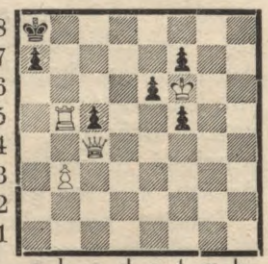

Baltie: Kf6, Dc4, Tb5' band. b3.

Melnie: Ka8, band. a7, c5, e6, f7, f5.

Mats 2 gājienos.

Atrisinājumi iesūtami redakcijai līdz 15. martam š. g.

Noslēdzies VII Latvijas šacha kongress. Čempionāta A grupā uzvarēja G. Bezručko (Jelgavā) un V. Hazenfūss (Zilupē). Abu starpā tiks izcīnīts mačs, kura uzvarētājs gūs tiesību spēlēt ar B. grupas II v. ieguvēju T. Melngaili, lai iegūtu Latvijas meistara nosaukumu.

Atzīmējot provinces spēlētāju labos sasniegumus tik spēcīgā turnirā, ievietojam partiju, spēlētu starp G. Bezručko (Jelgava) un J. Frīde (Rīga).

8. partija.

Baltie: J. Frīde. Melnie: G. Bezručko.

1) e4—e5. 2) Lc4—Zc6. 3) Zf3—Le7. 4) d4—d6. 5) Zc3—Lg4. 6) Lb5—e:d4. 7) D:d4—Zf6. 8) Lf4—0—0. 9) De3—a6. 10) Le2—Zh5. 11) Zd5—Z:f4. 12) D:f4—L:f4. 13) L:f3—Zd4. 14) Z:e7—D:e7. 15) 0—0—0—Z:f3. 16) D:f3—De6!. 17) Kb1—a5! (priekš 17. gājiena melnie piedāvāja neizšķirtu, ko baltie nepieņēma.). 18) The1—a4!. 19) Dc3—a3. 20) b3—c5. 21) Td3—b5. 22) f3—b4. 23) Dc4—De5. 24) c3—D:h2. 25) Td2—b:c3. 26) D:c3—Tfc8. 27) Dc4—Ta b8. 28) Tc1—Df4. 29) Td5—Td8. 30) Tcd1—Df6. 31) Td1—d2—h6. 32) Da4—c4!. 33) D:c4—Tdc8. 34) Dd4—Dh4. 35) Df2—Df6. 36) T:d6?? (sen kārotais bandinieks nu būtu iegūts, bet . . .) 36) . . . Da1+!! un baltie padevās, jo nākošā gājienā mats.

9. partija.

Spēlēta 6. partijā mačā, lai iegūtu Jelgavas meistara nosaukumu 1938. g. starp E. Šneideru un R. Švarcu. Uzvarēja pēdējais ar 3½—2½ punktiem.

Baltie: E. Šneiders. Melnie: R. Švarcs.

1) e4—c5. 2) Zf3—d6. 3) Lc4 (baltie uzsāk agresīvu spēles veidu un atsakas no teorijas). 3 . . . Zf6. 4) d3—Zc6. 5) Zg5—e6. 6) f4—Ld7. 7) 0—0—Za5! (baltais laidnis tiek padarīts nekaitīgs). 8) Lb3—h6. 9) Zf3—Tc8. 10) e5—Zg8. 11) e:d6? (palīdz melniem attīstīties). 11) . . . L:d6. 12) Ze5—Zf6. 13) Zc3—Z:Lb3. 14) a:b6—a6. 15) Z:d7—D:d7. 16) Ze4—Le7. 17) Df3—0—0. 18) Zg3—Zd5. 19) f5—Zb4! 20) L:h6? (šinī stāvoklī — nekorekts upuris). 20) g:h6! 21) f6 (ar draudu Dg4 un matu nākošā vilcienā). 21) . . . Dd4+! 22) kh1—D:f6! (ja 22,) . . . Ld8, seko 23) c3 un baltiem labāka spēle). 23) D:b7 (ja 23) D:D—L:D. 24) T:L—Z:c2! un balto bandinieku stāvoklis uz b un d līnijas bez cerības.). 23) . . .Dh4. 24) c3—Zc2. 25) Ta4—c4!. 26) d:c4—Tc5!. 27) Df3? (vajadzēja sist ar T band. uz a6). 27) . . . Ld6! 28) T:a6 (par vēlu!) — Tf5!! 29) D:Tf5 (piespiests). 29) . . . e:d6. 30) T:d6—Zd3. 31) Tf3—Ta8. 32) Kg1—Ta1+ un baltie padevās.

Atrisinājumi „Mazpulka" 12. nr. ievietotiem uzdevumiem.

Uzdev. Nr. 3. 1) Da5! ar mata draudu uz d8. Ja 1) . . . Tc7 (c8). 2) Zb4×. 1) . . . T:b5+. 2) Zb4×.

Uzdev. Nr. 4. 1) Ze4—La3. 2) f5—Lb2. 3) f6—e:f6. 4) Zd6!—La1. 4) Zf5 un uzvar.

Uzdevumu Nr. 3. pareizi atrisinājuši: A. Tupesis 139. Nīcas mazp., A. Vīcieps — 115. Mores mazp., J. Kronbergs — 585. Stendes II mazp., V. Zubovs — 359. Jurģu mazp., A. Āboltiņš — 223. Bīriņu m.,

A. Paukšs — 148. Jūdažu m., B. Ķikuts — 823. Bulduru m., V. Liepaskalns — 189. Korvas m., E. Everts — 1085. Rīgas valsts komercskolas m., K. Priedītis — 31. Bilskas mazp., A. Rozenbachs — 236. Raņķu mazp., F. Jegerovs, F. Daugulis un J. Saukins — 760. Kalnāju m., E. Ražuks — 307. Džūkstes mazp.

Uzdev. Nr. 4. atrisinājuši:

F. Jegorovs, F. Daugulis un J. Saukins — 760. Kalnāju mazp., E. Everts — 1085. Rīgas Valsts komercskolas mazp.

Visiem uzdevumu risinātājiem aizrādam, ka atrisinājumos jāuzrāda visi iespējamie varianti, jo nepietiek ar to, ka norāda vienīgi pirmo pareizo gājienu. Turpmāk šādus atrisinājumus neņemsim vērā.

174. Sidgundas mazpulkā noslēdzies rīkotais turnīrs. No 8 dalībniekiem I v. izcīnijis V. Vālodze. II v. R. Zuters un III v. J. Berkholcs.

Kā redzams no redakcijai iesūtītām ziņām, — šacha spēle mazpulkos ir diezgan populāra. Esam saņēmuši daudz pateicības par šacha nodaļas atvēršanu. „Mazpulka" redakcija no savas puses pieliks visas pūles, lai šo interesi mazpulkos vēl vairotu, un ceram, ka arī no mazpulku dalībnieku saimes izaugs spēlētāji, kas reiz nopietni varēs apdraudēt mūsu pārējos spēcīgākos šachistus. Tikai nopietni pie darba!

Kārtu tabulas
(pēc Bergera sistemas).

Spēlētāju kārtība turnira tabulā izlozējama. Kārtu tabulā visi, kā pirmie minētie spēlē ar baltiem.

Lietošanas piemērs pie 6 spēlētājiem: 1. kārtā spēlē 1. ar baltiem pret 6., kuram melnie (ja 6 nav, tad 1. ir brīvs); 2. ar baltiem pret 5. un 3. ar baltiem pret 4.

5 un 6 spēlētāji.

1. kārtā 1 (6) 2,5 3,4
2. kārtā (6) 4 5,3 1,2
3. kārtā 2 (6) 3,1 4,5
4. kārtā (6) 5 1,4 2,3

7 un 8 spēlētāji.

1. kārtā 1 (8) 2,7 3,6 4,5
2. kārtā (8) 5 6,4 7,3 1,2
3. kārtā 2 (8) 3,1 4,7 5,6
4. kārtā (8) 6 7,5 1,4 2,3
5. kārtā 3 (8) 4,2 5,1 6,7
6. kārtā (8) 7 1,6 2,5 3,4
7. kārtā 4 (8) 5,3 6,2 7,1

9 un 10 spēlētāji.

1. kārtā 1 (10) 2,9 3,8 4,7 5,6
2. kārtā (10) 6 7,5 8,4 9,3 1,2
3. kārtā 2 (10) 3,1 4,9 5,8 6,7
4. kārtā (10) 7 8,6 9,5 1,4 2,3
5. kārtā 3 (10) 4,2 5,1 6,9 7,8
6. kārtā (10) 8 9,7 1,6 2,5 3,4
7. kārtā 4 (10) 5,3 6,2 7,1 8,9
8. kārtā (10) 9 1,8 2,7 3,6 4,5
9. kārtā 5 (10) 6,4 7,3 8,2 9,1

11 un 12 spēlētāji.

1. kārtā 1 (12) 2,11 3,10 4,9 5,8 6,7
2. kārtā (12) 7 8,6 9,5 10,4 11,3 1,2
3. kārtā 2 (12) 3,1 4,11 5,10 6,9 7,8
4. kārtā (12) 8 9,7 10,6 11,5 1,4 2,3
5. kārtā 3 (12) 4,2 5,1 6,11 7,10 8,9
6. kārtā (12) 9 10,8 11,7 1,6 2,5 3,4
7. kārtā 4 (12) 5,3 6,2 7,1 8,11 9,10
8. kārtā (12) 10 11,9 1,8 2,7 3,6 4,5
9. kārtā 5 (12) 6,4 7,3 8,2 9,1 10,11
10. kārtā (12) 11 1,10 2,9 3,8 4,7 5,6
11. kārtā 6 (12) 7,5 8,4 9,3 10,2 11,1

13 un 14 spēlētāji.

1. kārtā 1 (14) 2,13 3,12 4,11 5,10 6,9 7,8
2. kārtā (14) 8 9,7 10,6 11,5 12,4 13,3 1,2
3. kārtā 2 (14) 3,1 4,13 5,12 6,11 7,10 8,9
4. kārtā (14) 9 10,8 11,7 12,6 13,5 1,4 2,3
5. kārtā 3 (14) 4,2 5,1 6,13 7,12 8,11 9,10
6. kārtā (14) 10 11,9 12,8 13,7 1,6 2,5 3,4
7. kārtā 4 (14) 5,3 6,2 7,1 8,13 9,12 10,11
8. kārtā (14) 11 12,10 13,9 1,8 2,7 3,6 4,5
9. kārtā 5 (14) 6,4 7,3 8,2 9,1 10,13 11,12
10. kārtā (14) 12 13,11 1,10 2,9 3,8 4,7 5,6
11. kārtā 6 (14) 7,5 8,4 9,3 10,2 11,1 12,13
12. kārtā (14) 13 1,12 2,11 3,10 4,9 5,8 6,7
13. kārtā 7 (14) 8,6 9,5 10,4 11,3 12,2 13,1

Pašu darbs

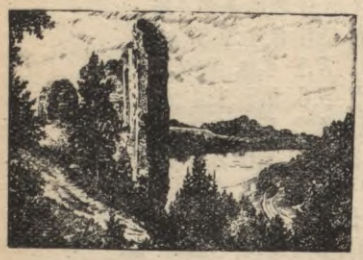

Kokneses pilsdrupas. Zīm. 1085. mazpulka dalībnieks E. Vinters

AIZSAULES CEĻOS

Gaida Kaufmane, 170. Mālpils mazpulka priekšniece.

Kam, māsiņa, tu nomiri,
Vai nav ļaužu mirējiņu?

Kurš mālpilietis gan nepazina šo jautro un vienmēr smaidošo mazpulka dalībnieci Smuidrīti Bernhardi, kas tagad jau dus dzimtenes smiltājā? Nežēlīgā nāve lika viņai aiziet un atstāt mazpulku, kurā viņai bija uzticēti saimes vecākās pienākumi. Šī jaunā censone jau sāka darboties aizsardžu pulciņā, bet vajadzēja atstāt draugus un dzīvi. Svētdien, 29. janvarī, viņu guldija dzimtenes kapsētā.

Balta kā marmors guļ mūsu mīļā mazpulka dalībniece. Visapkārt vainagi, ziedi un zaļumi. Pie zārka goda sardzē stāv mazpulka dalībnieces un aizsardzes, un sērās liecas mazpulka balti zaļais karogs.

Ārā, uz ceļa, bēru gājienam ar sēru karogiem un vainagiem pulcējas mazpulka un J. S. Krusta pulciņa jaunatne, aizsardzes, aizsargi un aizsargu nod. sportisti. Smuidrīte atstāj savu tēva sētu, kurā kā čakla mazpulka dalībniece daudz strādājusi:

Aujat man baltas kājas,
Sedzat baltu villainīti;
Nu es iešu tai ciemā,
Kur mūžam nepārnākšu.

„Tas ir Dieva prāts un gribа," saka mācītājs, „jo viņš ir aicinājis Smuidrīti pie sevis." Dobji atbalsojas dzimtenes sasalušās smiltis kapā. Paceļas kapa kopiņa, kas klājas ziediem un zaļumiem.

Savai čaklai mazpulka dalībniecei un sabiedriskai darbiniecei kā pēdējos sveicienus vainagus ar lentām nolika mazpulks, J. S. Krusta pulciņš, aizsardzes, aizsargi, aizsargu nodaļas sporta pulciņš un daudzi sabiedriski darbinieki. Smuidrīti aizsaules ceļos pavadīt bija atbraukuši tālie Zemgales draugi — 334. Bērzmuižas mazpulka dalībnieki un kā sveicienu nolika vainagu.

Mīļā mazpulka dalībniece, Tevis nekad vairs neredzēsim, bet Tavs tēls vēl ilgi dzīvos starp mums. Tavu dzīves un darba prieku vienmēr atcerēsies 170. Mālpils mazpulka saime.

KĀPĒC ES IESTĀJOS MAZPULKĀ

Jānis Kivlenieks, 935. Nīcgales mazpulka priekšnieks.

Pamatskolu beidzu 1935. gada pavasarī. Vidusskolu apmeklēt man nebija iespējams, tāpēc dzīvoju tēva mājās. Sešpadsmit gadu vecumā zuda mans skaistākais sapnis par gaišo nākotni. Kāpēc dzīve neļāva piepildīties manam sapnim — beigt vismaz lauksaimniecības vidusskolu?

Pamazām izzuda sāpju smeldze, bet klusā ilgošanās pēc zināšanām nezudīs nekad. Es iemīlēju tēva sētu, viļņojošās druvas, bet vajadzēja rast arī dvēselei mieru. Šinī laikā, vārdu — mazpulks — mūsu novadā dzirdēja ļoti reti, vēl retāk redzēja pašus mazpulka dalībniekus. Mazpulka idejas bija nepazītas, neizprastas.

Vēroju mazpulku dzīvi un darbu kaimiņu novados un līdz ar to mazpulku organizācijas lielo audzinošo nozīmi. Mana lielākā vēlēšanās bija — kļūt pašam par uzticīgu mazpulka dalībnieku. Es apbrīnoju un cenīju to darbu, ko veica viss mazpulks kopēji, man patika patstāvīgais darbs, ko veica katrs mazpulka dalībnieks atsevišķi. Man patika arī mazpulka dalībnieka svinīgais solījums, jo tajā apvienots viss, kādam jāaug mazpulka dalībniekam. 1936. gada rudenī, kad mūsu pagastā tika dibināts pirmais mazpulks, kļuvu šīs organizācijas aktīvs dalībnieks.

Nu radās mērķi, kas bija jāsasniedz, domas par ko cīnīties. Mēs sākām strādāt darbu, un darbs mūs ir tuvinājis citu citam. Un mūs vienmēr un visur pavadīs solījums: —

— Savu sirdi taisnībai
un kvēlākai sajūsmai. —

UZVARĒT!

Vera Sakne, 157. Vestienas mazpulka dalībniece.

Daudz vietās celmainais, akmeņainais tīrums un staignais purvs ielejā gaidīt gaida mūsu čaklo roku. Citur pavasarī un rudenī pagalma un iebraucamā ceļa vietā plūdo dubļu jūra. Katrā vietā ir kautkas, ko varētu padarīt labāku, kur varētu uzvarēt.

Dažs labs kaimiņš nav sekojis līdzi laika garam, un tagad tas skaitas tālumnieks. Viņa sēta arī gaida mūsu palīdzību. Ar vārdiem vien tādam maz var palīdzēt, bet viņam ir jāredz mūsu paraugs. Bet nevar otram palīdzēt tas, kas pats vēl nav drošs par sniegto palīdzību. „Tikai tas, kas pats degs, spēs arī citus līdzi iededzināt," teica nometnē novada inspektors. Tā mums ir jābūt par paraugiem un gaismas nesējiem tanīs sētās, kur jāuzvar jaunajam laikam.

Daudz mums ir dots un daudz arī no mums prasa. Slinkumam nav vietas mūsu rokās un galvās. Ir jāuzvar mums tās tieksmes, kurām tik viegli paklausīt, bet no kā vēlākam laikam nekas pāri nepaliek. Tiem nav laika, ko var veltīgi izlietot, kam priekšā tik liels uzdevums kā mums.

Visu padarīt labāku un skaistāku ir mūsu uzdevums.

Mazpulku dzīve

Apbalvots mazpulka dalībnieks.

527. Ķesterciema mazpulka dalībnieks Arnolds Ūze par dzīvības glābšanu apbalvots Valsts 20 gadu svētkos ar Atzinības krusta III pakāpes goda zīmi. A. Ūze izglābis jūrā slīkstošo 952. Sēmes-Plieņu mazpulka mazajo M. Liepiņu, pats riskēdams ar savu dzīvību, vairākkārt nirstot zem ūdens.

Stipendijas mazpulku līdumniekiem un diženiem.

Gadskārtējās stipendijas mazpulku līdumniekiem un diženiem, ko katru gadu piešķir Zemkopības ministrija lauksaimniecības skolās, šogad piešķirtas Ls 1500,— apmērā:

22. Annas mazp. diženam **R. Graudulim** Ls 25,—, **42. Kalētu** mazp. līdumniecei **L. Sprūdei** Ls 150,—, **46. Lielvārdes** mazp. diženam **Alfr. Dizenbacham** Ls 50,—, **61. Kazdangas lauks. vidusskolas** mazp. diženam **J. Veisbukam** Ls 60,—, **110. Remtes** mazp. diženai **J. Bilavai** Ls 40,—, **126. Nurmižu** mazp. diženam **K. Grīnbergam** Ls 25,—, **139. Nīcas** mazp. diženam **J. Kumpim** Ls 75,—, **151. Jaungulbenes mājturības** mazp. diženai **M. Niklasai** Ls 20,—, **185. Taurenes** mazp. diženam **J. Kārkliņam** Ls 50,—, **194. Lubejas** mazp. diženam **P. Šāvējam** Ls 50,—, **198. Vanagu** mazp. līdumniekam **Br. Čivkulim** Ls 150,—, **233. Barkavas** mazp. diženam **K. Sekstem** Ls 25,—, **256. Dundagas** mazp. diženam **A. Heinrichsonam** Ls 50,—, **265. Dūres** mazp. diženai **A. Uiskai** Ls 25,—, **283. Asares** mazp. diženam **V. Miezānam** Ls 25,—, **340. Lielauces** mazp. diženam **Ž. Treigūtam** Ls 25,—, **355. Elkšņu** mazp. diženam **T. Oltinam** Ls 50,—, **372. Mērsraga** mazp. diženam **J. Sproģim** Ls 50,—, **387. Palsmanes** mazp. diženai **M. Mellei** Ls 25,—, **414. Bebrenes** mazp. diženam **A. Tāmanim** Ls 25,—, **462. Poznaņas** mazp. diženam **Ed. Zuikam** Ls 50,—, **490. III Rīgas pilsētas ģimn.** mazp. diženai **E. Gossei** Ls 40,—, **527. Ķesterciema** mazp. diženai **B. Ūzei** Ls 50,—, **550. Ārlavas-Tinģeres** mazp. diženam **A. Auziņam** Ls 50,—, **556. Zīlupes** mazp. diženam **J. Porietim** Ls 25,—, **557. Vāriešu** mazp. diženai **V. Bērziņai** Ls 50,—, **575. Rankas-Gaujmalas** mazp. diženam **A. Toram** Ls 25,—, **618. II Rīgas pilsētas ģimn.** mazp. diženai **A. Līdakai** Ls 40,—, **678. Ziemeļblāzmas** mazp. diženam **A. Celmam** Ls 50,—, **720. Sēlpils-Staburaga** mazp. diženam **A. Sprostam** Ls 25,—, **740. Viļakas-Slabadas** mazp. diženam **Br. Loginam** Ls 25,—, **759. Nikodema Rancāna** mazp. diženam **L. Kāpostam** Ls 50,— un **898. Bunkas** mazp. diženam **R. Blumbergam** Ls 25,—.

Bez tam LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa piešķīrusi stipendiju **340. Lielauces** mazp. diženam **Ž. Treigutam** Ls 50,—, un **46. Lielvārdes** mazp. diženam **M. Dīķim** Ls 50,—.

Stipendiju saņēmēju ievērībai:

LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa **uzdod visiem Zemkopības ministrijas un LLK stipendiatiem līdz š. g. 1. jūnijam iesūtīt** aplieci-nātu pārskatu par stipendijas izlietošanu. Pārskats jāapliecina mazpulka vadītājam. Pārskats jāiesūta LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai — Jelgavā, Viestura piemiņas pilī.

Atzinība.

Š. g. 5. februarī Latvijas Darba kameras un fabrikas direkcijas rīkotās kulturas nedēļas noslēguma svinības A./S. „Rīgas zīds" darbinieku klubā Rīgā, m. Nometņu ielā Nr. 6, ar muzikas priekšnesumiem kuplināja LLK **483. Pleskodāles** mazpulka zēnu koris E. Gobzemja vadībā un orķestrs A. Sproģa vadībā, izpelnoties kuplās svētku dalībnieku saimes sirsnīgāko atsaucību.

Fabrikas direktors-rīkotājs K. Baumanis, kā atzinību par mazpulku augstvērtīgiem sasniegumiem muzikā, nodevis Pleskodāles mazpulkam Ls 300,— kopējām kulturālām vajadzībām.

265. Dūres mazpulks jauno gadu uzsāka ar sava darba svētkiem — ražojumu apskati. Kā viesis ieradās arī Daugavas nov. mazpulku insp. V. Uiska, kas nodeva mazpulku Virsvadoņa ziedojumu mazpulkam. Šo lielo balvu saņemot, dalībnieki un visi šī vakara viesi juta, ka Vadonim ir tuvi visi, visi arī tālākie dzimtenes nostūri.

Ražojumu apskatē bija izstādīti daudzi rokdarbi, konservi un kartupeļu un kāļu kulturas. Mazpulka dalībnieki saņēma arī balvas.

329. Tērvetes mazpulka gadskārtējā sanāksme notika 7. janvarī, Tērvetes 6-kl. pamatskolā. Sanāksmē ievēlēja jaunu valdi un revizijas komisiju un pārrunāja daudzus jautājumus par turpmāko darbību. Nākamvasar mazpulka dalībnieki audzēs magoņu sēklas un cukurbietes.

421. Valmieras Imanta mazpulka aviacijas sekcijas gadskārtējais sarīkojums notika 14. janvarī. Sekcijas vadītājs V. Motmillers savā uzrunā aizrādija uz aviacijas lielo nozīmi un uzmudināja arī meitenes iestāties sekcijā. Mazpulka priekš-

292. Sīpeles mazpulka valde š. g. 27. I. apsveic ilggadīgu laukstrādnieku K. Komandieri, kurš 60 gadus nokalpojis Sīpeles „Lejas Strazdos"

571. Cēsu II. mazpulka klātais meteņu galds

nieks E. Līde referēja par tematu „Kā samazināt lidmodeļu pašizmaksu". Sarīkojumā ar muzikāliem priekšnesumiem un deklamacijām uzstājās mazpulka dalībnieki.

444. Saikavas-Lejas mazpulks nesen rīkoja amatniecības kursus, kuros piedalījās 15 zēni. Ražojumu apskatē savus darba augļus rādija 19 mazpulka dalībnieki. Izstādītas bija audzējamās kulturas — apiņi un pļavu auzene un arī skaisti rokdarbi un amatniecības izstrādājumi.

475. Vecpiebalgas Ogrenu mazpulks sarīkoja ražojumu apskati Vecpiebalgas Ogrēnu 6-kl. pamatskolas telpās. Ražojumu apskatē piedalījās 28 dalībnieki. Dalībnieki saņēma atzinību par darbu un guva daudz ierosmes turpmākajam darbam.

659. Sausnējas mazpulks sarīkoja janvara sākumā Sausnējas pamatskolas telpās slēgtu tuvināšanās vakaru. Vakarā piedalījās mazpulka dalībnieki, viņu vecāki un lūgti viesi.

716. Dunavas mazpulks sarīkoja š. g. 22. janvarī ražojumu apskati un karoga svētkus.

Ražojumu apskatē bija redzami visi 1938. gada sasniegumi gan sakņkopībā, gan mājsaimniecībā.

Pēc apskates dalībnieki ar vecākiem pulcējās nacionālās krāsās dekorētās telpās, kur notika karoga iesvētīšana, kuru mazpulkam dāvāja vietējā rom. kat. draudze, un svinīgā solijumā nodošana. Dalībnieki, nostājušies ierindā, gaidija to brīdi, kad vaļā tīsies baltzaļais karogs. Karoga dāvinātāji nodeva karogu Jēkabpils novada mazpulku inspektrisei. Pēc karoga pasniegšanas sekoja svinīgais solijums. Pēc tam sekoja dalībnieku godalgošana un saviesīga dzīve.

763. Adamovas mazpulks atzīmēja kulturas nedēļu. Lai arī lauku sabiedrībai būtu iespējams aktīvi piedalīties un redzēt daļu mūsu kulturas sasniegumu, mazpulka mītnē tika iekārtots grāmatu stūrītis, kas kuplināts ar mākslinieka P. Smāgina gleznām. Daudzi ar lielu interesi apmeklēja grāmatu un gleznu stūrīti.

828. un 934. I Rīgas valsts ģimnazijas mazpulki 29. janvarī svinēja svinīgā solijuma un darba svētkus. 934. zēnu mazpulks saņēma no absolventu biedrības vienības simbolu — balti zaļo karogu. Karogu iesvētīja mācītājs A. Krauklis. Rīgas nov. insp. P. Treijers, nododot karogu mazpulka vadītājam, norādija, ka absolventu b-bas dāvana ir atbalss Draudzīgam aicinājumam. Abu mazpulku aktīvākie dalībnieki nodeva arī svinīgo solijumu. Darbu skatē mazpulki rādija dažādus koka un ādas rokdarbus, kolekcijas, dalībnieku fotografētos Latvijas skatus un ceļojumu aprakstus. Desmit dalībnieki saņēma pirmās godalgas, 6 otrās, 5 trešās godalgas un 6 atzinības rakstus.

908. Baldones mazpulks nesen sarīkoja ražojumu apskati. Skatē savus ražojumus bija izstādijis 21 dalībnieks. Pēc tam notika svinīgais solijums, ko nodeva gandrīz puse no visiem dalībniekiem. Sekoja priekšnesumi. Mazpulka koris izpildija vairākas dziesmas. Bija arī tautiskās dejas un teātra izrāde.

930. P. Dzeņa ģimn. mazpulka literārā sekcija savas kārtējās sanāksmes atjaunoja p. g. beigās. Sanāksmē sekcija nosprauda plašu darbības plānu. Pie literārās sekc. nodibināta dramatiskā kopa, kuras uzvedums paredzams tuvākā laikā. Sekcija sarīko domrakstu sacensību. Labākos darbus godalgos. Vienojās sanākt reizi nedēļā un lasīt mūsu jaunāko rakstn. darbus, kā arī nolasīt referatus. Sekcija joprojām vāks arī materiālus no laikrakstiem par Vadoņa, valsts un mazpulku dzīvi.

973. I Daugavpils valsts ģimnazijas mazpulks ģimnazijas telpās rīkoja ražojumu apskati. Mazpulka dalībnieki bija izstādījuši lielāko tiesu rokdarbus, mājturības produktus — ievārījumus, augļu sulas, augļus, ārstniecības stādus. Zēnu Vienības saime zīmējumos attēloja modernos kara ieročus un līdzekļus to apkarošanai, bet Visvaldu saimes vec. Z. Bleks pārskatami rādija mūsu dzimtenes kaļķakmens plašo un vispusīgo izmantošanu. Dalībnieki saņēma arī godalgas.

976. Avotiņu mazpulks p. g. beigās saņēma Vārkavas pag. valdes dāvāto baltzaļo karogu. Tanī pašā dienā 26 dalībnieki nodeva un parakstija svinīgo solijumu. Šī diena bija pulcinājusi pēc svinīgā dievkalpojuma Vārkavas katoļu baznīcā lielu daudzumu pagasta sabiedrības 1. Vārkavas 6-kl. pamatskolā, kur notika karoga pasniegšana, svētku atklāšanas un svinīgā solijuma akts. Karoga iesvētīšanu izdarija māc. Lavrinovičs. Pēc iesvētīšanas Vārkavas pag. vec. Prikulis karogu nodeva mazpulkam. Sekoja jaunās lauksaimniecības biedrības atklāšana un biedru svinīgais solijums.

„MAZPULKA" REDAKCIJAS AIZRĀDIJUMS MAZPULKU DALĪBNIEKIEM KORESPONDENTIEM

Žurnālā ir nodaļa „Mazpulku dzīve", kas ievieto ziņojumus par atsevišķu mazpulku sarīkojumu, darbu, jaunām ierosmēm. Lai šie ziņojumi taptu iespiesti, tad viņi arī laikā jāuzraksta un jānosūta redakcijai. Tas jādara tūliņ otrā dienā pēc notikušā sarīkojuma un nevis tā, kā izdarijusi kāda mazpulka valde, atsūtīdama žurnālam 1939. g. 12. janvarī ziņojumu par to, kas mazpulkā noticis pag. g. 27. novembrī. Saprotams, ka novecojušos ziņojumus neievietosim.

Aizsaules ceļos

1938. g. 1. augustā piepešā nāvē no mums šķīrās mūsu mīļais dalībnieks-dibinātājs

Jānis Reinhards.

Par viņu skumst vecāki un

254. Mazstraupes mazpulks.

1938. gada 22. novembrī ar bērnu trieku miris mūsu mīļais dalībnieks-dibinātājs

Jānis Kreitūzis.

Dziļi sēro vecāki un

254. Masstraupes mazpulks.

Š. g. 10. decembrī no mums šķīrās mazpulka dibinātājs un pirmais priekšnieks

Arvīds Puķkalniņš

dzimis 1917. g. 23. jūlijā.

Viņu mīļā piemiņā paturēs

838. Viļa Olava mazpulks.

Mūsu mazpulka dibinātājs un bij. priekšnieks

Ottomars Feierbergs

miris pēkšņā nāvē 1938. g. 14. decembrī.

Mīļā piemiņā viņu paturēs

957. Rīgas pils. 15. pamatsk. mazpulks.

1938. g. 27. decembrī pēc grūtas slimības Rīgas II pilsētas slimnīcā no mums šķīrās mazpulka priekšniece

Skaidra Strausis

dzim. 1923. g. 27. jūlijā.

Viņu mīļā piemiņā paturēs

168. Plāteres mazpulks.

Un pate es biju kā mākonīt's,
Bet māmiņai es biju austošs rīts —
— — — — — — — — — —
Es aizgāju kā caur Ziemsvētku svecītēm...

Š. g. 6. janvarī šķīrās no mums visu mīļotā un čaklā dalibniece

Mirdza Veidemane.

Viņu mīļā piemiņā paturēs

806. Lubezeres mazpulks.

1939. gada 21. janvarī mirusi mūsu mīļā mazpulka dalībniece

Broņislava Rasnace

dzim. 1922. gada 17. maijā.

Viņas darbīgo un jūsmīgo garu nezūdošā piemiņā paturēs

973. I Daugavpils valsts ģimnazijas mazpulks.

Kā sapnis, kā ēna tu aizgāji,
Kā sarauta stīga apklusi . . .
Vēl vienmēr klusi tu skanēsi, —
Mums mūžam atmiņā paliksi. —

Mūsu mīļā mazpulka dalībniece — saimes vecākā

Smuidrīte Bernharde

traģiski slēdza acis uz mūžu 1939. gada 23. janvarī plkst. 3 rītā Mālpilī, savā 18. dzīvības gadā.

Izvadīta no Mālpils Ratniekiem un guldīta zemes klēpī Mālpils kapos š. g. 29. janvarī.

Tavs laipnais smaids un čaklais darbs mums vienmēr paliks atmiņā.

Dziļi sēro Tava saime un

170. Mālpils mazpulks.

Atkal birzē līgos gani,
Skanēs pavasara zvani;
Zaļā birze, nesauc mani,
Manu vārdu neatskani!

1939. g. 30. janvarī negaidot no mums šķīrās jautrais un dzīves priecīgais 11 g. vecais dalībnieks

Modris Studakovskis.

Pēc viņa sēro

532. Ābeļu mazpulks.

1939. gada 7. februarī šķīrās no mums traģiskā nāvē mūsu mazpulka sporta sekcijas vadītājs — 3. Jelgavas kājn. pulka virsleitnants

Juris Mūrnieks

dzim. 1907. g. 9. janvarī.

Viņu mīļā piemiņā paturēs

812. Ventspils ģimnazijas mazpulks.

Paziņojumi

● Par **mazpulku novadu vecākiem ārstiem** iecelti:

Rīgas-Cēsu novadā — Dr. **Eduards Akermanis,** Cēsīs, Gaujas ielā 5, tālr. Cēsis 37.

Valkas-Valmieras novadā — Dr. **Jēkabs Krogzems,** Valmierā, Gaujas ielā 3, tālr. Valmiera 228.

Gulbenes novadā — Dr. **Fricis Tilmanis,** Madonā, Blaumaņa ielā 25, tālr. Madona 98.

Rēzeknes novadā — Dr. **Valdis Gavars,** Rēzeknē, Latvijas Sarkanā Krusta slimnīcā, tālr. Rēzekne 384.

Daugavpils novadā — Dr. **Ilmars Tepfers,** Daugavpilī, Latvijas Sarkanā Krusta slimnīcā, tālr. Daugavpils 2877.

Jelgavas novadā — Dr. **Jānis Urjāns**, Jelgavā, Akademijas ielā 44, dz. 6, tālr. Jelgava 420.
Jēkabpils novadā — Dr. **Paulis Labsvīrs**, Jēkabpilī, Katoļu ielā 6, tālr. Jēkabpils 172.
Talsu-Ventspils novadā — Dr. **Voldemārs Ruģēns**, Talsu apriņķa slimnīcā, Talsos, tālr. Talsi 84, mājās 213.

Kuldīgas novadā — Dr. **Eduards Spalviņš**, Kuldīgā, Ventspils ielā 12, tālr. Kuldīga 31.
Liepājas novadā — Dr. **Klāvs Ķepars**, Liepājā, Graudu ielā 39, tālr. Liepāja 1592.
Rīgas pilsētas novadā — Dr **Jānis Arnolds Eglītis**, Rīgā, Marijas ielā 15, tālr. Universitatē 23530, mājās 34552.

Daugavas novadā — Dr. **Jānis Ciemiņš**, Rīgā, Ģertrudes ielā 16, dz. 7, tālr. 97722.
Abrenes novadā — Dr. **Antons Kiors**, Balvos, Partizānu ielā 2-b. tālr. Balvi 113.

● Š. g. vasarā mazpulkos jāsarīko **krāsošanas sacensības meitenēm** un **aršanas sacensības zēniem.** Nākošā — 1940. g. vasarā šīs sacensības notiks rajona, novada un valsts mērogā.

● Š. g. vasarā novada mērogā sarīkojamas **ēdienu gatavošanas sacensības meitenēm, šaušanas sacensības zēniem** un **govju slaukšanas sacensības visiem**. Valsts mērogā šogad notiks **ēdienu gatavošanas** un **šaušanas sacensības.**

● Atgādinam, ka mazpulku **diženo kandidatiem** pag. g. „Mazpulka" 11. Nr. pieprasītie rakstu darbi un saraksti iesūtami **līdz š. g. 1. aprilim** sava novada mazpulku inspektoram, bet **lidumnieku kandidatiem līdz š. g. 1. aprilim** LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai.

● Par mazpulku diženo un līdumnieku kandidatu pārbaudījumu termiņiem un vietām ieinteresēto mazpulku vadītājiem tiks piesūtīti atsevišķi paziņojumi.

● **Dalības naudas** resp. biedru naudas visiem mazpulku dalībniekiem **jānomaksā** sava mazpulka kasierim **noteikti līdz š. g. 1. aprilim**, par ko kasieris izdara atzīmi dalībnieka apliecībā un vadītājs pagarina tās derīgumu līdz š. g. 31. decembrim.

● Mazpulku dalībniekiem ieteicam sarakstīties ar kāda tālāka mazpulka dalībniekiem un norunāt š. g. vasarā apmainīšanos ar savām dzīves vietām un darbu vai vismaz kādu viesošanos vienam pie otra. Mazpulku adresu saraksts piesūtīts katram vadītājam.

● **Mazpulku dalībnieki, kas vēlētos piedalīties ilgstošās pieccīņās** mazpulku vadītājiem jāpieteic sava novada mazpulku inspektoram līdz š. g. 15. maijam, uzdodot dalībnieka vārdu, uzvārdu, vecumu un dzīves vietu.

● Tiem dalībniekiem, kas ilgstošās pieccīņās pieteikušies agrāk, pēc katra darba nobeigšanas jāziņo par to mazpulka vadītājam un sava novada mazpulku inspektoram. Lai sekmīgāk varētu veikt savus darba uzdevumus, vismaz divas reizes gadā ir jāapmeklē sava rajona agronoms, ar kuru jāpārrunā iesāktie un turpmāk veicamie darbi.

● 1015. Strautmalas mazpulks apvienots ar 1029. Priedaines mazpulku, nosaucot jauno mazpulku par **1029. Priedaines mazpulku**, 457. Dunalkas mazpulks pārdēvēts par **457. Dunalkas — Andreja Spāģa mazpulku**, 595. Liepājas — Raiņa mazpulks pārdēvēts par **595. Liepājas — Draudzīgā aicinājuma mazpulku**, 677. Rīgas — Saulieša mazpulks pārdēvēts par **677. Rīgas A. Brigaderes mazpulku**.

● Pēdējā mēnesī apstiprināti un ieskaitīti pagaidreģistrā šādi jauni mazpulki: **1121. Ruskulovas un 1122. Rīgas — A. Saulieša.**

● **Visiem mazpulkiem, kuri 1939. gadā vēlas ražot vai ievākt ārstniecības augus, jāiesūta rakstisks pieteikums** LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai **līdz š. g. 28. febr.**

Pieteikumā jāuzrāda: 1) kādus augus un kādos daudzumos kultivēs un nodos, 2) kādus savvaļas augus ievāks un kādos daudzumos nodos.

Pirms pieteikuma katram dalībniekam **jāiepazīstas ar** „Mazpulka" šinī numurā ievietoto **R. Jākobsona rakstu »Norādījumi drogu ražotājiem« un cenu sarakstu.**

● T. L. M. ārstniecības augu uzņēmumā, **Rīgā, Mārstaļu ielā 7** dabūjamas pirkt šādas sēklas:

Koriandra sēklas	Ls 1.80	par 1	kg
Baltās sinepju sēklas	„ 1.00	„ 1	„
Melnās „ „ (Sareptas)	„ 1.20	„ 1	„
Ķimeņu sēklas	„ 1.60	„ 1	„

Sēklas izsūta arī pa pastu, ja iepriekš iesūta naudu par sēklām un Ls 0.25 par katra kilograma pārsūtīšanu. Sēklas mazāk par vienu kg netiek pārdotas. Pārējās ārstniecības augu sēklas dabūjamas pirkt patērētāju biedrībās un sēklu tirgotavās. Mazpulku piederumu apgāds sēklas šogad neapgādās.

● **Ārstniecības augu cenu saraksts** izsludināts V. V. 26. nr. š. g. 1. febr. Pamatojoties uz Likuma par ārstniecības augu un garšaugu audzēšanu, vākšanu un tirdzniecību (Lik. kr. 1936. g. 17. 1.) 2. pantu, Tautas labklājības ministrija paziņo, ka minētam likumam padoto augu 1939. g. ražu iepirks no ražotājiem par še uzrādītām cenām.

Drogu nosaukumi		Cena par kilogramu Ls
Boletus Cervinus	— Bulļu rieksts, zemes rieksts	1,70 līdz 1,80
Cortex Berberidis ligni	— Bārbeļu stumbru miza	0,70 „ 0,75
„ „ e rad.	— „ sakņu “	1,20 „ 1,40
„ Frangulae	— Krūkļa, kazenāja miza	0,28 „ 0,30
+ „ Quercus	— Ozola miza	0,40 „ 0,45
+ Flores Althaea c. calyc.	— Kokrožu ziedi, altejas, ar kausiņiem	2,— „ 2,50
„ Calendulae s. calyc.	— Kliņģerīšu ziedi — bez kausiņiem	3,— „ 3,50
+ „ Convallar. maj. sicc.	— Maijpuķīšu ziedi žāvēti	6,— „ 6,50
„ Chamomillae vulg.	— Kumelīšu ziedi — galviņas	2,50 „ 3,25
„ Cyani s. calyc.	— Rudzu puķu ziedi, bez kausiņiem	3,50 „ 4,—
„ Hippocastani	— Zirgkastaņu ziedi — (bez čemuru kātiem)	0,80 „ 1,—
„ Lamii alb.	— Balto panātru ziedi	10,— „ 11,—
+ „ Millefolii	— Pelašķu ziedi	0,65 „ 0,75
„ Primulae s. calyc.	— Gailenīšu ziedi — bez kausiņiem	5,50 „ 6,50
„ Malvae arborea s.cal.	— Kaulrožu malvas ziedi bez kausiņiem	3,— „ 3,50
„ Sambuci	— Plūšu ziedi	2,— „ 2,50
„ Spirae ulmariae	— Vīgriezes ziedi — (bez čemuru kātiem)	0,70 „ 0,80
+ „ Tanaceti	— Biškrēsliņu ziedi — (bez čemuru kātiem)	0,90 „ 1,—
„ Tiliae c. bract. un s. bracteis	— Liepu ziedi — ar pieziedlapu	2,30 „ 2,50
+ „ Trifolii albi	— Baltie kalnābolīņu ziedi	1,— „ 1,20
„ Verbasci	— Deviņvīru spēka ziedi	5,50 „ 6,—
+ „ Violae tricolor	— Atraitnīšu ziedi — tikai trīskrāsainie — lauku	8,— „ 9,—
Folia Althaeae	— Kokrožu alteja lapas	0,60 „ 0,65
„ Belladonnae	— Vilkogu lapas	2,30 „ 2,50
„ Betulae	— Bērzu lapas	0,30 „ 0,40
+ „ Borraginis	— Gurķenes lapas	0,80 „ 0,85
„ Digitalis	— Uzpirkstenes lapas	1,50 „ 1,60
„ Farfarae	— Mālļēpeņu lapas	0,50 „ 0,55
„ Hyoscyami	— Driģeņu lapas	1,60 „ 1,80
+ „ Malvae	— Kaulrožu, malvas lapas	0,90 „ 1,—
„ Melissae	— Bišmētru lapas	1,80 „ 2,—
+ „ Menthae crisp.	— Krūzmētru lapas	2,30 „ 2,50
„ Menthae pip.	— Piparmētru lapas	2,60 „ 2,90
+ „ Myrtilli	— Melleņu lapas	0,90 „ 1,—
+ „ Rubi idaei	— Aveņu lapas (meža)	0,45 „ 0,55
+ „ Rubi fructicosi	— Kazeņu, cūceņu (Vidz.) lapas	0,70 „ 0,80
„ Salviae	— Salvijas lapas	1,40 „ 1,50
+ „ Stramonii	— Velnābolu lapas	1,— „ 1,20
„ Trifolii fibr.	— Pūšļfuku, trejlapiņu lapas	0,90 „ 1,—
+ „ Uvae ursi	— Milteņu, smilteņu lapas	0,70 „ 0,80
Fructus Anisi vulg.	— Aniss (sēklas)	2,50 „ 3,—
„ Berberidis sicc.	— Bārbeļu ogas, žāvētas	1,90 „ 2,—

Drogu nosaukumi		Cena par kilogramu Ls
Fructus Capsici	— Turkpipari (pākstes)	3,80 līdz 4,20
„ Carvi	— Ķimeņu sēklas	1,10 „ 1,20
„ Coriandri	— Koriandra sēklas	0,70 „ 0,75
„ Cynosbati s. sem.	— Meža rožu augļi (bez sēklām)	3,— „ 3,50
„ Foeniculi	— Fenchels — venkels (sēklas)	2,50 „ 3,—
+„ Juniperi	— Paegļu ogas — žāvētas	0,55 „ 0,60
„ Myrtilli sicc.	— Mellenu ogas, tikai žāvētas	2,40 „ 2,60
„ Rubi idaei sicc.	— Meža aveņu ogas, tikai žāvētas	4,30 „ 4,50
Fucus Vesiculosus	— Pūšļfūks	1,— „ 1,20
+Gemmae Betulae	— Bērzu pumpuri — (neizplaukuši)	2,— „ 2,20
„ Pini	— Priežu pumpuri	0,80 „ 0,90
+„ Populi	— Papeļu pumpuri (neizplaukuši)	1,20 „ 1,30
+Herba Abrotani	— Dievkociņu laksti	0,80 „ 1,—
„ Absinthii c. fl.	— Vērmeļu laksti ar ziedu galotnēm	0,40 „ 0,50
+„ Aconiti Napelli	— Kurpīšu laksti	0,90 „ 1,—
„ Agrimoniae	— Ancīšu laksti	1,10 „ 1,20
+„ Alchemillae	— Rasas podiņu laksti	0,80 „ 1,—
+„ Anserinae	— Plkšņlapu, platkājiņu laksti	0,90 „ 1,—
+„ Artemisiae	— Parasto vībotņu laksti	0,25 „ 0,30
+„ Basilici	— Basiliku laksti	1,20 „ 1,40
+„ Bidentis tripart.	— Nokarus sunīšu laksti	0,85 „ 0,90
+„ Bursae pastoris	— Plikstiņu laksti	0,45 „ 0,50
+„ Cardui benedicti	— Benedikta dadža laksti	0,55 „ 0,65
„ Centaurii minoris	— Augstiņu sirdszāles laksti	2,— „ 2,10
„ Chelidonii	— Struteņu laksti, tikai žāvēti	0,90 „ 1,—
„ Chenopodii	— Smaržīgo balanžu laksti	1,20 „ 1,40
+„ Dracunculi	— Estragona laksti	1,80 „ 2,—
+„ Droserae rot.	— Raseņu laksti	8,— „ 9,—
„ Equiseti arvens.	— Lauku skostu laksti	0,60 „ 0,70
+„ „ major.	— Ziemas skostu laksti	0,60 „ 0,70
+„ Fumariae	— Mātzāles laksti	1,10 „ 1,25
+„ Hederae terrestris	— Ūdreņu, sētložņu laksti	1,— „ 1,20
+„ Hepaticae	— Zilo vizbulīšu laksti	0,90 „ 1,—
„ Herniariae	— Kailās trūkumzāles laksti	1,20 „ 1,30
+„ Hyperici	— Caurumoto asinszāļu laksti	0,60 „ 0,70
+„ Hyssopi	— Izapeņu laksti	0,50 „ 0,60
+„ Jaceae	— Dzelteno atraitnīšu laksti	1,— „ 1,20
„ Leonuri	— Māteru laksti	1,80 „ 2,—
+„ Levistici	— Lupstāju laksti	0,45 „ 0,50
+„ Linariae	— Parasto virceļu, liniņu laksti	0,70 „ 0,80
„ Majoranae sicc.	— Majorāns, žāvēts — (tikai lapiņas ar ziediem)	1,50 „ 1,60
„ „ rec.	— „ svaigs	0,40 „ 0,50
+„ Marrubii	— Marubiju laksti	1,40 „ 1,50
+„ Meliloti	— Dzeltenā ceļamoliņa laksti	0,90 „ 0,95
+„ Millefolii in fol.	— Pelašķu lapiņas	0,80 „ 0,85
+„ „ c. flor.	— „ laksti ar ziediem (ziedēšanas sākumā)	0,40 „ 0,45
+„ Origani	— Raudeņu laksti	0,60 „ 0,70
+„ Parnassiae	— Atāleņu laksti	0,85 „ 1,—
„ Plantaginis major.	— Lielo ceļmalīšu laksti	0,75 „ 0,85
+„ „ lanc.	— Smailo „ „	1,— „ 1,10
„ Polygalae amar.	— Ziepenītes laksti	2,50 „ 3,—
+„ Polygoni avic.	— Mauriņsūreņu laksti	0,45 „ 0,50
+„ „ hydropip.	— Sūreņu laksti	0,80 „ 0,90
„ Polypodii	— Saldās papardes laksti	1,10 „ 1,20
+„ Pulmonariae	— Parasto lakāču laksti	1,80 „ 2,—
„ Pulsatillae	— Salakpuķes laksti	0,90 „ 1,—
„ Rutae	— Rūtas lapas	1,60 „ 1,70
„ Saxifragae	— Cūkpiparu laksti	1,50 „ 1,60
„ Scrophulariae	— Cūknātru laksti	1,40 „ 1,50
„ Serpylli	— Vecvīrbārdiņas, mārsiļa laksti	0,90 „ 1,—
+„ Spiraeae ulmar.	— Vīgriezes laksti (lapas)	0,50 „ 0,60
+„ Tanaceti	— Biškrēsliņu laksti	0,40 „ 0,50
„ Thymi (vulg.)	— Timiana laksti — (bez resniem kātiem)	1,60 „ 1,70

Drogu nosaukumi		Cena par kilogramu Ls
+Herba Urticae	— Nātras laksti — (lapas)	0,30 līdz 0,35
„ Verbenae	— Aptiekas verbēnu laksti	1,40 „ 1,50
„ Veronicae	— Aptiekas Veronikas laksti	1,50 „ 1,60
„ Violae tricolor.	— Atraitnīšu laksti	1,— „ 1,20
„ Virgaureae	— Parastās zeltgalvītes laksti	0,40 „ 0,50
Lichen Islandicus	— Islandes sūnas	0,50 „ 0,60
Lycopodium	— Staipekļu sporas	7,50 „ 8,—
Radix Althaeae mundat.	— Kokrozes alteja — mizotas saknes	2,40 „ 2,50
„ Angelicae	— Zirdzenes šautru saknes	1,80 „ 2,—
+„ Artemisiae	— Parasto vībotņu saknes	0,60 „ 0,70
+„ Bardanae	— Līpdadžu saknes	1,— „ 1,10
+„ Bistortae	— Zalšu sūreņu saknes	1,10 „ 1,20
„ Consolidae	— Tauksaknes saknes	1,70 „ 2,—
„ Enulae	— Alanta saknes	1,90 „ 2,—
„ Levistici	— Lupstāju saknes	1,20 „ 1,30
„ Ononidis	— Blaktenes, vēršābolīņa saknes	1,70 „ 1,80
„ Pimpinellae	— Noragu saknes	2,60 „ 2,80
+„ Polygalae amarae	— Ziepenīšu saknes	4,— „ 4,50
„ Sambuci nigr.	— Plūšu saknes	0,80 „ 1,—
+„ Saponariae	— Dārza ziepeņu saknes	2,— „ 2,30
„ Scrophulariae	— Cūknātru saknes	1,10 „ 1,20
„ Taraxaci	— Cūkpieņu saknes	0,90 „ 1,10
„ Valerianae	— Baldriāna saknes (nesukātas)	1,— „ 1,20
„ Veratri	— Veratru saknes	2,30 „ 2,50
Rhizoma Calami crud.	— Kalmju apakšzemes stumbri — nemizoti	0,40 „ 0,50
„ „ mundat	— „ „ „ mizoti	0,70 „ 0,80
+„ Filicis maris	— Cērmjpapardes apakšzemes stumbri	0,80 „ 0,90
„ Graminis	— Vārpatu apakšzemes stumbri	0,80 „ 1,—
„ Polypodii	— Saldās papardes apakšzemes stumbri	2,30 „ 2,40
„ Rhei	— Aptiekas rabarbera apakšzemes stumbri	4,— „ 4,50
„ Tormentillae	— Retēju apakšzemes stumbri	0,90 „ 1,—
Secale cornutum	— Melnie rudzu graudi	6,— „ 7,—
Semen Foenugraeci	— Govjķimeņu sēklas	1,— „ 1,20
+„ Papaveris coer.	— Magoņu sēklas zilās	0,60 „ 0,70
„ „ alb.	— „ „ baltās	0,80 „ 0,95
„ „ nigr.	— „ „ melnās	0,80 „ 0,95
„ Sinapis alb.	— Sinepju sēklas baltās	0,65 „ 0,75
„ Sinapis nigr. (Brassica Juncea)	— Sinepju sēklas melnās	0,85 „ 0,95
„ Sinapis nigr. (Brassica nigra)	— Sinepju sēklas melnās	0,95 „ 1,—
+„ Stramonii	— Velnābolu sēklas	0,30 „ 0,35
Spongiae fluviatilis	— Saldūdens sūkļi	4,— „ 4,50
+ Stipites Dulcamarae	— Bebrkārkliņu kātiņi	0,50 „ 0,55
+ Tubera Aconiti	— Kurpīšu gumi	1,50 „ 1,80
„ Salep	— Dzegūžpuķes gumi	10,— „ 11,—
Viscum alb.	— Āmuļi	1,80 „ 2,—

● Šinī sarakstā ar krustiņu apsīmētās drogas nav jāpieteic, jo tās pašreiz nepiešķirs audzēt un ievākt. Ja kāda no šīm drogām (ar krustiņu apzīm.) būs vajadzīga, tad noradīsim žurnalā „Mazpulks“ (Drogu latiniskie nosaukumi R. Jākobsona redakcijā.)

Tuvākus paskaidrojumus par katru atsevišķu ārstniecības augu var atrast 19. nr. mazpulku literaturā „Veselošanās augi“, kas par Ls 0,60 dabūjama LLK Rakstu apgādā Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, tālr. Jelgava 1000—47, tek. rēķ. pastā 6056 un Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, 5. dzīv. Ziņas par tām drogām, kuras patērē lielākos vairumos un par kurām brošurā „Veselošanās augi“ tuvāku norādījumu nav, iespiedīsim turpmākos „Mazpulka“ numuros.

LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa.

Kas sniegotā mežā ligzdu vij?

SVIRLIS

Vai ir kāds putns, kas ligzdu jau tad darina, kad sniegs vēl kokos? Jā — ir! Tas ir krustknābis.

Atminies, kad brauci mežā pēc malkas, tu vēroji, ka no augstās kalna egles lejup vērpās egļu sēklu taurenīši. Kāds tur augšā lobija čiekurus. Kad labi ieskatijies, pašā augšā starp čiekuriem redzēji pelēki zaļganus putnus sārtām krūtīm. Tie bija īstie meža putni — krustknābji.

Ziemas krustknābji nebaidas, ja tikai bijusi laba čiekuru raža, tie žirgti sasaukdamies baros lidinas no vienas koku grupas uz otru. Veiklību, ar kādu viņu krustotais knābis apstrādā čiekurus, ir vērts redzēt. Tas tomēr pārāk bieži negadas, jo augstās galotnes reti ir ērti skatamas.

Jau februara beigās krustknābji augstās egļu galotnēs darina labi noslēptas, stipri vītas ligzdiņas. Martā ligzdiņās atrodamas trīs četras gaiši zaļganas oliņas, bet pēc mēneša jaunā saime jau ceļo pa zaļo mežu.

Šo to jau es varu

Humors

Ar pliku roku es nekad neesmu bijis ņemams. Kas jādara, tas jādara. Ja jālec sētai pāri, tad arī lecu, kaut vai tur bikses paliktu karājoties. Kas to saka, ka es nevaru, ja tik es gribu, bet es negribu lielīties. Māte saka, ka tas dumji izklausoties, un kādreiz jau es viņai varu arī klausīt.

Es būšot par zaļu ziemas darbiem. Galā jau netikšot. To tik es gribu redzēt: kurš ar kuru tiks galā. Tāds aptests puika un nu uzreiz zaļš. Es tam gan vēl parādīšu. Lai tik pietur acu plakstus, ka par platu neizplešas pavasarī. Vai es nemāku rakstīt? Padod tik papīru un tinti, un tu septiņas dienas nomocīsies lasīdams, kaut man arī nedēļu pirksti gar zābaku zolēm jārīvē, nagi ziepju zālēs jāmērcē un ienaģi laukā jāplēš pieklājīga izskata iegūšanai.

Ievērojamu personu manam pagastam netrūkst. Tepat Purpēteros dzīvo vaļenieks, kas runā par deviņiem mēmiem. Gudrāks viņš par visiem skolmeistariem kopā un jaunāko ziņu tam vairāk kā pastnieka somā. Apceļojis puspasaules, labdienu pasaka septiņās valodās un māk deviņus amatus. Divu nedēļu laikā mūsmājās aizmūrēja cukmūrim šķirbas, ratiem sameklēja tapas, grābekļiem ielika zarus un no diviem iemauktiem iztaisija vienus jaunus. Kaimiņam viņš kauj cūkas, dīrā jērus, knaiba sivēnus un Broņai lasa krievu mēlē vēstules priekšā. Spāņu karu viņš jau izšķīris, un ja ķīniešiem un japāņiem abiem nebūtu šķības acis, sen būtu pateicis, kurš kuru uzveiks. Zīmes pie debesīm ziemeļu pusē rādot citus lielus karus un gudri raksti to apstiprinot. Jau sen viņš būtu Brazilijā pastardienu gaidijis, bet ceļa naudas pietrūcis un tā viņš palicis mūspusē par laimi un svētību visam pagastam.

Nav tāda šai galā, kas nepazītu Klibjāņu mazmājiņas Lību. Lai tur vista, govs vai cilvēka bērns, katrai kaitei zina zāles un plāksterus. Lība -nṣnd ʻsədas nqoz ʃqəɹɹdɐ miem uzziež zaķa taukus, rozei piesien zilu papīru ar baltu krustu, vistām vīlē vara kapeikas, cūkām dod piparus un jaunām meitām ar pavairāk gadiem sameklē ņēmējus. Visu viņa dara lūpas kustinot, acis mirkšķinot un krustus metot, un tur esot tas spēks. Māte turp iet ar pilnu kurvīti, dziju kamolu, šķiņķa gabalu vai citu taustamāku pateicību. Samaksu Lība neņem, par dāvanām saka paldies, bet par ilgāku nerādīšanos rājas. Svarīgākos gadijumos Lība ieronas mājās. Tad viņa slapina ar līdzatnestu ūdeni, brauka uz debesu pusēm, staigā no slimā

Tepat Purpēteros dzīvo vaļenieks . . .

Katrai kaitei un vainai Lība zina zāles un plāksterus

Un pašu Andris vienu reizi paturējis auklu ar svinu galā tai jaunceļamai Zemnieku skolai Jelgavā

gultas līdz ziemeļu stūrim un sien klāt baltus papīrus. Citiem vējš staigājot iekšās, citam asinis plūstot atpakaļ un dažām aknas sarāvušās. Visas kaites klausot Lības pavēlēm, aitas nepaliekot ālavās un cūkas nenoguļot sivēnus pēc šāda apciemojuma. Saka, ja kāds pēc tam neceļoties un ar savu gultu nestaigājot, tam tā bijis jānotiek, un tas esot likteņa lēmums.

Visizglītotākais ir pašu Andris. Viņš visu vasaru nesis ķieģeļus zemnieku augstai skolai Jelgavā. Divas reizes jaucis pat cementu un vienu reizi paturējis šņori ar svinu galā, taisni kā viens meistars. Dienu dienā viņš cauri logiem no Kameras kungiem noskatijies, kā tie grāmatas šķirsta bez pirkstu laizīšanas, kauliņus grūsta un ar vienu pirkstu pie telefoniem spēlējas. Vislepnākais kungs sēžot pie lielām durvīm aiz resnas lādes, ar cepuri galvā. Citi tās viņa priekšā noņemot. Vakaros Andris pats braucis ar laivu pa upju upēm vai skatijies, kā bildes dzied, danco, runā un kustas. Svētdienās viņš maisijies pa visādiem Jelgavas dārziem, kamēr iemācijies dancot jaunākās dejas, arī to, kur pa ceļiem plaukšķina, ar īkšķiem rāda un nelabi bļauj. Tagad Andris dzied viens pats, staigā ar paceltu degunu, matos dabūjis līkumus, pie ausīm bārdu un uz virsējās lūpas šauru spalvu strīpu. Izglītības turpināšanai nākošā vasarā tēvs gan ceļ iebildumus, un laikam tie būšot jāņem vērā.

Lai nu vēl kāds saka, ka šīs nav pagastā ievērojamas personas. Atzīmēšu tikai viņu dzimšanu un pieņemšanos prātā, kūmas un citus radus, un apraksts būs labu labais.

Lietderīgus priekšmetus es varētu uztaisīt dučiem, bet cik nu šos mājās vajaga. Ar veļas rullējamo „bomīti" māte izgludina arī piparkūku mīklu, sastampā kartupeļu biezputru, sagrūž piestā kaņepes vai grūbas, un, ja es, vai cits kāds pa kājām maisas, ar to pašu vēl uzgāž arī tam. Pakaramos kādus lai varētu uztaisīt, bet kas viņos karāsies. Bikses kar pie krāsns aizbīdņa, kažociņu uz skapja stūra, cepures glabājas skapja augšās un kur tad vēl paliek naglas aizdurvē, patrepē un stenderēs. Uz krēsliem arī šo to var uzsviest un zem gultas maisa palikt ar. Sataisīs puķēm mietiņus — ej nu stādi puķes. Sasitīs bildēm rāmīšus — kur ņems bildes? Plauktiņu — to gan es uztaisīšu. Būs kur nolikt kādu pudelīti, grāmatu, zābaku birsti un citas lietas. Rokdarbu kastiņa arī mājās noderētu. Man nebūtu vienmēr mātei šķērītes jāmeklē, pogas arī nebūtu no citām drēbēm jāgriež un citās jāšuj, un tur darbdienās varētu glabāties tēva brilles. Varbūt es uztaisīšu arī kāju slauķi, ja tikai Andris iemācītu, kā un cik bieži ar to rīkoties.

Es neesmu gluži vienas dienas saimnieks. Ēdot vienu pīrāgu, es jau domāju par nākošo. Ja jau strādā, tad strādā. Māte reizēm gan tā aizdomīgi manī noskatijās, šad tad ar tēvu sačukstējās un grasijās iet pie Lības. Vai man kas kaišot, ka tik kluss palicis. Es gribēju iemācīties slaukšanas mākslu. Māte gan vairījās, ka tās divas gotiņas viņa pati arī izslaukšot, bet ļāvās tomēr pierunāties.

Apskatīties, kur kāju likt un govi paglaudīt, to es jau mācēju. Aptupties un ceļos spaini noturēt jau bija grūtāki. Govs, kā jau muļķa lops, pašķieba galvu, pašķielēja, liekas, pasmīnēja un pagriezās sānis. Tā es tupos un govs grozijās, kamēr mātei apnika un tā pati izslauca.

Otrā dienā līdzi paņēmu paša taisītu soliņu. Lopiņš ļāvās savaldīties, bet pieniņš gan nē. Spied tu ar vienu roku — čss — aiz aproces, spied ar otru — elkonis arī slapjš, spied ar abām — nu ir klēpī. Retumis trāpiju arī slaucenē, bet vairāk gan zemē, acīs, aprocēs. Reizi taisni aiz kakla un vienreiz, paldies Dievam, mutē gadijās, kas līdzi rokām kustējās.

Beigt beidzu laikā. Vairāk nevienu pilīti nevarēja izspiest un piena devēja arī nemierīga palikās. Slaucene slapja bija gan, arī iekšpusē, bet es vēl slapjāks — tā kā pēc rumulēšanās. Divas dienas slapēju un žāvēju savas drēbītes, māte žēloja govi, tēvs pienu, bet es tiku galā ar visiem. Tagad es slaukšu abas govis, kamēr apniks un vasarā — to mēs vēl redzēsim.

Drīz man būs nozīme un kāda zaļa strīpa jau arī nebūs desmit gadu jāgaida. Čipus..

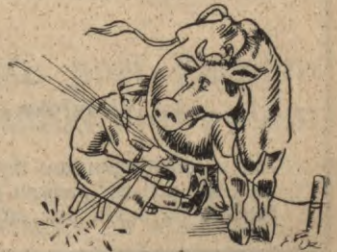

Lopiņš ļāvās savaldīties, bet pieniņš gan ne

SATURS

	Lpp.
Draudzīgais aicinājums. Prezidents Kārlis Ulmanis	49
Sniegputenis. Vilis Kvālis	50
Mūsu turpmākie uzdevumi. Rudolfs Dzērve	51
Mūsu kaimiņus valsts svētkos pieminot	53
Kas jauns mūsu zemē un valstī	54
Vārdi	55
Krusttēvs. Ilze Kalnāre	56
Ezersalās. A. Jansona stāsts	58
Akmeņu urbis	63
Vēstule no Anglijas. A. Ķišķis	64
Kādas lipīgās slimības mūs pašlaik apdraud un kā no tām izsargāties. J. A. Vītols	69
Govslopu atkāpurošana. P. Turlajs	71
Februāris E. Tūters	72
Norādījumi krāsošanas sacensībām. L. Liepiņa	73
Virsvalks — jauns darba tērps	74
Kā ierīkot saimniecībā netīro ūdeņu novadīšanu. O. Kļaviņš	76
Arī sacensties jāmācas. A. Širmane	79
Norādījumi drogu ražotājiem. R. Jākobsons	81
Kas jāievēro, pavasarim tuvojoties. Agr. K. Ķirsis	82
Šachs. R. Švarcs	84
Pašu darbs.	86
Mazpulku dzīve	87
Paziņojumi	89
Kas sniegotā mežā ligzdu vij	94
Humors	94

Latvijas Lauksaimniecības kameras mēnešraksts jaunatnei un mazpulku dalībniekiem
Iznāk katra mēneša 15. dienā.

Redakcija un ekspedicija Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, Tālr.: redakc. 1000 — 14, eksped. 1000 — 47.
Abonēšanas maksa: Gadā Ls 2,—. Atsevišķs numurs 20 sant. Tekošs rēķins pastā 6056.
Sludinājumu maksa: 1/1 lapas puse — Ls 100,—, 1/2 lap. p. — Ls 50,—, 1/4 lap. p. — Ls 25,—

Izdev.: **Latvijas Lauksaimniecības kamera.** Atbildīgais redaktors: **RUDOLFS DZĒRVE.**

A./S. „ROTA" Jelgavas nod. Jelgavā, Poruka ielā 5, tālr. 519. 351 Šis numurs iespiests 34.000 eks.

LLK MAZPULKU PIEDERUMU APGĀDS

Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, tālr. 1000—35
Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, dz. 5, tālr. 22322

PIEDĀVĀ

Darba tērpus — «Virsvalkus»

Apakšklase Nr. 1 garums, mērojot no jostas 75 cm, jostas apkārtmērs 83 cm
Nr. 2 „ „ „ „ 82 „ „ „ 88 „
Nr. 3 „ „ „ „ 90 „ „ „ 94 „
Cena à Ls 10.—

Normālklase Nr. 4 garums, mērojot no jostas 95 cm, jostas apkārtmērs 98 cm
Nr. 5 „ „ „ „ 102 „ „ „ 109 „
Nr. 5a „ „ „ „ 102 „ „ „ 125 „
Nr. 6 „ „ „ „ 107 „ „ „ 117 „
Nr. 7 „ „ „ „ 112 „ „ „ 104 „
Nr. 7a „ „ „ „ 112 „ „ „ 136 „
Nr. 8 „ „ „ „ 117 „ „ „ 121 „
Cena à Ls 13.—

Virsklase — pārākais: garums, mērojot no jostas 117 cm, jostas apkārtm. 150 cm
Cena à Ls 15.—

Lai veicinātu pareizu darba apģērba izplatīšanu, ieteicams mazpulkiem kā balvas pirkt „virsvalkus", vai arī pašiem dalībniekiem tos iegādāt, lai arī darbos ietu glīti ģērbti. Virsvalku piesūta pa pastu pēc tam, kad saņemta attiecīga iemaksa vai uz pieprasījumu ar pēcmaksu.

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika

Rīgā, Tērbatas ielā 78, tālr. 92227

NOLIKTAVA:

Tērbatas ielā 24, tālr. 27629

Pastāvīgi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciāli aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes

Apavu nams „ALMA"

Rīgā, Kr. Barona ielā 15

A. Kauliņš

Bērnu apģērbu nams,

Rīgā, Gaisiņa ielā 4, pie Centrāltirgus, t. 29722.
Privātdz. Lāčplēša ielā 70, dz. 1, tālr. 21541.
Pasta tekošs rēķins № 11217.

Laipni piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus.

Jaunos vidussk., mazpulku un tautas tērpus, veļu, galanterijas preces u. t. t.

Laipna apkalpošaua. Glīts darbs.
Skolām un palīdz. sab-bām viszemākās cenas.

IMPORTS

K. A. Bušs

Pārtikas preču, garšvielu un augļu lieltirgotava

Rīgā, Kungu ielā 23. Tālr. 20829

Tek. rēķ.: Latvijas bankā 3210, pastā 1650

Piedāvāju no krājuma

medību bises

dažādos izstrādājumos, kā arī uz speciālpasūtījumu

L. GRANDOVSKIS

Rīgā, Kungu ielā Nr. 24, tālrunis 23313

Kā MAUSER un WALTHER ieroču fabriku vienīgais pārstāvis Latvijā tur arvien krājumā šo fabriku ieročus un rezerves daļas. Cenas ārpus katras konkurences

Latvijas Lauksaimniecības kamera uzaicina visus, kā pilsētās tā uz laukiem, ķerties pie žurku un peļu iznīcināšanas

Lietojiet atzīto

Zelio — pastu pret žurkām! — graudus pret pelēm!

Dabūjami visur: LLK augu aizsardzības līdzekļu apgādā, (Rīgā, Baznīcas ielā 4a), tās kontrolfirmās, C/s. „Turība", kooperativos, drogu veikalos un aptiekās.

Mūsu firmas veikalos

RĪGĀ, Kr. Barona ielā Nr. 24/26. Tālrunis 27649
un
DAUGAVPILĪ, Vadoņa ielā Nr. 19. Tālrunis 2094

pastāvīgi dabūjamas visu grāmatu apgādniecību **mācības grāmatas, daiļliteratura, skolotāju rokas grāmatas, skolu darbvedības grāmatas un formulari, rakstamlietas, papīri, zīmēšanas piederumi, mācības līdzekļi**

Pasūtījumus pieņem arī pa tālruni

Grāmatu apgādniecība

A. GULBIS. Īpašn. A. MĀLĪTIS

VEIKALI: Rīgā, Kr. Barona ielā Nr. 14
Rīgā, Kr. Barona ielā Nr. 24/26
Daugavpilī, Vadoņa ielā Nr. 19 Tek. rēķ. pastā 131

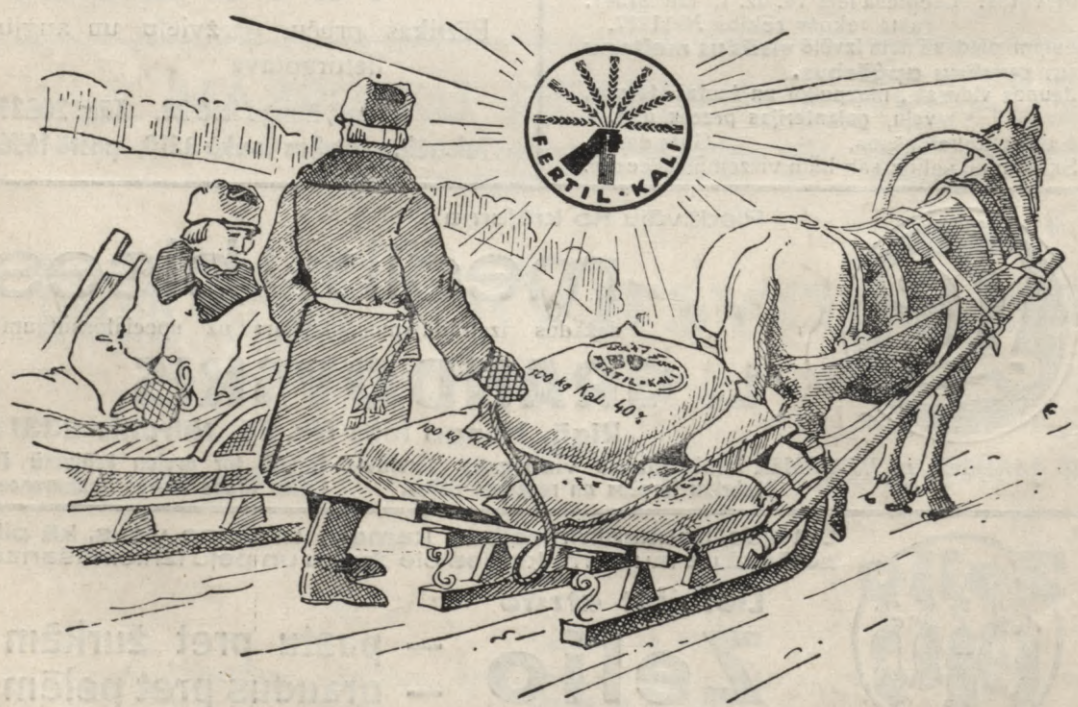

Ko tu ved vezumā? Pārvedu mājās — **40% kalija sāli** — **vēl brīvākā laikā un ziemas ceļā**